

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

DOBLE GRAU EN SOCIOLOGIA I CIÈNCIES POLÍTiques I DE
L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Treball Fi de Grau

La vall blanca pot ser multicolor? Una recerca sobre les vides cuir a la Vall d'Albaida des de la crítica a la metronormativitat

AUTORA: Natàlia Garcia Forner

TUTOR/A: Miquel Àngel Ruiz Torres i Maite Ojeda Mata

Curs 2023-2024

ÍNDEX

RESUM.....	4
1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE L'ELECCIÓ DE L'OBJECTE.....	5
2. OBJECTIUS DE LA INVESTIGACIÓ.....	7
3. METODOLOGIA I TÈCNIQUES D'INVESTIGACIÓ.....	8
4. REVISIÓ BIBLIOGRÀFICA I ESTAT DE LA QÜESTIÓ.....	11
4.1.MARC TEÒRIC	
4.1.1. Sexili	
4.1.2. Metronormativitat	
4.1.3. Problema rural-urbà: periurbà	
4.2. ESTUDIS REALITZATS	
4.2.1. Catalunya	
4.2.2. Galícia	
5. RESULTATS DE L'ANÀLISI.....	20
5.1.CONTEXTUALITZACIÓ	
5.2.ELS MITES SÓN CERTS A LA VALL D'ALBAIDA?	
5.2.1. Control social	
5.2.2. Dificultat per trobar parelles sexuals	
5.2.3. La idea de solitud cuir	
5.2.4. <i>És lo mateix al carrer Colón que el carrer major de Palomar</i> : el mite metronormatiu	
5.3.EXPERIÈNCIES DE SEXILI 1 I SEXILI 2	
5.4.ACTIVISME: CAL O NO CAL?	
5.4.1. <i>Fer-ho normal</i> .	
5.4.2. <i>Com el jolivet</i> : organitzar-se.	
5.5.LA VALL DIVERSA ÉS METRONORMATIVA?	
CONCLUSIONS.....	42
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	44
ANNEX	
- Annex 1: Transcripció de l'entrevista semi-estructurada a Laura.....	47
- Annex 2: Transcripció de l'entrevista semi-estructurada a Pedro.....	61
- Annex 3: Quadern d'autoetnografia.....	74
- Annex 4: Quadern de camp de l'observació participant.....	79

RESUM

L'objectiu d'aquest treball és iniciar un dibuix sobre la realitat de les vides cuir de la vall blanca des de la crítica a la metronormativitat, o siga, a la idea de que els pobles són menys vivibles per al col·lectiu LGBTIQ+. Així, aquesta investigació es pregunta per l'impacte de la mida del lloc al desenvolupament de vides vivibles a la comarca de la Vall d'Albaida. Per a aconseguir-ho, es porta a terme una metodologia qualitativa que va comprendre la realització de dues entrevistes, una observació participant a una associació cuir i una autoetnografia. S'analitza la realitat valldalbaidina utilitzant de referència quatre eixos: els mites associats a les ciutats menudes i pobles definits per José Antonio Langarita les experiències de Sexili 1 i 2, les percepcions sobre l'activisme cuir i l'associació de La Vall Diversa. Els resultats mostren que la mida dels pobles i ciutats no determina el grau d'hostilitat cap al col·lectiu LGBTIQ+ i que existeixen vides cuir vivibles a la Vall d'Albaida. Igualment, s'evidencia que les premisses metronormatives no encaixen amb la complexitat de les vides cuir de la comarca.

1.- INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DE L'ELECCIÓ DE L'OBJECTE D'ESTUDI

El pretext rere la decisió de desenvolupar la present investigació al voltant del col·lectiu LGBTQIA+ de la Vall d'Albaida s'ubica en l'assignatura de Tècniques Qualitatives, on tinguérem l'oportunitat de portar a terme el disseny d'una investigació qualitativa tractant de recavar percepcions de l'adolescència de la Vall d'Albaida sobre el col·lectiu. Amb aquesta, poguérem realitzar dues entrevistes grupals a adolescents i una entrevista individual a una cap d'estudis. Com a conseqüència, s'obriren branques d'interès a investigar, com ara, quin és el paper del lloc al desenvolupament de vides cuir vivibles.

A la disposició addicional tercera de la Llei 4/2023 del 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia de drets LGTBI, es planteja la importància de l'estudi del sexili i es defineix com “l'abandonament de les persones LGBTI del seu lloc de residència, per patir rebuig, discriminació o violència, donant-se especialment a les zones rurals”, així com també estableix que s'aportaran mecanismes per al seu estudi adient. En aquesta línia, i tenint en compte la mancança de precedents a la comarca, resulta convenient utilitzar la Vall d'Albaida com a cas d'estudi de persones cuir d'entorns “rurals”.

L'últim eix de justificació de l'elecció de l'objecte d'estudi és la investigació com acció política. Més específicament, des de la crítica a la metronormativitat que, a grans trets, qüestiona el conjunt d'expectatives que estableixen que la gran ciutat és més vivible per a les persones cuir que els entorns rurals o periurbans. S'adopta una postura crítica front premisses simplistes que assumeixen que el sexili és inevitable a les àrees rurals o periurbanes.

És a dir, aquest treball s'enquadra en la necessitat d'aportar coneixements sobre la realitat de les vides LGBTQIA+ o cuir, qüestionant la dicotomització d'urbà-rural (Bernieri & Larreche, 2021) i les expectatives metronormatives que assumeixen la inevitabilitat del sexili, ja que la forma “com imaginem vides vivibles afecta al treball i esforç que fem per viure la nostra” (Domínguez Ruiz, 2023, p. 86).

Així, ens preguntem *de quina forma impacta la mida del lloc al desenvolupament de vides vivibles a la Vall d'Albaida*. Sorgint qüestions com: *és el sexili inevitable a la Vall? Com s'hi presenten les narratives metronormatives i de sexili? Quin és el paper de l'associacionisme LGBTQIA+ a la comarca?* En definitiva, *és la Vall d'Albaida vivible per a les persones cuir?*

Als efectes d'intentar oferir una resposta a aquestes preguntes, s'ha plantejat una metodologia qualitativa centrada en les persones cuir valldalbaidines, portant a terme entrevistes en profunditat, observació participant i autoetnografia. Els resultats es presenten mitjançant quatre blocs que comprenen els objectius: la *livability*, confrontada amb els mites associats a les vides cuir rurals i periurbanes; el sexili, segons els dos tipus teòrics; les percepcions sobre l'activisme cuir; i per últim, l'exemple d'associacionisme cuir fora de la gran ciutat. Es comprovarà que la realitat és complexa i diversa i que el lloc no és l'únic factor principal per comprendre les vides cuir periurbanes i rurals, tenint en compte que la mida dels pobles no pot funcionar com un indicador del grau d'hostilitat cap al col·lectiu LGBTIQ+ a la Vall d'Albaida.

Esclariments lingüístics

Al present text s'emprarà el llenguatge no-binari indirecte (emmarcat a la normativa actual de la gramàtica) i llenguatge no-binari directe (no emmarcat a la normativa actual de gramàtica), utilitzant de referència la *Guia gramatical de llenguatge no-binari* (Moyano, 2023), com per exemple “xares” en compte de “pares i/o mares”. Fent aquest apunt, la resta de formes són intuïtives a la lectura (*lis* = les/els).

Igualment, per referir-nos al que comunament s'entén com el col·lectiu LGBTIQA+, s'utilitzarà principalment el terme “cuir”, adaptació procedent de la paraula *queer* en anglès i identificat amb la teoria *queer*. Tot i que aquesta adaptació no està tan present al terreny de la investigació escrita en català (però sí al panorama activista), és una forma que està utilitzant-se a la investigació escrita en altres llengües llatines com el castellà o el portuguès (com és el cas de Danny M. Barreto, citat a aquest treball). No obstant, es farà ús de termes com “LGBTI” o “LGBTIQ” com sinònims a la redacció, per tal de no carregar la lectura. Les citacions literals han mantingut la paraula utilitzada per l'autoria.

2.- OBJECTIUS DE LA INVESTIGACIÓ

Objectiu general

L'objectiu general d'aquesta investigació és iniciar un dibuix sobre la realitat de les vides cuir de la Vall d'Albaida des de la crítica a la metronormativitat, o siga, la crítica al conjunt d'expectatives que plantegen que el sexili és inevitable per a les persones cuir que no habiten la gran ciutat, especialment quan provenen de zones rurals o periurbanes.

Objectius específics

- Conèixer les condicions de vida de les persones cuir que viuen a la Vall d'Albaida.
- Contribuir a la caracterització de la manera en que s'experimenta i impacta el concepte del sexili i les narratives metronormatives derivades, des de la perspectiva de les persones LGBTIQA+ valldalбайдines.
- Aportar una mirada crítica amb la metronormativitat que s'assumeix al marc legal, i aportar una visió d'allò que no és una gran ciutat, que entenga la seua complexitat.
- Qüestionar la idea de inevitabilitat del sexili.
- Analitzar el l'associacionisme LGBTIQA+ de la Vall d'Albaida.

3.- METODOLOGIA I TÈCNIQUES D'INVESTIGACIÓ

Per iniciar aquest dibuix sobre la realitat de les vides cuir de la vall blanca, s'ha optat per una metodologia qualitativa. A l'efecte de conèixer les condicions de vida de les persones LGBTIQ+ de la comarca i de descobrir els impactes de les narratives metronormatives, així com de les percepcions del concepte del sexili, s'han efectuat dues entrevistes semi-estructurades i s'ha portat a terme una autoetnografia (Taula 2). També s'ha realitzat una observació participant (Taula 1) a una assemblea de l'associació de la Vall Diversa per possibilitar una anàlisi més detallada de l'associacionisme cuir al context de la comarca.

L'elecció de la mostra va atendre l'edat, el gènere i la participació en associacions LGBTIQA+. Amb la fi de caracteritzar de millor manera la comarca, es van triar perfils d'informant de tres grups d'edat diferents (23, 42 i 60 anys), relacionats amb diversos municipis, contemplant distints gèneres i comptant amb perspectives vinculades i no vinculades a l'associacionisme cuir. Açò últim, a banda d'haver sigut un requeriment de representativitat, també ha tingut per intenció d'enriquir la dimensió analítica.

S'ha considerat d'interès per a la investigació que la segona entrevista semi-estructurada (Pedro) s'efectuara amb tall de relat de vida, donades les circumstàncies de l'edat (60 anys) i la participació a la Vall Diversa, de manera que es pogueren entreveure possibles trets rere la decisió d'associar-se. Ambdós entrevistes han sigut guiades per tres blocs principals:

- *Habitabilitat (livability)*: cerca de narracions al voltant de la vida quotidiana com a persona cuir i al voltant de la voluntat de desenvolupar la vida a la comarca.
- *Sexili*: cerca de concepcions sobre el sexili i possibles casos coneguts.
- *Activisme*: cerca de percepcions sobre l'activisme cuir i, en particular, a la Vall d'Albaida.

L'observació participant es va portar a terme el 10 d'abril de 2024 a una sessió assembleària per videoconferència, programada per la Vall Diversa a les 20h de la vesprada. Hi assistiren 9 persones, de les quals una era un convidat extern per proposar un projecte a l'associació, deixant un total de 8 persones associades que hi participaren (Taula 1).

Taula 1: Detalls sobre l'assemblea de l'associació de La Vall Diversa

Observació participant	Nre. de persones associades	24
	Nre. de persones presents	8 + 1 persona externa
	Edats	15-60 anys. 8 són menors de 25 anys. Lis xares de lis dos membres menors d'edat també són partíceps de l'associació.
	Identitats presents al col·lectiu	Més proporció d'homes cis gai, diverses dones cis lesbianes i dos persones trans. També presència menor de persones cis-heterosexuals.
	Identitats presents a l'assemblea	Proporció semblant a la de l'associació en conjunt
	Identitats en direcció	Homes gais
	Data d'inici	Juny 2022
	Pobles en activitat	Albaida, Atzeneta d'Albaida, Benigànim, Guadasèquies, Llutxent, Ontinyent, Otos i el Palomar.

Seguint amb l'autoetnografia, es va portar a terme entre el 3 de març i el 10 de maig de 2024. Citant a Allen (2015), l'autoetnografia és un “paradigma de recerca relativament nou que ofereix narratives reflexives per elucidar les experiències personals de la persona investigadora, per analitzar creences culturals, pràctiques i experiències socials que influeixen les nostres identitats” (p. 33).

Ha resultat convenient l'elecció de la tècnica pel component d'*insider* en tant que membre de la comunitat, i *outsider* en tant que investigadora. O siga, la perspectiva *emic* i *etic* verificades a la mateixa persona, i per tant, narrades en primera persona en un exercici de reflexivitat (Sánchez Pérez & Bieletto-Bueno, 2019). Aquesta perspectiva situada (Haraway, 1988) s'ha basat en la recol·lecció d'observacions, records i experiències viscudes concernents als objectius de la investigació i situats a la Vall d'Albaida, construint coneixement des d'aquesta subjectivitat amb una objectivació participant (Bourdieu & Wacquant, 1994).

Les mencions i les referències que han aparegut a les narracions de les entrevistes, l'observació participant i l'autoetnografia han sigut anonimitzades amb el canvi dels noms a les transcripcions (vegeu l'annex). Aquelles referències més identificables que no han pogut

ser anonimitzades, han sigut degudament comunicades i conservades amb el consentiment de les persones implicades.

Taula 2: Detalls sociodemogràfics de ls informants segons la tècnica aplicada.

Tècnica	Temps	Categoria	Identitat de gènere	Edat	Nivell d'estudis	Ocupació	Participació en associació LGBTQA+	Estat civil	Origen	Residència	Altres municipis en relació
Autoetnografia	Del 3 de març al 10 de maig de 2024	Bisexual	Dona	23	Educació superior	Estudiant	NO	Soltera	Albaida	Albaida	Aguil·lent Atzeneta d'Albaida Bèlgida Bufali Carrícola València
Entrevista semiestructurada a Laura (E1)	45 minuts aproximadament	Bisexual	Dona	42	Educació secundària	Cap d'empresa	NO	Casada (amb una dona)	El Palomar	L'Olleria	Albaida Montaverner
Entrevista semiestructurada a Pedro (E2)	1 hora aproximadament	Gai	Home	60	Educació secundària	Pre-jubilat	SÍ	Solter	Ontinyent	Ontinyent	Eida (Vinalopó Mitjà) Otós Peter (Vinalopó Mitjà) Xàtiva (La Costera)

4.- REVISIÓ BIBLIOGRÀFICA I ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Aquest capítol conté dues parts fonamentals per aconseguir els objectius de la recerca. En primer lloc, el marc teòric repassa tres nocions teòriques necessàries per a l'anàlisi: el sexili i el contrast de les seues definicions; la metronormativitat i els debats derivats, així com la definició de la postura crítica que vertebra aquest treball; i el problema rural-urbà, una dificultat teòrica de la metronormativitat que tractem de resoldre.

En segon lloc, a *Estudis realitzats* explorem casos de Catalunya i Galícia que exploren realitats cuir fora de la gran ciutat. A diferència d'altres parts de l'Estat Espanyol, aquestes són dues localitzacions que estan adoptant posicionaments crítics amb la metronormativitat en la realització d'estudis cuir (Domínguez Ruiz, 2023), de manera que serveixen de referència per a la present investigació.

4.1.- Marc teòric

4.1.1.- Sexili

A la disposició addicional tercera de la Llei 4/2023 del 28 de febrer, per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i per a la garantia de drets LGTBI, es defineix el sexili com l' "abandonament de les persones LGTBI del seu lloc de residència per patir rebuig, discriminació o violència, es produeix especialment a les zones rurals." Mentre que aquesta determina les zones rurals com punt potencial d'origen, altres autories com Manolo Guzmán (1997), qui va encunyar el concepte de sexili, el descriuen com un fenomen que empenta a persones no heterosexuales a emigrar del seu lloc d'origen per por a persecucions, sense determinar si l'origen és potencialment un barri, una regió o un país. Ara bé, aquesta última definició s'ha ampliat a la resta de les lletres del col·lectiu LGBTIQ+ o cuir a la literatura més recent, conforme revisa Domínguez Ruiz (2023).

Al context espanyol, el concepte s'utilitza per comparar contextos rurals amb les grans àrees metropolitanes, sovint amb la presumpció que els primers són espais més opressius que els segons. S'assumeix una inevitabilitat del sexili quan al context urbà també hi ha presència de violència estructural.

Però res més lluny de la realitat, el sexili no és necessàriament una opció per a totes, i no tota la gent cuir se'n va dels pobles per anar a la gran ciutat: “(r)educir la vida LGBT dels pobles al fenomen del sexili contribueix a mantenir invisibles les experiències de la gent LGBT en aquests pobles i àrees rurals” (Langarita Adiego, 2020, p. 1350).

Martínez – San Miguel (2011) descriu dos accepcions al concepte de sexili. La primera (Sexili 1) té a veure amb definicions com les de la Llei 4/2023, involucrant tensió, exclusió i expulsió. Però la segona (Sexili 2), té un component d'empoderament, de negociació d'espais, involucrant l'agència. El Sexili 2 parla de com les persones cuir que opten per sexiliar-se, utilitzen aquest recurs des de la resistència i la cerca activa per unes millors condicions, amb un canvi del seu món concret. Aquest tipus de sexili pot portar també eixe aspecte d'oportunitat per reinventar-se i “com simple objectiu d'allunyar-se de la família i de la comunitat, anar a un lloc on l'individu no té història” (Fountain-Stokes, 2024, p. 144).

Hi ha recerques que relacionen la mobilitat de les persones cuir amb canvis als seus llocs d'origen (sobretot al tornar, per exemple d'estades per estudis), ja que el sexili estaria funcionant com greuge comparatiu, és a dir, com una queixa, afegint llavors la possibilitat de que es convertisca en un Sexili 2, des de l'agència, que cerca tenir vides cuir més vivibles i que per tant, és probable que es tradusca en iniciatives mobilitzadores (Ayoub & Bauman, 2019).

Ara bé, pel que fa al Sexili 1, cal que la mirada analítica no siga monofocal: la migració s'ha portat a terme sols per la repressió sexe-genèrica? Sovint s'ha trobat que l'acció migratòria no sols anava vinculada a factors de repressió d'aquest tipus, sent factors econòmics, polítics o ideològics, altres que han tingut un paper fonamental rere la decisió (Galván Arbelo, 2020). Bàsicament, si s'utilitza el sexili de manera simplista, pot generar expectatives sobre quines són les vides cuir vivibles i quines no, associant aquelles de les grans àrees metropolitanes al primer cas.

Per últim, el sexili conté inherentment el component de la desigualtat territorial, i autories com Drucker (2004), consideren la construcció social desigual combinada (sinònim de desigualtat territorial) un concepte inherent del capitalisme. Per això, el sexili està íntimament relacionat amb la metronormativitat, concepte que tractarem a continuació.

4.1.2.- Metronormativitat i crítica a la metronormativitat

El terme de metronormativitat ha sigut utilitzat de diferents formes. En general, parteix de la dicotomia entre les grans ciutats i les més menudes, considerant una sèrie d'expectatives fonamentades en la divisió urbà-rural, al voltant dels privilegis per a les persones LGBTIQ, i la manera en la que aquestes solament poden transitar vides vivibles als centres metropolitans (Halberstam, 2005).

La metronormativitat té a veure amb les expectatives contingudes a les pràctiques culturals, l'acció de moviments socials, polítiques públiques, discursos, etc.: ¿com se suposa que ha de canviar la vida d'un jove homosexual d'un poble, que decideix mudar-se al barri de Chueca a Madrid? Quin paper s'espera dels moviments socials cuir de les grans ciutats? I una pregunta molt important que es formula Domínguez Ruiz (2023): què s'espera de la gent que investiga i estudia realitats cuir? Aquesta última l'enllaça amb una cita de Danny M. Barreto (2020):

Cando dis que traballas nunha universidade nun programa de estudos LGTB e que es galicianista, as respostas máis común son a confusión e a sorpresa. Adoitamos pensar lugares como San Francisco, Nova York, Londres, Berlín, Barcelona – grandes urbes metropolitanas – como os centros da cultura LGTB e, por tanto, os obxectos de estudo lóxicos. (2020: p. 17).

Bernieri i Larreche (2021) parlen de la dimensió espacial de les sexualitats no-heterocentrades, i de la manera en que aquestes corresponen a processos polítics, eròtics i de sociabilitat, que definitivament no són exclusius de la ciutat ni del nord global.

Malgrat tot, les expectatives i narratives metronormatives porten a la creença de que al moment de la migració a la gran ciutat, es produirà un alliberament automàtic. Langarita (2020) explica que l'exercici de l'alliberament és subjectiu i ve associat a valors, expectatives i experiències, que a l'hora venen mediat per una sèrie de contextos socials, culturals geogràfics i diacrònics. Domínguez Ruiz (2023) realitza una anàlisi marxista, des de la perspectiva de Harvey (1990) relacionant-ho amb el fetitxisme per la manera en que es percep com una relació màgica amb la gran ciutat, derivant finalment en un procés d'oblit de certes vides cuir.

Si bé les narratives metronormatives tracten de vincular els entorns més menuts amb un major control social, i contribueix a aquests debats sobre l'alliberament, és interessant destacar perspectives com les de Foucault (2002), que afirmen que la història de la sexualitat no pot evitar-ne el control i la regulació, i per tant, mai podem parlar d'un "alliberament" en aquests termes màgics. L'entramat de control social travessa la societat en conjunt, no únicament un espai com el rural o el periurbà.

Un concepte que s'explica per si mateix i que s'ha estat emprant al llarg del text és el de "vides vivibles" (*livable lives*) o el propi adjectiu de *vivable*. Encara que aquesta paraula no estiga recollida als diccionaris normatius, s'acobra de millor manera a les distintes traduccions de *livable*, com podrien ser "suportable" o "habitable", les quals aporten matisos enriquidors, però que "vivable" és capaç de concentrar i retratar exactament el que implica "livable lives". En la teoria de Butler, la *livability* o habitabilitat, és una condició (o pre-condició) important de l'ésser humà, que no està present en la vida de moltes persones, les quals viuen en condicions de supervivència. Aplicat al nostre cas, certes normes socials exclourien a les persones cuir de la possibilitat de reconeixement social, arrebatant-los els mitjans socials per desenvolupar una existència habitable (Butler et al., 2023).

Moltes de les autories esmentades, s'emmarquen dintre la crítica a la metronormativitat. Aquesta serveix per descentrar i descentralitzar els estudis i revaloritzar les vides cuir fora de la gran ciutat: les suburbanes, periurbanes i rurals. Aquesta postura no pretén esborrar el passat ni negar experiències, sinó més aviat, il·luminar el passat, present i futur:

"Al cap i a la fi, no totes les persones LGTB viuen a grans ciutats, i les que no ho fan no estan inexorablement condemnades a l'aïllament, el rebuig o l'abstinència sexual [...]. Els missatges apocalíptics sobre les persones LGTB que viuen fora de la gran ciutat estan carregats de prejudicis que cal discutir i sotmetre a una anàlisi més profunda." (Langarita Adiego et al., 2019, p. 476, traducció pròpia).

En resum, la crítica a la metronormativitat cerca argumentar que no cal (o que potser no calga) el sexili; vol posar de manifest que hi ha (i han hagut) persones cuir que no han necessitat o no han volgut emigrar, i que aquestes vides són igualment dignes i igualment cuir, com qualsevol altra; pretén trencar les expectatives que condicionen una decisió que hauria de ser lliure i independent, no condicionada per productes culturals, pràctiques polítiques i

activistes “que reproduïxen l’expectativa de que no hi ha vida LGBTI com la de la gran ciutat” (Domínguez Ruiz, 2023, p. 77).

4.1.3.- Problema rural-urbà: periurbà

La Vall d’Albaida és urbana? O és rural? És cap de les dos? No hi ha intenció de descobrir-ho a aquest treball, però sí que és interessant plantejar la problemàtica de la dicotomia clàssica de “rural-urbà”, per tal d’esclarir des de quin terme es tractarà aquesta comarca, tenint en compte que a la literatura revisada sovint cau en aquesta contraposició amb pretensions d’universalitat.

No podem desvincular-ho del concepte de metronormativitat, ja que aquest es fonamenta en la idea simplista d’urbà-rural, i les derivades com anònim-parentiu o gran-xicotet. La metronormativitat reforça la dicotomització amb aquests extrems, que també s’encarnen en altres dualitats: “retard-progrés, comunitat-societat, presó-meca” (Bernieri & Larreche, 2021, p. 163). Lynda Johnston (2018) és una d’entre altres autories que incorpora el component de la territorialitat a les anàlisis interseccionals com una variable que dona forma a les experiències i les circumstàncies de les persones cuir.

Per això, cal emmarcar la Vall d’Albaida al concepte de periurbà, al no encaixar pròpiament amb les característiques clàssiques del que es concep com rural, com tampoc en aquelles pròpies d’una gran ciutat (alhora que pot tenir trets d’ambdós). Aquesta comarca conté camp i especialització industrial al seu torn. Està conformada per diversos pobles mitjans i menuts, i tan sols una ciutat menuda, capital de comarca: Ontinyent.

El terme periurbà segueix sotmès a debat i, tot i que comporte el component de perifèria, cal aclarir que en aquest treball no es considera la Vall d’Albaida com una àrea estrictament perifèrica. En un moment d’orfandat de conceptes front el binarisme rural/urbà, s’utilitzarà el terme “periurbà” per allunyar-se de les assumpcions del terme “rural”, com ara la manca d’infraestructures dels distints tipus o l’aïllament.

4.2.- Estudis realitzats

4.2.1.- Catalunya

Amb l'estudi de les realitats cuir a Girona, Jose Antonio Langarita examina els **mites** associats a les ciutats menudes, que podem extrapolar per contribuir a la dimensió analítica de la Vall d'Albaida. Ho resumeix en tres premisses:

- a) Un alt nivell d'exposició pública front persones conegudes, contribuint al control social entre habitants:

Mentre que açò pot afectar significativament la forma en que les persones cuir es presenten o s'expressen en públic, com una constant vigilància, aquest nivell de control i reconeixement continu, pot proporcionar una major sensació de seguretat a les persones LGBTIQ, al reduir les possibilitats de violència als espais públics. En altres paraules, és més fàcil identificar agressors al moment de l'atac a ciutats menudes o pobles que a la gran ciutat, ja que és més probable que la víctima pugui identificar-lo.

Altre element d'aquesta alta exposició pública és el de *vox populi*, que pot influir en l'increment de dificultats per a les persones cuir a l'hora de resignificar-se, podent afectar a la carrera professional o l'accés al treball.

No obstant, Langarita afirma que pensar que el control social és únicament una qüestió de ciutats menudes o pobles, és una forma de negar l'entramat sencer de control present a la societat al seu conjunt.

- b) La dificultat per trobar parelles sexuals a una ciutat menuda: aquest ha sigut un mite molt utilitzat per a explicar el sexili cap a la gran ciutat. Però a les investigacions realitzades, l'antropòleg troba que "les persones que viuen a ciutats menudes tenen estratègies que els permeten accedir a relacions sexuals" (Langarita Adiego, 2020, p. 1359).
- c) La idea de solitud LGBT a les ciutats menudes o pobles:

Hi ha persones cuir que han hagut d'enfrontar-se a diversos obstacles al camí de desenvolupar una bona vida a Girona, amb dificultats per construir xarxes de recolzament LGBT, i acabant per considerar el sexili a Barcelona com la millor opció.

De tota manera, també són moltes les persones que han organitzat la seua vida a la societat, sense que la seua identitat sexe-genèrica implicara una complicació.

I és que, mentre que la gran ciutat conté espais de socialització i representació específicament cuir, a les àrees com Girona es cerquen altres estratègies per trobar espais on expressar-se lliurement com a persona cuir, sense importar que el grup siga completament o parcialment LGBTIQ+, o fins i tot predominantment heterosexual.

Així, l'antropòleg troba formes en que les persones cuir són capaços d'ubicar àrees de solidaritat, no estan condemnades a l'aïllament social:

“Assumir que l'espai ‘natural’ per a la socialització LGBT està confinat a bars i col·lectius LGBT, sovint arrelats a la gran ciutats, és un error que, una vegada més, invisibilitza moltes altres experiències i, per parafrasejar a Butler, altres vides vivibles” (Langarita Adiego, 2020, p. 1360).

Les persones entrevistades a aquest estudi són conscients de potencials dificultats d'expressió sexe-genèrica a Girona, però també estan assabentades dels altres tipus de reptes que suposaria viure a la gran ciutat. D'aquesta manera, troben diverses raons per viure a una ciutat menuda: raons relacionals, ambientals, pràctiques, de seguretat o geogràfiques.

Front la pregunta de si la mida d'una ciutat o un poble influeix en l'hostilitat cap al col·lectiu LGBTIQ+, i la idea problemàtica de que existeix una relació directa entre la mida del lloc i la discriminació LGBTfòbica, Langarita també analitza el cas de Sitges, com una ciutat encara més menuda que Girona, que es caracteritza precisament per ser molt *LGBT-friendly* (un espai segur per a les persones cuir).

És evident i no es tracta de negar que la mida i el tipus de ciutat o poble marca i influencia considerablement les maneres en que es produiran les relacions i les experiències entre les persones. Altra qüestió diferent és que, segons els casos estudiats a Girona, la noció “anti-LGBT” no es relaciona en la mida de la ciutat, sinó en les estructures patriarcals, les lògiques de gènere binari i l'heterosexualitat obligatòria. Llavors, “escapar” cap a Barcelona, implica anar-se'n de la teua proximitat (familiar o comunitària), però la migració no allibera a les persones de les estructures violentes o hostils cap a l'existència cuir.

4.2.2.- Galícia

Danny M. Barreto (2020) investiga en una línia semblant a la de Langarita, però acaba d'allunyar-se de la gran ciutat, atorgant més visibilitat a les zones rurals i no metropolitanes de Galícia. Des d'una postura anti-urbana, ecològica i deliberadament anti-metronormativa, adopta el concepte d'*agrocuir*, pres d'un col·lectiu LGTBIQ+ de Lugo, per referir-se a un moviment activista i de producció cultural LGTB emergents.

Desenvolupant les idees de Halberstam (2005), té en compte que “els entorns rurals o de ciutats menudes nodreixen cultures sexuals elaborades” (p. 35), presentant estratègies distintes per enfrontar-se a l'heteronormativitat i l'homofòbia.

Destaca el paper de les produccions culturals i el seu impacte en el jovent LGBT. Narratives que mostren les identitats LGBT rurals com “fora de lloc” i apartades d'allò autènticament *queer* (allò urbà), deriven en conseqüències reals a les vides joves “que medra coa idea de que ser LGTB no rural é impossible e que a migración é a única maneira de assumir a súa sexualidade ou identidade de xénero non heteronormativa” (Barreto, 2020, p. 18).

A aquestes narratives també és comú la línia de l'*eixida d'armari* com autorealització *queer*, que marca un abans de vergonya i autoodi, i un després d'orgull. Una “eixida” a l'esfera pública que “lògicament” ha de portar a la migració camp-ciutat.

Barreto explica que narratives d'aquest tipus també pressuposen que totes les persones LGTBIQ+ volen viure una vida “homonormativa urbana e consumista”, ignorant altres possibilitats de relacionar-se.

Comprova que els estudis gallecs es troben un punt molt concret en que estan demostrant que *rural* “é um termo moi inestable, como o propio termo cuir”, cosa que s'alinea amb la situació de la Vall d'Albaida, referida a l'apartat 4.1.3: “se dende os estudos cuir vemos que o binario rural/urbano non serve para entender as prácticas das subculturas LGTB, tampouco pode captar a realidade socio-económica e cultural de Galicia” (p.18).

A l'estudi de Barreto, es planteja una sèrie de preguntes per entendre la reticència dels estudis gallecs a emprar la sexualitat com un eix a atendre:

- ¿Es pot parlar d'allò *queer* al context gallec o açò d'etiquetar tot com LGTB no és més que una obsessió anglosaxona?
- ¿Aquest silenci perdura als estudis gallecs per l'homofòbia en particular o per la mateixa heteronormativitat i masclisme de les institucions gallegues?
- ¿És la seua obsessió amb la normalització lingüística i cultural que no deixa espai per a elements, pràctiques i veus que pretenen desnormalitzar?

L'autoria equipara el moviment agrocuir gallec amb el projecte del col·lectiu Queer Appalachia, al sud-est d'Estats Units. Al seu manifest, reconeixen la possibilitat de reclamar les seues pròpies etiquetes, de re-imaginar els seus mites de la infància, la possibilitat de compartir les seues pròpies històries i crear un món millor i més segur per a “totes les manifestacions entre l'art i l'activisme”.

En definitiva, imaginar i teixir relacions socials més inclusives, tenint en compte les persones i “coa natureza non humana”, des d'una òptica art-activista. Aquesta postura de “re-imaginar” encarna perfectament la situació d'invisibilitat de les realitats cuir fora de les ciutats, o que no es defineixen baix els paràmetres clàssics de la “urbe” ni el binarisme conceptual en general.

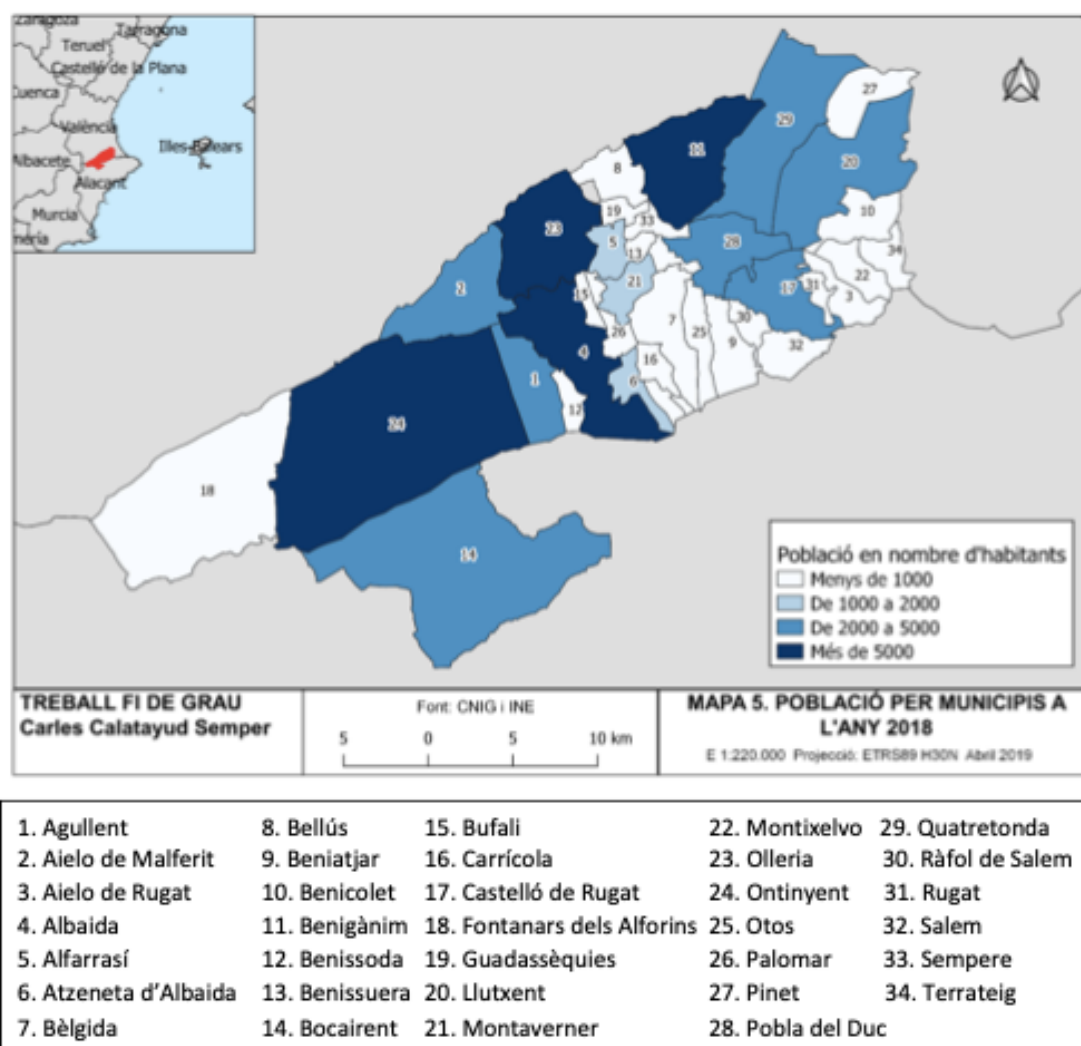
5.- RESULTATS DE L'ANÀLISI

5.1.- Contextualització

La Vall d'Albaida és una comarca històrica del País Valencià al sud de la província de València, que fa frontera amb les comarques de la Costera, la Safor, el Comtat, l'Alcoià i l'Alt Vinalopó. Té 88.114 habitants repartits en 34 municipis i la seua capital és Ontinyent, amb 35.761 habitants. Conté subcomarques històriques que expliquen les infraestructures de la Vall com: el Marquesat d'Albaida, les Terres de Vernissa o l'Antic reialenc de Xàtiva. Cal afegir que la vall blanca ha sigut considerada una comarca amb molta identificació territorial pròpia degut, entre altres coses, a la seua demarcació geogràfica (Penalva Verdú & Català Oltra, 2021). Igualment, la Vall d'Albaida acull persones d'arreu del món, distribuïdes per totes les poblacions, fins i tot presentant percentatges majors que els de la capital (INE, 2023).

Aquesta informació ens serveix per comprendre millor les dinàmiques socials a la comarca: es tracta de pobles mitjans i menuts amb curta distància entre sí, que comparteixen infraestructures com: el centre de salut, l'escola, l'institut, l'hospital (sols a Ontinyent), etc. Açò implica que la socialització es realitza amb el conjunt de la comarca, sent únicament Ontinyent el municipi amb menys oportunitat de socialització, al disposar d'infraestructura pròpia i suficient.

Il·lustració 1: Mapa de la Vall d'Albaida per població.

Exemples són l'institut Josep Segrelles d'Albaida, que abasta els pobles d'Agullent, Atzeneta, Benissoda, Bèlgida, Bufali, Carrícola, el Palomar, i també Aiello al batxillerat. Açò possibilita la generació de xarxes socials intracomarcals, ja arrelades històricament (és fàcil comprovar que moltes famílies tenen arrels mixtes en quant a municipis de la Vall d'Albaida). Açò es reflecteix a l'oci de la comarca, ja que a les festivitats de cada poble, hi assisteixen persones de la resta de pobles.

Seguint amb la línia educativa, hi ha un constant fluxe amb València i Alacant pels estudiants universitaris, i és una pràctica generalitzada tornar a la comarca cada cap de setmana, encara que la connexió no és fluida, pel reduït transport públic en direcció a aquestes dues ciutats.

Per les dinàmiques i xarxes socials descrites, a la Vall d'Albaida trobem aquell component de conèixer-se “un poc entre tots”, sobretot intra-generació i dintre de cada subdivisió abstracta de la comarca. Llavors, parlem d'una zona amb poc anonimat, on es poden trobar fàcilment persones conegudes o amistats a l'àrea pública.

Pel que fa a l'entramat associatiu cuir, l'única associació dedicada exclusivament al col·lectiu LGBTIQ+ és La Vall Diversa, fundada l'any 2022. El col·lectiu va sorgir arran de l'organització del primer esdeveniment de temàtica LGBTIQ+ que es produïa a Benigànim, on acudiren diverses persones d'arreu de la comarca, servint de precedent.

Entre les activitats que han portat a terme, trobem el primer Orgull LGBTIQ+ de la comarca a Benigànim l'any 2022, a Ontinyent en 2023, l'estrena d'una obra de teatre a Llutxent, la participació en festes de Quatretonda, Albaida i Ontinyent. Aquesta associació té una òptica inclusiva pel que comprovem al seu Manifest de l'Orgull 2022:

“Si diem plus és perquè no volem deixar arrere ningú... Lesbianes, gais, bisexuals, intersexuals, asexuals, persones trans, persones no binàries, gènere fluid i un llarg etcètera d'identitats, perquè cada persona és única i diversa, hi ha moltes maneres d'estar en el món.” (Extret de Vilaweb).

Al mateix manifest, trobem quatre reivindicacions principals emmarcades per com desitgen viure als seus pobles:

- Sense violència, por, rebuig i inseguretat.
- Amb educació en la diversitat i actuacions contundents contra la LGBTIfòbia, amb èmfasi en contra de l'assetjament escolar.
- Amb representació i consideració: “EXISTIM! No som un tema tabú! Un entreteniment! Un morbo! Una moda! Un espectacle! Som persones!”.
- “Volem viure en la nostra comarca i amb la nostra gent. No necessitem anar-nos-en del poble per a viure amb la nostra parella o simplement per caminar de la mà, per a vestir com ens plau, per a anar maquillades, per a ser nosaltres de veritat! Perquè estimar és lliure, estimar és viure!”.

Entre les activitats que han efectuat des de l'associació, també destaquem la mobilització a Albaida pels fets de juliol de 2023, quan un home va arrancar les banderes

LGTBIQ+ que llueïen a l'Ajuntament, per penjar una franquista (EFE, 2023). Dies després, es va convocar una concentració, que va reunir a persones de distintes parts de la comarca (Robledillo, 2023). Al seu torn, va servir com acte per tornar a penjar les banderes a l'Ajuntament.

Mostres de recolzament simbòlic com aquestes, des d'organismes públics, han esdevingut més o menys generalitzades, sobretot al darrer any 2023, normalment mitjançant la penjada de la bandera LGBT. Igualment, com s'havia esmentat, Benigànim i Ontinyent també havien col·laborat perquè La Vall Diversa portara a terme l'orgull LGTBQ+.

5.2.- Els mites són certs a la Vall d'Albaida?

A l'apartat 4.2.1., s'ha tractat un llistat de mites associats a les ciutats menudes, que Langarita (2020) va confrontar al cas de Girona. A continuació, es presenta una anàlisi del cas de la Vall d'Albaida a partir de les mateixes premisses:

5.2.1.- Un alt nivell d'exposició pública front persones conegudes, contribuint al control social entre habitants

Al nostre cas, observem evidència d'un alt reconeixement social entre habitants: "en un poblet com Palomar..." (Laura). En alguns casos, açò deriva en que les persones cuir se senten condicionades a l'hora de presentar-se: "jo crec que és perquè aquí, per exemple, estan vigilant-te o... a vore... o creem [=creiem] que mos estan vegent si fas açò o allò." (Pedro).

Però l'aparició de sensacions com l'anterior no deriva en una major inseguretat. Al cas de les dues entrevistes, lis informants manifesten en diverses ocasions la manca de por i reafirmen que mai han hagut d'enfrontar-se a cap situació de violència física ni assetjament.

Les persones cuir són conscients de notícies d'agressions LGBTQ-fòbiques i, tot i que ho relacionen a la ciutat, pot condicionar en certa mesura la seua sensació de seguretat al propi poble:

“[C]om hui en dia sents també que a València, per exemple, que van acaçar a *uno* i li van pegar una palissa, un altre que... jo crec que la gent té el receret que dius, moltes *vegaes* dius, això ací no passa, però... pot passar de cualquier lloc. Ntx, *entonses...*” (Pedro).

En quant a la noció de *vox populi*, és un component de control social present que pot condicionar a les persones cuir al moment de presentar-se com a tal: “jo crec que n’hi ha molta gent, però està dins del famós armari. Que quan s’òbriga la porta de l’armari... vorem!” (Pedro). No obstant, a la Vall d’Albaida, observem que aquest *vox populi* suposa, en tot cas, una amenaça a formar part del xafardeig, que pot dificultar la resignificació pública, però no afecta a la carrera professional o l’accés al treball: més aviat, trobem bastants casos d’èxit professional o alta participació a la vida pública de la comarca, lluny de l’aïllament social esperat per la metronormativitat.

A més, el fet que es difonga la informació sobre l’existència de persones LGBTIQ+ pot servir d’eina per a les persones cuir. Identifiquen altres persones del col·lectiu per avaluar la situació de normalització i decidir si volen exposar-se. Així ho descriu Laura, quan explica el moment en que la seua parella i ella van començar a viure juntes a l’Olleria:

“Sí! Certa gent que ella sabia, *pos* que estava *amagà*, *pues* que van eixir i van vore que no passava res... *pues* ‘si estes estan, *pues mosatros* també podem estar’... *pos* tots *paca* fora! Saps? Era un poc aixina.”

Totes les persones estan exposades a ser protagonistes d’un xafardeig, sense importar la seua identitat sexe-genèrica. De igual manera, trobem que l’acte de xafardejar no és monopoli de les persones cis-heterosexuals. Les persones cuir l’utilitzen pel seu propi interès i gaudi.

Seguint amb la línia de Langerita, el control social no és exclusiu dels pobles i les ciutats menudes, doncs és un entramat que passa per la societat en conjunt. Hi ha formes de control social presents a les vides cuir valldalbaidines, que apareixen front la dissidència sexe-genèrica, com per exemple, preguntes indiscretes o algunes mirades.

Malgrat tot, lis informants no recorden les experiències de control com un esdeveniment violent. Estan oberts a resoldre dubtes o adreçar comentaris, mostrant-se segurs en la seua

identitat: “I com tenen confiança perquè tu estàs tan normal i ho fas tot tant normal! Tenen la confiança de dir-te ‘i això com ho heu fet?’, i tu ho els ho expliques perfectament” (Laura). De fet, és comú que lis informants expliquen els successos des de l’humor, deixant en una posició de ridícul a l’altra persona:

Laura sobre persones que li pregunten per lis seus dos fillis:

“Sí, o diuen, gent que és aixina molt curta de cap, i això... et diuen ‘ai, *pos... pos* es crien igual, no?’ i dic, clar que es crien igual! [*rialles*] Com vols que es crien?! [*Parla entretallada per la rialla*]. *Pos* si els xiquets viuen igual! No? Però gent jove, eh!”.

“i fa preguntetes... però a mi em fa *risa*! A mi no m’afecta, n’hi haurà gent que li afecta, però a mi no em- m’afecta gens, perquè la persona no té dos dits de front! *Entonses*, no pots plantejar que pense un poquet més de lo que està dient.”

“O siga... jo tinc que dir algo i... i ja està. Sense faltar el respecte a ningú, però... ntx, les coses es diuen, xarrant es diuen, i s’entén la gent.” (Pedro).

Però aquestes formes de control social van desapareixent conforme l’entorn va “acostumant-se” a la presència oberta i rutinària de les persones cuir:

“[A]ixò es nota en l’ambient [...]. Igual que quan estàs bé, que saps que, en el col·le, ningú el [*=et*] mira, ni mira al xiquet, ni el fa preguntes, o... això es nota, no falta ni que t’ho diguen, saps?” (Laura).

No s’ha d’assumir un entorn immediatament cuir-fòbic. Les persones no-cuir que formen part de l’entorn de persones cuir, sovint tracten de contribuir a la normalització de les seues vides: Laura contava que la plantilla del butlletí de notes del seu fill a l’escola, contenia l’apartat de mare i pare. Al rebre el paper, va comprovar que havien ratllat la paraula “pare” per posar “mare”.

Pedro també descriu que el xafardeig al voltant de la seua resignificació com a homosexual es va concentrar a l’inici de la notícia, quan va iniciar una relació amb un home, però no va afectar de forma que prenguera la decisió de deixar d’exposar-se amb normalitat:

“*Entonses*, sí que la gent... Un poc perquè jo anava per exemple al pregó, o anava a lo que *sea*, i venia la meua parella i jo. ‘*Nàvem [=anàvem]* els dos o *sea*...’”.

S’ha pogut comprovar una diferència entre les generacions observades, sent la generació més vella (1960) la que havia experimentat un major pes de l’heterosexualitat obligatòria, fins arribar al punt de casar-se:

“*Pues* era buscar-me *nóvia* i que em casara i que... això. [...]. Era lo que, lo que... volia la gent i lo que... en certa manera... no un poc, però obligat sí que... sí que ho vaig fer. *Entonses*, perquè, *claro*, *estàen* les meues ties, *estàen*... mon pare... estava el ‘oh! Allò... que tens que fer una família! Que tens que...’. Ntx, però jo dins de mi... dia [=deia]... ‘açò...’ però jo, *pos* això, vaig aplegar a casar-me i... això.”

Pedro relaciona aquest major pes d’obligatorietat, amb el fet que era una persona molt coneguda. Però quan es va divorciar passats els 9 anys, i un any després va iniciar una relació amb un home, va rebre el recolzament de tota seua família i les seues amistats, i va portar a terme la seua relació amb normalitat entre Ontinyent i Elda, la ciutat de la seua parella del moment.

A més a més, aquest informant es considera cristià i té un estret vincle amb alguna església d’Ontinyent. Després de que el *vox populi* fera el seu efecte, i que posteriorment començara a vincular-se amb l’associacionisme LGBTIQ+, l’església no va mostrar cap tipus de rebuig ni diferència cap a ell.

D’aquesta manera, al nostre estudi de la Vall d’Albaida, veiem que el *vox populi* existeix, però no deriva en un aïllament social de les persones cuir, ni condiciona la carrera professional o l’accés al treball. Sí que comporta un grau d’incomoditat (menor o major segons l’individu, com qualsevol persona subjecta al xafardeig), però que sembla desfer-se amb el temps, conforme la persona va desenvolupant la seua vida i la seguretat amb la seua identitat sexe-genèrica.

5.2.2.- La dificultat per trobar parelles sexuals a una ciutat menuda

Les experiències cuir a la Vall d'Albaida en referència a la cerca de parelles sexuals és heterogènia, i definitivament no es redueix a haver de buscar-ne a la gran ciutat. Efectivament, les persones cuir troben estratègies que els permeten accedir a relacions sexuals a l'actualitat, però també a un context del final del franquisme: "A vore, la infantesa jo la recorde... molt bona, a nivell inclús de poder ser homosexual. La veritat és que... sí que... alguna coseta vam tindre amics i coses d'ixes, però, súper amagats i súper..." (Pedro).

L'ús d'aplicacions de cites és generalitzat a totes les generacions, però és gairebé l'únic mitjà per a aquelles més envellides, que opten per anar a espais exclusivament cuir com bars gais, fora de la comarca:

"Crec que deuria d'haver més en la comarca. És una manera de que si hi ha en la comarca *algo* de, de distracció, a nivell de, de LGBT... és una manera, de que ve gent de fora i, i gent del poble també està ahí. Per exemple, jo me'n vaig a València, me'n vaig a Alacant, *pos, pos*, lo mateix que jo me'n vaig, i per què me'n vaig? Pos perquè ací jo no tinc res. [...]. A vore, és que, per exemple, en la teua generació la gent se'n va més fora i està més oberta a eixir per ahí. La prova està en que si jo conec ací 6, els 6 no són els dos parella d'ací, són tots de fora." (Pedro).

Si bé és cert que la generació cuir de Pedro té menys oportunitats de coincidir per teixir afinitats, ja siga a causa d'una majoria en matrimoni o per una major quantitat de persones que no són obertament cuir, la resta de generacions posteriors no tenen les mateixes condicions. I és que consten diversos casos de parelles íntegrament valldalbaidines, de distintes generacions. També hi ha casos de parelles formades fora de la comarca, on una de les persones és de fora, que després desenvolupen la vida a la Vall, ja que generacions més joves han tingut més fluxos de mobilitat per qüestions com els estudis o el treball.

Però més enllà de la formació de parelles sexe-afectives, també hi ha possibilitat de que succeïsquen encontres sexuals a la Vall, per les esmentades aplicacions de cites, però també, per mitjà dels espais, podríem dir que tradicionals, de sociabilitat com establir contacte per l'institut, les comparses, les festes dels pobles o les amistats en comú.

5.2.3.- La idea de solitud cuir a les ciutats menudes o pobles

Al nostre estudi es demostra que les persones cuir valldalbaidines són capaces de construir xarxes de recolzament LGBTIQ+. Però a diferència de l'expectativa metronormativa, és habitual que les persones cuir troben espais de solidaritat i confiança en grups que no són necessàriament LGBT.

Com ja s'ha afirmat, les experiències són heterogènies, i trobem persones que atorguen importància a generar una xarxa de recolzament específicament cuir, a banda d'altres predominantment cis-heterosexuals; com també trobem persones que no ho prioritzen: “jo em relacione amb tota la gent” (Laura). Parlem de xarxa, i no tant de grups, perquè generalment les persones cuir de la Vall d'Albaida formen part de grups que no són exclusivament cuir.

Comprovem que les persones cuir valldalbaidines que han format part de l'estudi mostren preocupació pel benestar d'altres persones cuir de la comarca, i desenvolupen espais de solidaritat per aconsellar i ajudar en casos, per exemple, de problemes familiars. Aquest tipus de vincles es formen a partir dels espais de sociabilitat tradicionals, ja que les persones cuir no es troben en una condició d'aïllament social, més enllà de que estiguen patint alguna dificultat per la seua condició sexe-genèrica: “Perquè eixe xic va al teatre amb Júlia, van junts. I entonses ell, *pues* li ho ha contat... però, els pares li fan el *vacío*.” (Laura).

Pedro també descriu diferents espais de confiança que genera amb altres amics gais, que donen pas a desenvolupar més la xarxa de recolzament cuir, i també a reflexions en conjunt sobre la situació cuir de la Vall d'Albaida, on pensen en formes de millorar els espais de sociabilitat que poden disposar. Aquesta és una característica transversal entre generacions.

“Ara ho veig molt més normalitzat. Veig gent que té parella, veig gent que... que viuen ací i estan ací i no tenen cap, cap problema. *Inclús*, eh... jo vaig estar en Albaida en l'Aljorj [*barri d'Albaida*] el dissabte i hi ha dos amics meus que tenen parella, en un concert. Jo ho veig tan normal. Ja ho veig prou normalitzat. Prou. Sempre saps que el clàssic... ‘mira *cacacà* [=hahaha] *maricón*’. Però s'ha avançat molt. Molt.” (Pedro).

S'ha esmentat amb anterioritat que és comú que les persones cuir valldalbaidines troben espais on expressar-se lliurement sense importar que l'entorn siga predominantment heterosexual. Però cal posar sobre la taula que també troben espais vivibles sense importar la potencialitat de rebuig, com per exemple per la religió o per la ideologia:

“Jo tinc molta gent, que li ho *dia* a Júlia [*la seua dona*], simpatitzant, de Vox, súper de Vox, súper, sobretot a la meua faena. I mai, mai. I Júlia ha vingut allí i, i, superbé en els xiquets i mai. O siga, a a lo millor després... però jo mai, t'ho jure [*riu*]. I uns amics dels meus germans, o que m'enjunte jo de festivals, que són súper-cafres.” (Laura).

“En Montaverner estan, [...] té un fill que és *gay*, i estos són de l'Opus, totalment! Estos són de l'Opus. Però, però els germans han fet pa' que en sa casa siga tot normal. [...]. Sí! Però *bueno* com que el seu pare ha doblegat un poc, sa mare... *pos* el xic té parella... i... en batejos dels nebots... en tots...” (Laura).

Resulta interessant que s'ha produït una mena de debat inconscient i a distància entre lis duïns informants que han constituït les entrevistes. A més a més, a l'autoetnografia també s'han recollit evidències d'aquestes dos postures que debaten si la base del sexili és la família o el poble:

“Em va dir que al grupet n'hi havia dos que se sabia que eren lesbianes, altres dos xiques i un xic gai, al qual per lo vist el van tractar molt bé a la seua família (deia que “tenia la llibertat de ser com era *en* sa mare i *en* son pare”), però el poble (...).

“[*Sobre una dona lesbiana*]. Una vegada va eixir de la relació ja tenia la vida muntada a Albaida amb el seu negoci, i es va quedar, encara que els pares no la van voler ajudar [*per homofòbia*]. Però els caps de setmana se n'anava”. (Autoetnografia).

Pel que fa a les entrevistes, d'una banda, Laura considera que quan una persona cuir del poble ha de sexiliar-se, és perquè la família l'ha rebutjada, i en cap cas es tracta d'una qüestió del poble en sí mateix: “Clar, que no passa res, passa des de casa. És a dir, és la família que et toca, i això és aixina, però *suponc* que *pa'* tot també, no?” (Laura). Cal afegir que pensa que el sexili seria millor amb altre poble com destinació, no la ciutat:

“Ja et dic jo que sí, i en Bèlgida i en Carrícola [*riu*]... i en, en, en Bufali! Sí... *claro*. O t'accepten o tot el poble no t'accepta, i això és molt difícil! O siga, no. Pot haver una persona que diga ‘*ai açò?*’, però... jo crec que és millor en un poble.”

D'altra banda, Pedro troba que sols en casos molt puntuals la família no accepta la situació: "Jo crec que tenen que ser casos molt puntuals. Jo no l'he sentit. Per exemple, el que ha dit jo del meu ex, ell, va faltar el seu pare i va fer la seua vida i, ntx, i no passa res, i els germans i tot... estan tots units". És a dir, no pensa que el sexili es produisca arran de la família, ja que sempre quedaria algú que recolzaria. Considera que va més atribuït a una decisió per cercar una condició millor que el poble no pot oferir.

Com és evident, aquestes distintes postures estan subjectes als casos de sexili que coneixen lis informants, s'explorà més profundament a l'apartat 5.3. En qualsevol cas, consideren que aquests casos són molt particulars i ambdós posen la xarxa de recolzament i la xarxa familiar de cures al centre, punts bàsics més enllà de la mida del lloc. Tenen aquesta idea de que no és probable que totes les xarxes fallen, i t'empenten al sexili. Veuen al sexili una qüestió d'agència.

5.2.4.- *És lo mateix al carrer Colon que el carrer major de Palomar*: el mite metronormatiu.

La metronormativitat arreplega un conjunt d'expectatives sobre com ha de ser una vida cuir vivible a partir d'un gran mite: com més menuda siga una ciutat, serà més hostil cap al col·lectiu LGBTIQ+. Però la mida realment importa?

Certament, no hi ha dubte de que la mida d'un poble i les seues característiques condicionaran les vides i relacions socials, però no ha de derivar en un problema de *livability* per a les persones cuir.

El nostre estudi evidencia que persones cuir de la Vall d'Albaida decideixen deliberadament construir la seua vida a la comarca, amb diverses raons per fer-ho: la proximitat de la família i les amistats, la seguretat, la qualitat de vida per a la criança, la geografia... Al discurs de Laura predomina la centralitat de la xarxa de cures i de recolzament que té a distints pobles de la comarca, la tranquil·litat i la localització.

"Caòtic, per mi seria caòtic [*viure a una ciutat*]. No m'agrà ni anar a comprar. No... és ver-, no soporte, *heu* veig tot un caos... i tindre família en una ciutat, *pf...* seria un caos. Dependria de persones que m'ajudaren *previopago*."

“I ahí [*fora de Palomar*] hi ha cotxes... tens que estar més pendent d'ells [*lis fillis*]... portar-los, tornar-los. I a Palomar si vols, ells van a soles. (...). Sí, sí... t- Oriol [*el seu fill*] en estiu se'n va- estem a Palomar, i ell se'n va per ahí... i si el veuen a soles, et toquen [*replicant una conversa*]: ‘este xiquet està per ahí! Ho tens clar?’, ‘Sí, sí, se'n va a pegar una volta’. I ja està. Qualsevol dona te'l porta a casa. O qualsevol dona, dius, d- tin-lo un momentet. I te'l té, i ‘ara vinc’ i... A mi m'agrada més Palomar, la veritat [*riu*].”

“Al final [*a*] la ciutat serà la veïna, si la coneixes! Si fas lliga, si no, si no fas lliga... estàs tu en la teua família. No ho suportaria, no viuria. Per necessitat de menjar sí.”

Les persones cuir són conscients de les possibles dificultats que poden produir-se per la seua identitat sexe-genèrica, però no les consideren inherents a la mida del poble i construeixen una quotidianitat que no presenta complicacions al voltant de la seua identitat.

“No, no. Oriol sempre té dos mams i Anna [*l'altra filla*] té dos mams, ja està. I els xiquets que sempre han rodejat, tant en l'escoleta, els xiquets han entès que tenien dos mams. I en el col·le, quan ha vingut Anna, com Oriol ja li ha fet el camí, pos tenen dos mams, i no... Al revés, *suponc* que en el col·le hauran treballat això. Perquè ningú xiquet...i en casa.”

“Clar, jo els veig que estan molt bé. Quin problema té Joan? *Ninguno*. Quin problema té Carla i esta parella? O Míriam i Lara. Jo crec que superbé, superbé. Igual que és en Palomar és en Albaida. No sé si n'hi haurà més cafres a Albaida [*riu*].” (Laura).

Al nostre cas d'estudi, precisament, trobem diverses mostres de que aquesta suposada correlació negativa entre hostilitat i mida del poble, és falsa. Hi ha vides cuir vivibles desenvolupant-se obertament i voluntàriament a pobles tan menuts com Bèlgida, Carrícola o Otos:

“Jo he treballat 11 anys en Otos, ntx, en l'estiu... *pues*... veia un poble més obert a la diversitat que Ontinyent.”

“Jo veig més fàcil, ara que ho *ha* viscut i estic dins [*de l'associació de La Vall Diversa*], el que... fer coses, en pobles menuts, més que en un poble gran.” (Pedro).

“Una cosa que em vaig adonar és que no parava d'identificar persones cuir que coneixia [*al mercat de Carrícola*], identificava o que simplement era evident (per exemple la venedora que

em va dir que la seua nòvia no estava eixe dia). Persones cuir de totes les edats, per descomptat, i de diferents tipus: joves, solteris, casadis, divorciadis, amb fills, sense fills...”. (Autoetnografia).

Sense anar més lluny, Pedro compara la gestió de dos ciutats menudes que freqüenta: Ontinyent (Vall d’Albaida), on viu, i Petrer (Vinalopó Mitjà). Són comparables en quant a mida, i l’informant és capaç d’observar diferències en quant al tractament institucional de la qüestió LGBTIQ+:

“A vore, depèn de ciutats, perquè jo, per exemple, compare a nivell de LGTB, per exemple, el de Petrer i Ontinyent, i allí [*a Petrer*] fan, *inclís* hi ha un consejal de... LGBT.”

Tot i que en algunes ocasions hi ha narratives metronormatives al discurs, generalment les persones cuir de la Vall d’Albaida tenen una visió positiva de la comarca (sovint des d’un orgull comarcal, un sentiment de pertinença), mostren interès per desenvolupar la seua vida al territori i manifesten iniciativa per modificar aspectes cuir-fòbics que creuen que han de canviar, tant de la vida pública com de la vida privada, pròpia o aliena.

5.3.- Experiències de Sexili 1 i Sexili 2

Les històries de sexili arreplegades a aquesta recerca es narren tant des d’una idea de Sexili 1 (negativa, d’expulsió), com de Sexili 2 (positiva, des de l’agència). També són variades en quant a la presència de narratives metronormatives: algunes assumeixen la millora de condicions de vida en el moment en que es trepitja la ciutat, i d’altres se centren en el fet de sortir d’un entorn hostil. Tot plegat, les històries de sexili registrades varien en origen i destinació, eixint de l’expectativa metronormativa d’origen-poble i destinació-gran ciutat.

Tant a l’observació participant realitzada com a l’autoetnografia, es presenten històries de Sexili 1 on l’origen de la mobilitat és el poble: “és que el meu net és gay, i se n’ha tingut que anar del poble” i “van pegar a fugir d’Albaida”, respectivament. Aquestes expressions no sols mostren l’origen, sinó que també posicionen el poble com una entitat hostil, una cosa de la que fugir: “dirien que ‘ací al *puebluxo* este de merda, que hem *d’arrear pa’* trobar *algo*, i només fan que senyalar-*mos* en el dit... quan en València n’hi ha de tot... ahí es quedeu!’. Que ahí se n’arrearen tots en poder.” (extret de l’autoetnografia).

El poble pot presentar-se com monstre o refugi. A les entrevistes, lis informants narren casos de Sexili 1 que no tenen el poble com origen. Fins i tot esdevé destinació al cas que descriu Laura, d'una parella de dones que va passar una temporada al Palomar fa 30 anys aproximadament:

“Jovens, i van *alquilar* un pis, *suponc* que fugirien d'algun *puesto* i vindrien allí al poble. Perquè com això, ps- com no les coneix ningú...

I dien... ‘*pos* són dos xiques’, però no, mai vaig sentir, aixina... *sas*? Coses males. Simplement eren dos xiques que eren parella i vivien en un pis de Palomar de lloguer, i eren parella.”

Pedro conta la història d'un amic de València que el van fer fora de casa per ser gai:

“Jo tinc un amic que, jo vaig tindre una relació en València, que els pares quan li va dir que era gay, li va deixar la maleta en la porta. (...) [*P*]ues quan m'ho va dir, jo dic, ‘però tio, pues te'n vens a ma casa, no tingues problema’.”

D'altra banda, els casos explicats com Sexili 2 són més predominants, i la gent valldalbaidina (cuir i no-cuir) descriuen les històries des de la posició d'agència de li protagonista i des del seu desig per una vida millor: “jo crec que més de uno se n'ha anat per tindre més llibertat que n'hi ha ací en Ontinyent” (Pedro). Igualment, alguns casos de Sexili 2 van acompanyats d'altres factors a banda de l'experiència de rebuig per la identitat sexe-genèrica, de vegades aquesta no ha sigut la raó principal rere la decisió de mobilitat, poguent tractar-se del motiu principal el desenvolupament de la carrera professional o els estudis.

Hi ha casos de Sexili 2 que naixen a partir del rebuig al sí de la família, després d'haver intentat normalitzar: “ella es fa per portar a la parella i tot, però li fan tan gran el lleig, que ella ho nota, i no volen acceptar mai que la seua filla viu en... Serà com una amiga! Saps?” (Laura). Però a aquests casos la relació amb el poble i les persones que conformen la xarxa de recolzament no es trenca:

“Sí, ell mentres estudiava en València, els *fits* de setmana venia a l'Olleria, tal. Ara treballa en Cerdà, però crec que treballa... viu en València, i teletreballa... i ve dos dies a l'Olleria, treballa i se'n va. Ell no viu a l'Olleria. No podria viure en la seua parella a l'Olleria.” (Laura).

De vegades es presenten els casos de Sexili 2 situant la persona protagonista en l'heroïcitat per actuar front el rebuig, i escoltem descripcions que inclouen expressions com “a fer la mà el món, *‘pos me’n vaig’*.” (Laura). En aquesta mateixa línia d'heroïcitat, s'escolten històries que no comencen com històries d'un sexili, sinó que s'inicien contant la història d'un familiar que se'n va anar del poble i va triomfar d'alguna manera, que sovint queda marcat en la història familiar o del poble com un gran personatge. Després apareix a la història, gairebé com un secret, que li protagonista era homosexual.

Per últim, tractem el sexili com greuge comparatiu o com queixa davant unes condicions concretes, que esdevenen sexili com agència per voler canviar-les (Sexili 2) i fer les vides cuir més vivibles. Els casos registrats es produeixen a partir de mobilitats per estudis, per la cerca d'espais de sociabilitat cuir o la visita a altres pobles i ciutats. Generalment aquestes persones manifesten estar polititzades sobre la qüestió LGBTIQ+ o estan organitzades a una associació, com és el cas de Pedro:

“I jo me’n vaig per exemple a Elda, i Elda- o Petrer, *pos* per exemple, és, vamos, totalment, ntx, diferent. El meu ex és pintor i l'any passat va fer una exposició Petrer sobre l'Orgull, cosa que, ací per exemple, *pos* els vam dir que posaren la bandera de l'Orgull i... es va negar l'Ajuntament. (...) Jo no entenc, ací com des de la casa gran [*l'ajuntament d'Ontinyent*] no s'han fet coses ja fa anys, havent tantes persones conforme n'hi ha... que són, veus?”

A l'observació participant a La Vall Diversa, comprovem un cas clar de sexili com queixa que deriva en una iniciativa per al canvi de condicions: Jordi és un jove de Benigànim que va patir assetjament homofòbic a l'institut. Es va iniciar al teatre com una vàlvula d'escapament mentre que estava a la comarca i posteriorment va estudiar aquesta branca artística a Madrid. Com a treball de final de grau, va realitzar una obra de teatre auto-biogràfica que relatava la seua història de superació de l'assetjament, i va ser estrenada a Madrid. Actualment, Jordi està treballant junt amb la Vall Diversa per traduir l'obra al valencià i realitzar una gira per la Vall d'Albaida i els seus voltants. Va expressar que era “necessària de mostrar als pobles” perquè “és d'on és la història”.

El cas de Jordi o Pedro reflecteixen una mena d'efecte bumerang de les situacions de violències o repressions, pel qual la repressió sexe-genèrica acaba per auto-atacar-se, servint com motor per a la iniciativa col·lectiva.

5.4.- Activisme: cal o no cal?

Com bé s'ha explicat amb anterioritat, no poden assumir-se espais com els col·lectius i associacions, com els llocs “naturals” per a la socialització cuir, ni molt menys associar-los amb una vida vivible cuir ideal. Afirmacions d'eixe tipus invisibilitzen altres realitats cuir vivibles i s'exposen des d'una mena de pretensió de subjecte cuir universal, una pretensió metronormativa.

Ara bé, quina és la realitat a la vall blanca? Podem distingir dues posicions, que no necessàriament estan polaritzades, però que encapsulen formes diferenciades de comprendre l'acció reivindicativa per part dels cossos cuir, arribant a punts en comú.

5.4.1.- *Fer-ho normal.*

En primer lloc, la paraula “activisme” sovint es pren amb significats diferents, al portar associades idees com el “cyber-activisme” o les representacions de mobilització a la gran ciutat. Al perfil de persona cuir no-associada, observem que la idea d'activisme es vincula també, en alguns moments, a actuacions superficials: “A mi no em pareix ni bé ni mal, *ps* la gent té que renegar! Però crec que tampoc arriba a cap *puesto*.” (Laura). Se situa l'activisme en actuacions per adreçar assumptes que no tenen a veure amb el poble que s'habita:

“Però, n'hi ha *voltes* que ja no sé si és per likes, *pa'* aconseguir més likes o per... n'hi ha moltes coses, és que n'hi ha moltes coses... no fa falta anar-te'n allà a la guerra, ací, ací en el poble n'hi ha moltes coses que podries reivindicar-les i no les reivindiques, i n'hi ha molts xiquets morint-se de fam també ací, que no tenen família... xica, apadrina!”

En contrast, a aquest mateix perfil també observem un esforç individual per fer les vides cuir més vivibles mitjançant el fet de “fer-ho normal, i si algú et planta cara, *pos* cantar-li les quaranta i ja està”, cosa que podríem traduir com una forma de resistència cuir. Aquest plantejament va acompanyat d'una idea de solidaritat cuir inter-generacional:

“[H]i ha davant ja gent que estem fent coses que són normals i per ells és com que els hem aplanat un poc el camí. I *mosatros* a lo millor *mos* ha costat més perquè els de davant els ha costat un poquet més i cada volta l’escaló serà... *menos*, crec jo, eh.”

Les connotacions atribuïdes a la paraula activisme són tals que Laura tracta de plantejar una “contraposició” amb l’expressió “activisme de carrer” (desvinculant el concepte del “carrer”), per referir-se al fet de cridar l’atenció a algú per una actuació LGBTfòbica. En aquest cas, cridar l’atenció a una mare per no acceptar la seua filla:

“Jo a voltes li dic Júlia [*la seua dona*], parla *en* la germana, que no sé com li diuen, i que li diga *algo* a Marc, que li planten cara a sa mare, a mi em sap mal... a mi eixes coses me saben mal... ahí faria jo activisme. [...] Activisme de carrer [*riu*], i aniria i li ho diria, com me se’n dona igual que [*inintel·ligible, rient*]...si total ja no em saluda!”

Llavors, la idea metronormativa de l’activisme com una cosa cosmopolita, relacionada a unes formes d’actuar concretes i desvinculada dels entorns periurbans o rurals, és reproduïda pels productes culturals o les xarxes socials, i comprovem que afecta a la forma en que les persones cuir d’aquests entorns es conceben com subjectes d’acció social a la seua comarca, i a la seua percepció sobre les actuacions “activistes” que es produeixen al seu voltant.

A la postura encarnada per Laura, es mostra un discurs de resistència a l’activisme perquè suposa reconèixer-se en una posició diferenciada a la de les persones cis-heterosexuals:

“Perquè no *m’agrà*, perquè anem a vore... els heterosexuals es manifesten? Quina diferència hi ha d’eixa persona a mi? (...). Però activisme per ser dona d’una dona, jo que sé *ps* [=pues] jo crec que... no? No, jo crec que no. No he anat mai, ni m’ho he plantejat, és que hi ha molta gent molt indignà per indignar-se [*riu*], és veritat Natàlia! [*Riu*].”

Es considera que una forma justificada d’exercir aquesta via, seria si hi haguera una amenaça als “drets”:

“Activisme podem fer de altres coses, de problemes més *gordos*. Jo crec que hui en dia *tinguem*, pràcticament, els mateixos drets, jo no em veig diferent a una parella xic-xica, o siga, no. (...) no sé per què *ham* [=hem] de fer activisme, igual n’hi haurà gent que sí que està *indignà*, perquè

han passat coses i diuen ‘*pues sí pues* açò n’hi ha que canviar-ho’. *Pos* igual si em passara a mi, *pues* sí que tindria, *ps* aniria i denunciaria, i, i, aniria a l’ajuntament, o *aon* tinguera que anar i diria ‘eh que açò no està bé!’.”

En una línia semblant, afegint un parèntesi, ha estat generalitzat entre les persones cuir valldalbaidines el refús al concepte d’*eixir de l’armari*. Una expectativa que empenta a les persones LGBTI a sotmetre’s a “identificació”, i per tant, diferenciar-se de les persones cis-heterosexuals. L’*eixir de l’armari* com autorealització cuir, en primer lloc, problematitza les identitats sexe-genèriques dissidents en tant que compren una obligatorietat per comunicar la “notícia” al moment que uni se sap cuir; i en segon lloc, assumeix una fórmula universal de processament de la identitat sexe-genèrica des dels cossos cuir que, a més, ha de desembocar en el sexili del poble a la ciutat.

Seguint, al tractar violències cap a persones properes, es manifesta un sentit de solidaritat cuir, mentre que al tractar la qüestió activista és perd la dimensió col·lectiva en un conjunt de confusions al voltant de l’acció i el seu impacte. Però una premissa que es mostra clara és que no totes les persones cuir necessiten d’infraestructura associativa LGBTIQ per a viure vides vivibles.

5.4.2.- *Com el jolivert*: organitzar-se.

Altra postura està encarnada per Pedro, que també inclou el “fer-ho normal”. Però l’esforç individual per fer les vides cuir més vivibles, passa també a ser un esforç activista. Aquest perfil està familiaritzat amb la participació d’altre tipus d’associació com l’associació del veïnat del barri, la participació en confraries o el ràdio-club:

“[C]rec que fa falta més unió, fa falta més associacionisme. Ntx, i que tots, que la gent escomence des de col·legis... *hasta* a moviments juvenils, o el que siga, a que tots són persones, igual que sigues gay, lesbiana, trans, el que et done la real gana. El que... lo que passa és que tenim ja una mentalitat *pos* que... ntx, hi ha molta gent per desgràcia, i que jo conec jóvens que no pensen aixina.”

“I *bueno*, jo sóc com el jolivert, que diu, que ma mare *dia* que jo estic en tot lo que no es cobra *[rialles]*.[...] Ho vaig pensar moltes vegades, moltes vegades. Perquè en Alcoi n’hi ha, en la

Safor, un amic meu, que s'ho va deixar, va ser molts anys president. I jo dia 'i la Vall d'Albaida?'"

"També és pel que jo et dic que és que jo he tingut moltes associacions que *ha* creat i que *ha* escomençat des de zero. *Entonses pos...* ha tingut que passar per molts processos i moltes coses, *entonses...* Però a mi és de veres que també m'agrada. Perquè si no t'agradara, pos no estàs... no estàs ahí clavat, o *sea* que..."

Des d'aquesta postura, es planteja que possibles raons rere la no participació de persones cuir de la comarca inclouen el fet de no estar familiaritzadi amb l'associacionisme, el temor a ser "marcades" o etiquetades, afegint un agreujant si s'inicia la participació sense tenir una xarxa de recolzament (cuir o no).

Les persones cuir organitzades són conscients de què no totes les persones LGBTQ+ tenen interès en l'activisme: "Ntx, a vore és que dins del món LGBT hi ha gent que creu que no fa falta.". I que a més potser que hi haja un component de "peresa" per l'exposició pública i el treball organitzatiu: "Jo crec que creuen que no fa falta, si tenen que fer-ho ells. Però si ho tenen que fer els demés, *entonses* sí que fa falta" (Pedro).

Altre tret que s'ha anticipat d'aquest tipus de perfil, és la iniciativa d'acció a partir del Sexili 2, com greuge comparatiu arran d'una mobilitat a altres pobles i ciutats per oci o per estudis. En altres paraules, les persones cuir valldalbaidines d'aquest perfil, instrumentalitzen la seua experiència a l'exterior de la comarca o del poble, per trobar formes de millorar les seues condicions concretes a l'interior del territori. Açò evidencia dues realitats principalment: en primer lloc, que les persones cuir valldalbaidines cerquen i identifiquen aspectes positius i negatius quan habiten altres llocs, i també quan habiten la Vall d'Albaida; i en segon lloc, que existeix una predisposició d'habitar la Vall d'Albaida, de "quedar-se".

Llavors, parlem d'una agència de les persones cuir, que lluny d'ubicar-se en un "conformisme" o un "fracàs" per no haver executat el sexili esperat per la metronormativitat, s'ubica més aviat en un esforç per canviar la realitat i fer-la més vivible per a si i per a la col·lectivitat. Posem èmfasi en aquesta última idea, que ha sigut una constant durant l'observació participant, remarcant la necessitat de generar espais segurs per a adolescències cuir que no posseeixen una xarxa de recolzament.

5.5.- La Vall Diversa és metronormativa?

Tot i haver una major proporció d'homes cis-homosexuals component l'associació i coordinant-la, la Vall Diversa té un discurs marcat en la diversitat sexe-genèrica i específicament trans-incloent, que es manifesta oberta a la participació de persones que no formen part del col·lectiu LGBTIQ+. Parlem d'una associació amb proporcions de distintes generacions, que també es reflecteix a l'assemblea observada, amb una solidaritat inter-generacional tant en la formació de l'associació, com un espai de confluència de vides cuir de distintes edats, com en la forma de fer assembleària: es respectaven fers com els creuaments conversacionals o els circumloquis, atorgant-los valor i espai de desenvolupament. Aquesta "permissivitat" no entorpia l'ordre de l'assemblea, que va finalitzar amb qüestions resoltes, tasques assignades i objectius clars definits.

És interessant la forma en que, contenent dos extrems generacionals, i existint en aquesta solidaritat, sembla "oblidar-se" de que les persones majors també són públic d'interès per a les activitats de l'associació. Amb açò, comprovem una expectativa per la qual les velleses no podrien ser subjecte de reflexió sobre la qüestió LGBTI, i per tant, tampoc podrien ser cuir:

A l'hora d'organitzar la presentació d'un teatre mitjançant una gira, les conclusions sobre la necessitat de que el públic fóra adolescent fou immediata i unànime, sota una mena de discurs de fonamentalisme educatiu (González Gómez, 2015) que assumeix que els problemes socials s'han d'adreçar des de l'educació de la infància i adolescència, com una mena de "mesura preventiva". No obstant, quan es manifesta la idea de portar el teatre a Escoles de Persones Adultes, apareixen reaccions d'afirmació i sorpresa per haver-se'n "oblidat".

Llavors, les expectatives metronormatives afecten a la forma en que l'associació es pensa a si mateixa i les seues accions, funcionant com una boira que pot entorpir les línies d'actuació. Precisament, l'autor de l'obra de teatre auto-biogràfica esmentada afirma haver-se pres la llicència poètica d'incorporar una escena d'una agressió física contra el protagonista, tot i que no va succeir a la realitat, per tal de "dramatitzar" la història en fins de que es marque un punt d'inflexió que done pas a un canvi. Açò ens atorga informació sobre les formes en que es representen les vides cuir a les produccions culturals i l'expectativa del patiment cuir abans d'una mena d'epifania que canvia la vida. La idea de que les "històries" cuir augmenten de

valor conforme s'ha patit més, sobretot si s'ha patit físicament, restant valor a altres dolors no-físics, com si resultaren “insuficients” per a empatitzar amb una persona cuir .

Cal remarcar, però, que aquest tipus d'expectatives metronormatives se sostenen al mateix temps que es generen espais i pràctiques marcadament anti-metronormatives. Per aquesta raó, la comprensió i el reconeixement del “vici” és immediat quan s'indica (com el cas esmentat de l'EPA).

Per afegir un matís més a la variable de l'edat, les persones més majors tenen un rol actiu i d'implicació, més enllà del seu grau de responsabilitat dintre l'associació. Arrelen aquest comportament “desvergonyit” front l'exposició pública a la urgència pel pas del temps: “Maria ja s'ha fet majoreta *pa'* dir les coses a mitges, ja no em queda més temps” (extret de l'observació participant).

Entre altres exemples de pràctiques anti-metronormatives trobem l'organització de l'Orgull de la Vall d'Albaida. Tot i que la celebració d'aquest tipus d'esdeveniments és una fórmula pròpia de l'activisme de la gran ciutat, s'importa amb un concepte re-pensat pel qual cada any se celebra en un poble diferent, com estratègia per establir relacions institucionals amb els ajuntaments, donar a conèixer el projecte entre els habitants i descentralitzar la lluita social. També destaca la contundència en reafirmar que l'existència cuir és transversal en el temps: “*Hem estat, estem i estarem*” com lema de l'Orgull de la Vall d'Albaida 2024 a Otos.

Les consignes que surten de l'associació la situen en una postura en contra de les expectatives metronormatives, de la inevitabilitat del sexili, del control social (en especial contra les formes de *vox populi*) i contra les violències LGBTIQ-fòbiques:

“Volem viure en la nostra comarca i amb la nostra gent. No necessitem anar-nos-en del poble per a viure amb la nostra parella o simplement per caminar de la mà, per a vestir com ens plau, per a anar maquillades, per a ser nosaltres de veritat! Perquè estimar és lliure, estimar és viure!” (Manifest de La Vall Diversa per a l'Orgull 2022).

En definitiva, podem constatar que la metronormativitat pot travessar les pràctiques de l'associació. Però també es prova que les persones cuir a la Vall d'Albaida són capaços de re-imaginar pràctiques activistes, reservades a la gran ciutat, adaptant-les i repensant-les al seu

context, i identificant amb claredat els problemes, permetent cercar vies per fer les vides cuir més vivibles al territori.

CONCLUSIONS

Amb aquesta recerca s'ha pogut desmentir la pretensió d'universalitat metronormativa que assumeix que no es poden viure vides cuir vivibles fora de la gran ciutat. Les condicions de vida i les experiències de victimització a la Vall d'Albaida són heterogènies entre les persones LGBTI+ i no poden basar-se en la mida del lloc que s'habita. Hi ha diversos factors als que atendre per comprendre el grau d'acceptació cap a les persones cuir que no es redueixen al lloc, com el capital social, cultural o econòmic.

També s'ha pogut desmitificar (al sentit de contrastar les expectatives) la posició del “poble” en aquests termes, gràcies a reparar en les seues complexitats: no es neguen les formes de control social, però es mostren distints matisos i fins i tot estratègies utilitzades per les persones cuir per combatre'l o aprofitar-se'n d'ell. En definitiva, el sexili no és l'única opció i tampoc sembla ser la primera per a les persones cuir de la Vall d'Albaida.

Des de la perspectiva crítica amb la metronormativitat, s'ha comprovat que els casos de sexili en els que “s'és més lliure fora” no estan arrelats a una mobilitat necessària de poble a gran ciutat. No solament la mida del lloc no sembla ser determinant per a aquesta mobilitat, sinó que, a més, les persones cuir que se sexilien no solen tallar el vincle amb el poble com una totalitat: construeixen xarxes de recolzament que els aporten espais-segurs al poble.

El posicionament crític ha permès un enriquiment a l'hora de caracteritzar les vides cuir de la Vall d'Albaida, ja que s'ha evidenciat la importància d'altres eixos durant l'anàlisi, com són la importància de les xarxes de recolzament i el suport emocional en l'adquisició de seguretat amb la identitat sexe-genèrica. Aquestes xarxes acostumen a ser de composició variada, des de familiars, fins afinitats i amistats, cuir o no.

Però també s'ha comprovat una centralitat del que hem anomenat “solidaritat cuir inter-generacional”, en formes directes i indirectes, de forma generalitzada a l'estudi de la Vall d'Albaida. Amb qüestions com aquesta, s'ha posat de rellevància la necessitat de no caure en profecies auto-complides derivades de les expectatives metronormatives: pre-supòsits sobre l'edat o el poble poden córrer el risc de reforçar falses concepcions i acabar per fer-les veritables. Si s'assumeix que les persones majors no poden escoltar parlar del col·lectiu

LGBTIQ+, s'estan deixant de banda oportunitats de normalització del col·lectiu entre les persones majors, i paradoxalment, s'estaran deixant de banda les velleses cuir.

S'ha constatat que no hi ha tal cosa com un subjecte cuir universal, i que no sempre les experiències negatives de les persones cuir valldalbaidines es transformen en experiències traumàtiques, sense condicionar la seua percepció de *livability* del lloc. Tampoc la major o menor presència d'associacionisme LGBTIQ+ condiona immediatament la percepció de *livability* per a les persones cuir a la Vall d'Albaida.

Malgrat tot, les narratives metronormatives contingudes a les produccions culturals, l'acció de moviments socials, polítiques públiques, discursos, etcètera, poden afectar a la forma en la que algunes persones cuir valldalbaidines es pensen a elles mateixa dintre la comarca. Per això, és d'importància capital generar espais i continguts que visibilitzen les realitats LGBTIQ+ rurals o periurbanes que tenen vides vivibles i igual de satisfactòries que aquelles de la gran ciutat. Associacions emergents com la Vall Diversa estan tractant de generar aquests espais i re-formulen la noció de sexili, apropant-se cada vegada més al poble i reivindicant l'espai, en compte d'allunyar-se'n.

A aquests efectes, s'ha pogut contribuir en la visibilització al context de la Vall d'Albaida amb aquesta recerca, i també han sorgit noves vies d'exploració interessants que deixen interrogants oberts: a la nostra investigació s'han apreciat indicis de que el període de l'adolescència suposa un moment d'inseguretat amb la identitat sexe-genèrica per a algunes persones cuir: és un assumpte exclusivament cuir o aquest tipus d'inseguretat identitària és propi d'aquesta etapa? En qualsevol cas, en quina mesura afecten les produccions audiovisuals metronormatives en l'adquisició de seguretat identitària per part de les adolescències cuir de la Vall?

Per acabar, de forma resumida, aquesta investigació ha mostrat que el sexili no és inevitable a la Vall d'Albaida. Les necessitats de les persones cuir de la comarca són heterogènies i són capaços de construir vides vivibles que consideren desitjables, a pesar de les expectatives metronormatives. De igual manera, més enllà de l'estudi de cas, aquest treball serveix per aportar observacions teòriques al voltant de les vides cuir vivibles

BIBLIOGRAFIA

- Allen, D. (2015). Learning Autoethnography: A Review of Autoethnography: Understanding Qualitative Research. *The Qualitative Report*. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2015.2093>
- Ayoub, P. M., & Bauman, L. (2019). Migration and queer mobilisations: How migration facilitates cross-border LGBTQ activism. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(15), 2758-2778. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1497955>
- Barreto, D. M. (2020). Arde Galicia: O ‘agrocuir’ en contra da metronormatividade do ‘queer’. *Madrygal. Revista de Estudios Gallegos*, 23, 15-26. <https://doi.org/10.5209/madr.73602>
- Bernieri, E. B., & Larreche, J. I. (2021). Descentrar para (re)mediar: Las Marchas del Orgullo en las no metrópolis argentinas. *Quid 16. Revista del Área de Estudios Urbanos.*, 15, 158-178.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1994). *Per a una sociologia reflexiva*. Herder.
- Butler, J., Worms, F., Charpentier, A., & Barillas, L. (2023). *The livable and the unlivable: A conversation initiated by Arto Charpentier and Laure Barillas* (Z. Hanafi, Trad.; First edition). Fordham University Press.
- Domínguez Ruiz, I. E. (2023). *Tú a Soria, yo a Barcelona: O cómo cambian las vidas queer en función de dónde vivamos*. Editorial Egales.
- Drucker, P. (2004). Introducción: Redefinición de las identidades sexuales. En *Arco iris diferente* (p. 9-53). Siglo XXI.
- EFE, A. (2023, juliol 3). *Albaida denunciará por delito de odio al hombre que el sábado retiró las banderas LGTBI del balcón del Ayuntamiento*. cadena SER. <https://cadenaser.com/comunitat-valenciana/2023/07/03/albaida-denunciara-por->

delito-de-odio-al-hombre-que-el-sabado-retiro-las-banderas-lgtbi-del-balcon-del-ayuntamiento-radio-valencia/

Foucault, M. (2002). *Historia de la sexualidad. 1- La voluntad de saber* (29. ed. en español).

Siglo Veintiuno Editores.

Fountain-Stokes, L. L. (2024). *De sexilio(s) y diáspora(s) homosexual(es) latina(s): Cultura puertorriqueña y lo nuyorican queer*.

Galván Arbelo, P. C. (2020). HISTORIAS DE VIDA TRANS DESDE EL SEXILIO:

SEXILE/SEXILIO, DE JAIME CORTEZ. *Universidad de la Laguna*.

González Gómez, A. (2015). La idea de educación y el fundamentalismo educativo. *Catedra Nova*, 38, 4-13.

Halberstam, J. (2005). *In a queer time and place: Transgender bodies, subcultural lives*. New York University Press.

Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575-599.

<https://doi.org/10.2307/3178066>

Harvey, D. (1990). Between Space and Time: Reflections on the Geographical Imagination. *Annals of the Association of American Geographers*, 80(3), 418-434.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1990.tb00305.x>

Instituto Nacional de Estadística. (2023). *Cifras oficiales de población de los municipios españoles: Revisión del Padrón Municipal*.

Johnston, L. (2018). Intersectional feminist and queer geographies: A view from ‘down-under’. *Gender, Place & Culture*, 25(4), 554-564.

<https://doi.org/10.1080/0966369X.2018.1460329>

- Langarita Adiego, J. A. (2020). Sexual and gender diversity in small cities: LGBT experiences in Girona, Spain. *Gender, Place & Culture*, 27(9), 1348-1365.
<https://doi.org/10.1080/0966369X.2019.1710473>
- Langarita Adiego, J. A., Mas Grau, J., & Jubany, O. (2019). Geografías de la diversidad sexogénica más allá de la gran ciudad: Experiencias, discursos y prácticas en dos ciudades medianas de Cataluña. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 65(3), 473.
<https://doi.org/10.5565/rev/dag.572>
- Manuel Guzmán. (1997). Pa' La Escuelita con Mucho Cuida'o y por la Orillita: A Journey through the Contested Terrains of the Nation and Sexual Orientation. En *Puerto Rican Jam: Rethinking Colonialism and Nationalism* (NED-New edition, p. 209). University of Minnesota Press.
- Martínez-San Miguel, Y. (2011). «Sexilios»: Hacia una nueva poética de la erótica caribeña. *América Latina Hoy*, 58, 15-30. <https://doi.org/10.14201/alh.8503>
- Moyano, J. (2023). *Guia gramatical de llenguatge no-binari*. Rayo Verde.
- Penalva Verdú, C., & Català Oltra, L. (2021). Diània: Rock polític, identitat i protesta al País Valencià. *Disjuntiva. Crítica de les Ciències Socials*, 2(2), 46.
<https://doi.org/10.14198/DISJUNTIVA2021.2.2.4>
- Robledillo, A. (2023, juliol 6). *La bandera LGTBI+ torna a lluir al balcó de l'Ajuntament d'Albaida*. cadena SER. <https://cadenaser.com/comunitat-valenciana/2023/07/06/la-bandera-lgtbi-torna-a-lluir-al-balco-de-lajuntament-dalbaida-radio-ontinyent/>
- Sánchez Pérez, J. J., & Bieletto-Bueno, N. (2019). Configuraciones de masculinidad en los bailes al estilo huapanguero merequetengue en Guanajuato: Una aproximación queer desde la autoetnografía. *Revista Interdisciplinaria de Estudios de Género de El Colegio de México*, 5, 1-36. <https://doi.org/10.24201/reg.v5i0.419>

ANNEX

Annex 1: Transcripció de l'entrevista semi-estructurada a Laura (E1).

BÉ, PUES BUENO, EH, QUANTS ANYS TENS?

- 42.

42, I TU D'ON ERES?

- De Palomar.

I A ON VIUS?

- En l'Olleria.

DE QUÈ TREBALLES?

- Tinc una empresa.

I L'ÚLTIM NIVELL D'ESTUDIS?

- Graduat.

DONCS AIXÒ, TRANQUIL·LITAT, JO VAIG A SOLTAR COSES UN POC PER A GUIAR, SI NECESSITES QUE T'EXPLIQUE ALGO, NO ENTENS ALGUNA PREGUNTA, M'HO DIUS TRANQUIL·LAMENT, I AIXÒ, I PACIÈNCIA.

VALE, COM UNA PERSONA QUE VIU ENTRE MOLTS POBLES DE LA VALL D'ALBAIDA, COM HAVIEM DIT, QUE AL FINAL ESTÀS ENTRE PALOMAR, MONTAVERNER, L'OLLERIA, I MÉS POBLES TAMBÉ QUE ABARQUES, COM PODRIA SER L'ALBAIDA, ¿COM ÉS VIURE EN LA VALL D'ALBAIDA PER A TU?

- En el rovellet de l'ou *[riu]*.

MOLT BÉ.

- Superbé *[riu]*.

SÍ, NO?

- No hi ha altre *puesto* millor *aon* viure que en la Vall d'Albaida *[riu]*.

VALE, SEMPRE HAS VOLGUT DESENVOLUPAR EL TEU PROJECTE DE VIDA AIXÍ?

- Sí.

PER QUÈ?

- Pues perquè m'agrà, m'agrà molt viure en el poble xicotet, no m'agraden les capitals, m'agrà-, Olleria que és més gran ja, ntx *[so fet amb la llengua]*, em xoca un poc. M'agrà... per exemple, m'agradaria més viure en Palomar, per els meus fills.

SÍ, I TENS CASA AHÍ?

- Sí.

SÍ, I PER ELS FILLS PER QUÈ?

- Pues perquè es crien d'una altra manera. Ells poden eixir al carrer, són més lliures. *Mmm...* tens gent sempre al costat, que no són de família, però t'ajuden. I, i eixa diferència per exemple de l'Olleria a Palomar es nota.

ÉS NOTA MÉS.

- Sí, perquè tu, els xiquets van tots al *montó*, com la selva, és com la selva *[riu]*. És veritat. I ahí *[fora de Palomar]* hi ha cotxes... tens que estar més pendent d'ells... portar-los, tornar-los. I a Palomar si vols, ells van a soles.

I AIXÒ ENCARA QUE NO SIGA FAMÍLIA, SAPS QUE LA GENT ESTÀ AHÍ?

- Sí, sí... t- Oriol *[el seu fill]* en estiu se'n va- estem a Palomar, i ell se'n va per ahí... i si el veuen a soles, et toquen *[replicant una conversa]*: "este xiquet està per ahí! Ho tens clar?" "Sí, sí, se'n va a pegar una volta". I ja està. Qualsevol dona te'l porta a casa. O qualsevol dona, dius, d- *tin-lo* un momentet. I te'l té, i ara vinc i... A mi m'agrada més Palomar, la veritat *[riu]*.

UNA ÉS D'ON ÉS *[riu]*.

- Sí *[riu]*.

T'HAS IMAGINAT ALGUNA VEGADA LA TEVA VIDA D'UNA ALTRA MANERA, EN UN ALTRE LLOC?

- Ntx. No *[nega amb el cap]*.

SEMPRE HAS PENSAT ACÍ.

- Sí, mhm [*afirma amb el cap*].

EN TOT CAS, DINS DE LA VALL D'ALBAIDA, PERÒ, EN TOT CAS, T'HAURÀS PLANTEJAT SI PALOMAR O L'OLLERIA, SUPOSE, EN ALGUN MOMENT DETERMINAT, NO?

- Sí. Visc en l'Ollería... a *reganyadientes*.

[*rialles*]

- Sí, però...

SÍ

- Tampoc m'importa molt, al final jo m'acople. Em passe més temps a Palomar que a l'Ollería. Sí que em sap mal pels xiquets.

SÍ?

- Al ells també els *agrà* més Palomar.

TU SEMPRE QUE POTS TE'LS EMPORTES A PALOMAR, NO?

- Sí, jo sí.

VALE, CREUS QUE UNA CIUTAT SERIA DIFERENT? DE QUINA FORMA PODRIA SER DIFERENT LA CIUTAT A CONFORME ESTÀS ARA?

- Caòtic, per mi seria caòtic. No m'agrà ni anar a comprar. No... és ver-, no *soporte*, *heu* veig tot un caos... i tindre família en una ciutat, pf... seria un caos. Dependria de persones que m'ajudaren *previopago*.

PREVIOPAGO!

- Clar, no...

SÍ, SÍ.

- Al final la ciutat serà la veïna, si la coneixes! Si fas lliga, si no, si no fas lliga... estàs tu en la teua família. No ho *soportaria*, no viuria. Per necessitat de menjar sí.

HOME, CLAR.

- L'única manera seria això, l'única.

VALE, DONCS TU SÍ QUE CREUS QUE LA VALL ÉS UN BON LLOC PER A VIURE.

- Home, el millor [*riu*].

EL MILLOR [*RIU*].

- El millor.

[*RIALLES*]

NO HO CANVIARIES.

- No ho canviaria.

MOLT BÉ.

- N'hi ha poblets més apartats, a lo millor, que dius, *ostras*, est-... però justament Palomar... passar a la carretera, per anar a Albaida, per a anar a Onte-, per anar a la platja, és tot més... Jo que sé, Otos està un poc més apartat. Tens que anar un poc més aposta... Mmm... no sé.

OTOS FREQUËNTES, TU?

- No.

JO TAMPOC, JA PASSA A UNA ALTRA COSA, ALTRA PART.

- Conec molta gent d'Otos perquè venien al *col·le en mosatros* a Albaida, i a l'institut.

AH, CLAR.

- Quan jo anava a Elías Tormo [*col·legi de primària d'Albaida*], quan en Palomar no n'hi havia col·le aixina pa', primàri- [*inintel·ligible*], quan eren en *sext*, *sèptim* i *octau*, sí, en dotze o tretz-, si... jo vaig, Bèlgida, Otos... pf! Molts poblets, xicotets, aixina, que no tenien col·le. *Entonses* conec a gent d'Otos... ntx, ara jo veig que està un poc... En Otos no viuria, veus? Per exemple. Però la gran majoria de poblets de la vall...

CLAR, DAMUNT, ESPECÍFICAMENT, PALOMAR ESTÀ EN MOLT BON LLOC.

- Sí, de veritat.

SÍ. VALE, ARA, TU COM CREUS, COM DIRIES QUE ÉS LA VIDA A LA VALL D'ALBAIDA, SIGUENT BISEXUAL, LESBIANA, GAY, TRANS... TU QUÈ NOTES?

- Jo no notes res, jo ho note normal, tot normal.

VALE.

- Sí que, ntx, note que, per exemple, que en Palomar... no sé si n'hi ha una altra parella, n'hi ha, n'hi han xics que són gays... Xiques no sé si n'hi han xiques lesbianes. Tampoc ho sé, ni... és que és que tot això tampoc ho dic, o siga, de dir, eixir de l'armari tampoc ho he dit [riu]. *Entonses...* sí que note, per exemple, que en Olleria, des de que *mosatros mos* vam posar a viure juntes, saps? Com a que es va obrir... la veda, saps? Veus que la gent, altra gent que a lo millor estava un poc *amagà*, com que es va eix- es va *assomar* un poc al món.

SÍ, VA SOLTAR L'AIRE.

- Sí, com que no passava res, sí i la gent, *pues suponc* que ho, ho va *recibir* de millor manera. Per, de dir, *ostras!*

CLAR.

- Jo crec que en un poble aixina, més gran com Olleria, a lo millor, era un poc més... però com jo venia de fora, a mi no m'importava.

O SIGA, EN L'OLLERIA UN POC MÉS DIFÍCIL, DEIES?

- No és més difícil, a lo millor, pa' gent d'allí, que a lo millor estava un poc a *amagà*, *pues* a lo millor sí que era més difícil. Però com vam arribar *mosatros* dos, i ho vam fer tot tan normal i, i no vam mai amagar res... i ens- vam tindre un xiquet i va aparèixer un xiquet, i... "tenen un xiquet i tot" i... ja no...

I PER QUÈ EN PALOMAR NOTAVES TU QUE PODIA SER MÉS FÀCIL QUE EN L'OLLERIA?

[es pren uns segons de silenci mentre pensa]

O NO SAPS BEN BÉ?

- No ho sé ben bé...

PERÒ HO VAS NOTAR...

- Sí, sí, sí en l'ambient.

EN L'AMBIENT

- Sí, no va, no va. Jo mai he notat res de la gent, ni ni han estranyat. A lo millor... no sé si és perquè jo sempre he sigut aixina un poc més "xico" que *dient* elles [riu]. Encara que pareix que siga jo més xico, i la xico és més Júlia que jo, eh!

[rialles]

A nivell de, en casa i de xiquets, pareix que siga jo més el xic, que passe de tot i que... saps?

QUE UNA ES TALLA EL MONYO I DE REPÉN DIUEN... JA ESTÀ!

- Sí, sí, i que juga a futbol i tal, i era això, sempre en els xiquets... home si tenia 3 germans, *en* qui volies que anara!

CLAR

- No?

SÍ, MHM. *ENTONSES* TU NOTES QUE, CLAR, COM QUE NO ÉS ALGO QUE ANES PER AHÍ AMB UN MEGÀFON A DIR-HO, COM QUE EL MOMENT DE CASAR-SE ÉS EN TOT CAS EL MOMENT EN QUÈ LA GENT...

- No, quan va vindre Júlia a viure a Palomar.

VALE, PRIMER VAU VIURE

- Clar anteriorment jo havia tingut també una parella, i *entonses* venia una xica d'Alcoi.

I *entonses* venia allí i, *pos* entenien que era la parella de Laura [ella]. Ella no va poder fer vida social aa, ntx, sols que amb els meus amics. Però d'això de, ntx, anar... tal, *pues*, perquè vivia en Alcoi... també entre Alcoi i Londres, i *entonses* no venia molt.

Però quan venia ella ho entenien, no dient... mai... *Sas?* Ho van fer per entendre-, prendre per entesa... com el meu germà té parella en una xica. Saps?

CLAR

- Pos igual.

SÍ, SÍ. I PRIMER VAU ESTAR VISQUENT JÚLIA [la seua dona] I TU EN PALOMAR

- Sí. I després ja vam *agarrar* el *piso* i se'n vam anar a L'Olleria.

I ES VAU CASAR JA UNA VEGADA, ESTÀVEU EN L'OLLERIA?

- Sí

SÍ, SÍ. *ENTONSES* ABANS QUE VOS VOS CASÀREU JA CONEIXIES GENT? PERQUÈ DIUS QUE COM QUE *VOSATROS* VAU OBRIR AIXÒ A L'OLLERIA. I ABANS, COM ESTAVA *ENTONSES?* ABANS DE QUE *VOSATROS* VOS CASÀREU?

- Ps- és que nosaltres es vam casar per el xiquet, no per formalitzar la relació... no no perquè si *nos* hauríem de... i *después* adoptar Júlia a Oriol.

PERÒ COM A QUE A L'OLLERIA LA GENT ES VA ASSABENTAR MÉS UNA VEGADA...

- Sí! Quan mos vam posar juntes Júlia i jo, sí. Jo ho sé per Júlia, o siga per *lo* que diu Júlia.

TU NOTES QUE SÍ QUE VA MARCAR EN CERTA MANERA.

- Sí! Certa gent que ella sabia, *pos* que estava amagà, *pues* que van eixir i vam vore que no passava res... *pues* "si estes estan, *pues* *mosatros* també podem estar"... *pos* tots *paca* fora! *Sas*? Era un poc aixina.

VALE, VALE, SÍ, HO VAS NOTAR.

- Això es nota en l'ambient

SÍ?

- Igual que quan estàs bé, que saps que, en el col·le, ningú *el [et]* mira, ni mira al xiquet, ni *el* fa preguntes, o... això es nota, no falta ni que t'ho diguen, *sas*?

I ENTONSES TU HAS NOTAT MÉS BÉ NORMALITAT?

- Sí, totalment, totalment.

COM A MOLT, PUES COSES COM ESTES DEL PAPERET QUE DIES [DEIES], DE "PARE I MARE", PERÒ QUE T'HO TAXEN, I HO CANVIEN.

- Sí.

AIXÒ VA SER AL PRINCIPI EN ORIOL?

- Sí, en el *bolletí* primers de Oriol d'infantil, *heu feen*.

ORIOL PRIMER VA ESTAR EN L'ESCOLETA D'ALBAIDA...

- Sí però ahí no donen...

NO S'APELAVA EN CAP MOMENT

- Clar

TU CREUS QUE N'HI HA POQUETA GENT LGBT EN LA VALL D'ALBAIDA?

[passen uns segons de silenci mentre que pensa la resposta]

QUÈ DIRIES?

- Jo no conec... Bueno, conec a gent, però mmm... mmm... home jo crec que n'hi ha gent que és, i no ho diu [riu]. Crec que n'hi ha més gent que és, i no ho diu [riu].

CREUS QUE N'HI HA MÉS GENT QUE ÉS I QUE NO HO DIU?

- Sí, o que li costarà un poc, ntx, però no sé quin tant percent n'hi haurà de la població, si n'hi ha alguna estadística que de cada... [riu] N'hi ha alguna estadística?

EM PAREIX QUE NO, EN PAREIX QUE NO... PER ALLÒ QUE TU PUGUES NOTAR, EL QUE PUGUES PENSAR SI IXES PER AHÍ I ET DONES CONTER DE SI N'HI HA O, SI NO N'HI HA...

VAS CONEGENT DE SI... ELS COTILLEOS O COSES AIXINA I VAS ENTERANT-TE...

- No, no n'hi ha molta. Jo crec que no n'hi ha molta. Jo crec que n'hi haurà més de la que ix.

DE LA QUE TU T'HAS ANTERAT, N'HI HAURÀ MÉS?

- Sí, jo crec que sí.

TU ET RELACIONS AMB GENT...?

- No, jo em relacione amb tota la gent.

TU EN TOT EL MÓN?

- Jo sí

I ENTONSES TU EN EL TEU ENTORN TAMBÉ N'HI HA GENT QUE ÉS LGBT?

- Coneguts, però aixina arrimats, arrimats, arrimats... [s'ho pensa] Mira, sí! Home, sí! [en to d'adonar-se'n].

DE REBOT?

- No! El meu amic David està casat en un xic i... aixina arrimats a arrimats... que tinguen per exemple dos xiques, que jo conega... De, de, ntx, sé que Laia la de Montaverner, que està en la de la tasca... Però que sé aixina...

I EN GENERAL? EN GENERAL TU TAMPOC NOTES QUE N'HI HA QUASI PERSONES?

- No.

ARA, JO VAIG A PREGUNTAR-TE DE COM DIRIES QUE ES TROBA LA GENT LGBT DE LA VALL D'ALBAIDA PER GENERACIONS

COMENÇANT PER GENT MAJOR, TU CONEIXES ALGÚ? CONEIXES COM ESTAN? DE PERSONES QUE SIGUIN LESBIANES, GAYS, BISEXUALS O TRANS... CONEIXES ALGÚ?

- Jo conec a *uno* que vivia en un poble que era veí meu. Que estava casat, tenia fills i ja major se'n va anar. No sé molt bé on se'n va anar, però se'n va anar perquè tenia parella, que tindria parella de xic i que se'n va anar perq-, *suponc* que per l'escama.

O SIGA ES VA... ES VA DIVORCIAR I SE'N VA ANAR?

- Sí, sí, i ara ha tornat, ara està vellet, ha tornat i els fills estan cuidant-lo.

VALE... I PENSAVEN QUE ERA PER...

- Home sí, claro, estava clar [*riu*].

ESTAVA CLAR?

- [*Riu*] Home clar! I en Palomar van vindre molts anys dos xiques. D'això sí que me'n recorde jo! Que, que, les dones al principi *dien* "ai! Són dos xiques" Però mai va ser una... les van acollir súper- superbé, súper, súper bé.

AIXÒ QUINA ÈPOCA?

- Ps... Jo que sé... fa trenta anys?

FA TRENTA ANYS

- Fa trenta anys.

I ELLES SERIEN JOVES EN EIXE MOMENT?

- *Jovens*, i van *alquilar* un pis, *suponc* que fugirien d'algun *puesto* i vindrien allí al poble. Perquè com això, ps- com no les coneix ningú...
I *dien*... "*pos* són dos xiques", però no, mai vaig sentir, aixina... *sas*? Coses males. Simplement eren dos xiques que eren parella i vivien en un pis de Palomar de lloguer, i eren parella.

I L'HOME, COM ÉS QUE TENIEU TAN CLAR QUE ERA PER AIXÒ?

- Home! Perquè tots ho *dien*, ell era *maricón*, total! *Hombre...* [*riu*].

O SIGA JA AMB LA DONA I ELS FILLS, PERÒ TOT EL MÓN

- Home clar ell no feia relació... això era el *vox populi*.

VOX POPULI

- Sí, home en un poblet com Palomar... Una persona que tindrà setanta i *pico* anys ixe home, ara. *Claro, hasta* que, *suponc* que es cansaria i...

ARA HA TORNAT, PERÒ JA ESTÀ VELLET

- Sí, està vellet i ara l'estan cuidant els fills. Sí, però...

DONCS LA TEUA GENERACIÓ, MÉS O MENOS, QUE TÉ UN SENTIT MÉS AMPLE... PERÒ BUENO, A LA TEUA GENERACIÓ CONEIXES GENT...?

- Del meu poble?

NO, DEL TEU POBLE, NO, EN GENERAL, DE LA VALL D'ALBAIDA...

- Home, *pos* en tots els pobles n'hi *han*, que conec.

DE LA TEUA FRANJA [*d'edat*]

- Sí, perquè està Joan, el del restaurant. Que conega aixina... home, en Albaida n'hi hauran. Està Carla, que està casada *en* Empar, no?

AH, SÍ, SÍ, JA SÉ QUI ÉS

- Sí.

PERÒ LA NOVIA NO SÉ DE ON ERA

- D'Albaida.

ÉS D'ALBAIDA TAMBÉ

- Empar.

PERÒ ÉS QUE JO UBIQUE L'ALTRA PERQUÈ ÉS COSINA D'UNA DE LA MEUA EDAT

- I crec que la germana també.

AH, SÍ, LES DUES GERMANES SÓN. I LA COSINA DE LA MEUA EDAT ÉS BISEXUAL, TAMBÉ

- Quina?

INGRID, ES DIU

- Ah, vale em pensava que dies la de Emi.

SOFIA, DIUS BELÉN?

- Sofia és la germana de Carla

SÍ, LES DOS, SÍ, LES DOS SÓN

- I Tania, la filla de la meua amiga Lara.

AH, SÍ, TANIA, QUE ÉS MÉS DE LA MEUA GENERACIÓ, SÍ

- *Bueno*, més xicoteta.

MÉS XICOTETA, SÍ, SÍ, ELLA ESTÀ A L'INSTITUT PERÒ COM QUE HO AGRUPE, A EIXA FRANJA

- Sí, home, sí que conec gent.

CLAR. PERÒ LA GENT DE LA TEUA GENERACIÓ. PER EXEMPLE...

- Ah, sí, també, Míriam.

TU COM TROBES QUE ESTAN, AIXÍ?

- *Pos* molt bé.

ESTAN FENT VIDA ACÍ, NO?

- Clar, jo els veig que estan molt bé. Quin problema té Joan? *Ninguno*. Quin problema té Carla i esta parella? O Míriam i Lara. Jo crec que superbé, superbé. Igual que és en Palomar és en Albaida. No sé si n'hi haurà més cafres a Albaida *[riu]*.

ALGUN HI HAURÀ

- Jo tinc molta gent, que li ho dia a Júlia *[la seua dona]*, simpatitzant, de Vox, súper de Vox, súper, sobretot a la meua *faena*. I mai, mai. I Júlia ha vingut *allí* i, i, superbé en els xiquets i mai. O siga, a a lo millor després... però jo mai, t'ho jure *[riu]*. I uns amics dels meus germans, o que *m'enjunte* jo de festivals, que són *supercafres*.

[Riu]

- Sí... perquè a voltes sents parlar i tens que dir "que sí, que sí, que sí, ah, és veritat, hòstia, *pues sí*" "pues ixé...!" "sí... és veritat" *[amb to de burla de donar la raó]*. *[rialles]*.
Sas? Mai. No sé si és per respecte o perquè- per no fer-me mal a mi o... i després ells, però jo mai.

VALE. I ARA JA SÍ, ELS MÉS JOVES? POS AL IGUAL DE LA MEUA EDAT I CAP A BAIX TU COM TROBES QUE ESTÀ LA GENT LGBT?

- *Pos encà* millor que jo.

SÍ?

- Perquè a *vosatros* vos la sua més que a la gent de la meua edat.

TU CREUS?

- Jo crec que sí.

PER QUÈ HO PENSES?

- Sí, home, perquè jo crec que els xavals de hui en dia... els donen igual tot, no?

NO SÉ. TU QUÈ HAS NOTAT?

- Vull dir, que serà més fàcil, no?

PER QUÈ SERIA MÉS FÀCIL?

- *Pos* perquè hi ha davant ja gent que estem fent coses que són normals i per ells és com que els hem aplanat un poc el camí. I *mosatros* a lo millor *mos* ha costat més perquè els de davant els ha costat un poquet més i cada volta l'escaló serà... *menos*, crec jo, eh.

VALE

- Jo crec que sí! Per exemple, l'home este que et dic jo, això era, *pos*, una generació més, li costa... si algú *s'atreuix*, ix... i fa vida normal...i, *pos* cada dia va a ser menys *raro*, tot, en general. Al final, cadascú fa en sa casa... i estima qui vol, no? No té que donar explicacions a ningú. Estimar, pots estimar un gos *[riu]*, pots estimar una persona, o un xic o una xica, o un xic i una xica!

I LES PERSONES... LA RESTA DE PERSONES, LES QUE NO SÓN LGBT, COM CREUS QUE ESTAN EN EL TEMA?

- Jo en el meu redó superbé. Sí, superbé. *Mosatros* mai...home, veus que, tenen un poc aixina, al principi, i *el* pregunten sobretot quan *ham* [hem] tingut el xiquet.

ET PREGUNTEN QUAN HEU TINGUT EL XIQUET? COSES COM QUÈ?

- Coses com, “i com l’*hau* inscrit” “i com-”, *sas*? Perquè no ho tenen clar, perquè no saben com funciona això.

COM PER CURIOSITAT?

- Clar, per curiositat, i... sí, perquè clar, ells no saben que si son- n’hi *han* dos mares o dos pares, en este cas els mares és més difícil, o sea, és més fàcil perquè seria adopció, o *vientre de alquiler* d’eixos que fan, no?
Mosatros, una pot *tindrer* una gesta, l’única manera és casar-te i tens un llibre de família perquè n’hi ha una llei que diu que *te* pots fer un llibre de família.
Entonses, tu *el* cases i, o *sinós* has d’adoptar. Júlia [la dona] tindria que adoptar... i ja seria un jaleo.
Entonses totes estes coses la gent no ho té clar.

NO HO TÉ CLAR, I VOL SABER.

- Sí! I com tenen confiança perquè tu estàs tan normal i ho fas tot tant normal! Tenen la confiança de dir-te “i això com ho heu fet?”, i tu ho els ho expliques perfectament.

MOLT BÉ. VAL, JO ENTENC QUE NO, PERÒ JO ET PREGUNTE, SI HAS TINGUT QUE ENFRONTAR-TE A ALGUNA COMPLICACIÓ TANT DE L’ACTUALITAT, EN ALGO MÉS DIARI, COM EN UN PASSAT MÉS RECENT, ALGUNA COMPLICACIÓ PEL FET D’EXISTIR CONFORME EXISTEIXES?

- No.

DIRIES QUE NO

- I a la gent major tampoc, i això que és més difícil d’entendre. Tipo, ntx, l’*agüela* de Júlia o coses aixina...

EN L’AGÜELA DE JÚLIA TAMPOC

- Ntx, no. Ella soles volia que batejarem al xiquet [riu]. I mosatros... [riu].

PREGUNTA: AIXÒ ÉS POSSIBLE?

- A vore, és depèn de retors, és depèn de retors. Jo crec que el retor d’Ollería *mos* el batejaria.

S’HO HEU PLANTEJAT?

- No. Però Oriol que ara, sí que està en l’edat de lo de la comunió, que n’hi *han* amiguets de la comunió, i ell va a religió...

ELL VA A RELIGIÓ?

- Ell va a religió.

PER AL COL·LE?

- Ntx, perquè Júlia l’ha apuntat a religió. Ell va a religió.

I AIXÒ?

- Lo que passa que, en la mestra de religió, que la veritat, és súper *supermaja* la veritat, que jo l’he conegut. Perquè li *dia* [deia], “Júlia, religió? El xiquet?” “que sí que és superbé”, ntx.

APRÉN HISTÒRIA?

- Els dona història [afirma amb el cap], no fa pa’ que el xiquet vaja a *catesismo*. Ell no ha dit “m’ha dit la mestra que vaja a *catesismo*”. Però la cosa és que, els que van a religió, que són molt poquets, sí que van a *catesismo*.
Entonses ell diu: “és que Candela va a *catesismo*”, [ho diu] fora del col·le. No és perquè la mestra està *diguent*: “és l’època de comunió i heu d’anar a prendre la comunió”. Ell no, ell això ho diu en *ningun* moment.
Entonses, sí que s’*ham* plantejat, si el xiquet diguera “vull prendre la comunió”, no li diríem que no.

LO QUE, HAURIA D’ESTAR BATEJAT, ENTONSES?

- Clar, *entonses* jo li dic. Perquè també em va preguntar Oriol “i per què jo no prenc la comunió?” i jo li dic “*pos* perquè no” [riu].
Perquè em va pillar aixina i jo dic “*pos* perquè no prens la comunió, i ja està!”.

[rialles]

I PUNTO!

- *Pos* està en roig, passa! [riu]. Sí, però si ell es posara molt... perquè ell és com és i tal, *pos*, aniríem i prendria la comunió i se n’aniríem a casa. Res de festes ni de... no, tampoc *m’assofocaria*. I el retor de l’Ollería li prendria la comunió. Un dia qualsevol aniria, i el xiquet prendria la comunió. No tindria cap problema.
No sé si després ell podria, tindria problemes perquè...

SÍ QUE ÉS VERITAT QUE HAURIEN DE FIRMAR ELS PARES

- Clar, i n'hi ha d'haver, i han d'estar batejats... i tot, seria... però *bueno*, a lo millor el mateix dia el podria batejar, i tot això, però... que *mosatros* no...

I COMPLICACIONS, JA NO DE CARA A TU O A JÚLIA I TU EN CONJUNT, SI NO, DE CARA XIQUETS, TU HAS NOTAT ALGO?

- No.

NO HA HAGUT MAI... O ELS XIQUETS SE'LS HA POSAT EN UNA SITUACIÓ RARA.

- No, no. Oriol sempre té dos mams i Anna [*l'altra filla*] té dos mams, ja està. I els xiquets que sempre han *rodejat*, tant en l'escoleta, els xiquets han entès que tenien dos mams. I en el col·le, quan ha vingut Anna, com Oriol ja li ha fet el camí, *pos* tenen dos mams, i no... Al revés, *suponc* que en el col·le hauran treballat això. Perquè ningú xiquet...i en casa.

O SIGA QUE EN CASA HAURAN TREBALLAT AIXÒ?

- *Suponc* que els hauran explicat, als companys de Oriol, que tenen dos mams. Perquè el xiquet mai ha notat ni ha dit... ni... no *mos* han dit les mestres "és que li han dit al xiq-..." ntx, no. Ho *haveren* rectificat en seguida allí en el col·le. Per lo *menos*, és que en el col·le de Oriol com és tan xicotet, és més fàcil de... ntx, com si diguérem... si passa *algo*, *s'enteren*, no és igual que si són... tres-cents que si són cent, en un col·le.

ÉS MÉS PERSONALITZAT.

- Sí.

DIRIES, ENTONSES, QUE VIUS COM QUALEVOL ALTRA PERSONA EN LA VALL D'ALBAIDA?

- Completament. Feliç, i els meus fills també.

I ELS TEUS FILLS TAMBÉ.

- Sí.

MILLOR EN PALOMAR? [RIU].

- Millor en Palomar! [*rialles*] Però no es pot ser perfecte, Natàlia! En la vida no es pot tindre tot! [*entre rialles*] Jo em conforme, sóc *conformà!*

ET CONFORMES UN TRAGECTE MODEST QUE SERAN 15 MINUTS, 20 MINUTS, A PALOMAR [rialles].

- Em conforme en això... i ja està! Quan m'ofegue jo me'n vaig a Palomar, i ja està! Tu et quedes ací! [*Riu*].

DESPRÉS, TU CONEIXES ALGÚ... JA M'HAVIES EXPLICAT EL SENYOR ESTE... CONEIXES ALGÚ QUE SE N'ANARA DE LA VALL D'ALBAIDA PER SER LGBT, A BANDA D'AQUEST SENYOR? DE LA TEUA GENERACIÓ, DE ABANS...

- Pfff [*pensant*]. Mira jo conec a un xic de l'Ollería, que la família és de la OG, OG? Pot ser?

NO SÉ QUÈ ÉS. L'OPUS? ROLLO L'OPUS? PERÒ UNA ALTRA COSA D'ESTES

- Sí, que és molt religiós i de... *bueno* de, franquiste.

AAA...

- Crec que es diu el OG, o *algo* aixina. Però d'estos, que té l'edat de... té l'edat teua, no, un poquet més major, *vale?* Que eixe xiquet... pobret, llàstima li tinc.

SE'N VA ANAR, DIUS

- Clar ell... i la gent va anar... es casa... i no porta la parella

O SIGA SAPS QUE TÉ PARELLA I TOT?

- Sí.

I COM HO SAPS?

- Perquè ixe xic va al teatre amb Júlia, van junts. I *entonses* ell, *pues* li ho ha contat... però, els pares li fan el *vacío*.

PERÒ SÍ QUE VIU A L'OLLERIA?

- No, viu fora! Ell no pot viure mai en l'Ollería, en ixa parella.

VALE, ENTONSES...

- Ell és de l'Ollería

SÍ, ESTAVA EN LO DEL TEATRE, ENTONSES ELL VA ESTAR VISQUENT EN L'OLLERIA

- Sí, ell mentres estudiava en València, els *fins* de setmana venia a l'Ollería, tal. Ara treballa en Cerdà, però crec que treballa... viu en València, i teletreballa... i ve dos dies a l'Ollería, treballa i se'n va. Ell no viu a l'Ollería. No podria viure en la seua parella a l'Ollería.

SOBRETOT A PARTIR DE TINDRE PARELLA?

- Claro, o sea... Després, la ex cunyà de Júlia, Blanca, que és molt amiga nostra, també. Sa mare i son pare... Veus?! Mira, ella és l'única persona... *[referint-se a la pregunta anterior sobre si havia tingut dificultats]* però jo crec que és perquè soc la parella de l'ex sogra? cunyà? Com es diu? De l'ex-nora! Ixa és l'única persona...!

L'EX-SOGRA DE JÚLIA

- L'ex-sogra de Júlia *[afirma amb el cap]*. Però que a Júlia li ho fa molt bé!

ÉS UNA PERSONA QUE...

- Jo, ara anem jo i Júlia, en el xiquet, o jo i Júlia. Ella li parla a Júlia, i a mi, ni em mira a la cara.

ÉS L'ÚNICA PERSONA QUE DIUS, DE TOTA LA VALL D'ALBAIDA...

- *[Interrompent exclamant]* La única persona!! Sí! La única persona que jo m'ha sentit mal. I jo li vaig dir un dia a Júlia, quan tu et pares a parlar en la mare de Blanca, jo vaig a seg- continuar caminant. Si anem al bar, jo t'esperaré en el bar jo... un dia m'ho fa, dos dies... però el tercer dia jo no, jo no... és que ni me mira la cara!!
I això? A *qué santo*?

CLAR

- Què jo li ha fet a *ixa* dona? No?

QUÈ LI HAS FET?

[rialles]

- Què li ha fet jo a *eixa* dona? Ni hola? La única persona en el món que no em saluda, esta.

I ESTA BLANCA?

- I esta Blanca és filla

ÉS LA FILLA

- Té parella, que és una xica que li diuen Irene d'ací d'Albaida.

PERÒ QUINA EDAT?

- Grosseta.

QUANTS ANYS TÉ?

- Irene és molt joveneta, tindrà la teua edat.

JO CONEC UNA IRENE DE UN ANY MÉS QUE JO, QUE JUGA A FUTBOL

- Sí!

AH PUES NO HO SABIA! I AQUESTA BLANCA QUANTS ANYS TÉ?

- Un poquet més major. Elles han estat molts anys juntes.

ENTONSES ERA LA GERMANA XICOTETA DE... DE L'EX PARELLA DE JÚLIA?

- Sí...

I AQUESTA BLANCA SE N'HA HAGUT D'ANAR DE?

- No! Ella... sa mare... ella es fa per portar a la parella i tot, però li fan tan gran el lleig, que ella ho nota, i no volen acceptar mai que la seua filla viu en... serà com una amiga! Saps?

ELLA ÉS DE L'OLLERIA

- Ella és de l'olleria

ENTONSES LA FILLA...

- La filla viu fora. Tots els fills d'*ixa* dona viuen fora, per *algo* serà! Perquè és molt mala.

DONA IGUAL QUE SIGUEN...

- Sí! Si no volen viure ni propet de sa mare, *vale*?
Però és que el problema és que, jo li dic a Júlia, que els germans tampoc l'ajuden! Perquè els germans tindrien que tirar-li un cable i dir-li "¡e! Esta és la parella de la teua filla i tens que acceptar-ho i no pots fer-li passar-li..." tampoc, ntx, saps? Com a que no volen... com és tan mala! No volen mullar-se, i esta xica *pues* ho passa mal, és que ho passa mal! *[fa soroll al xocar les mans sobre les cames en senyal de frustració]*.

ELLA ESTÀ VIVINT AMB IRENE?

- Ara ja no són parella... però jo crec que això fa conflicte! En la parella!

JA

- Que *mos* ho estava contant ella, perquè ella és molt amiga del meu cunyat, i Júlia li *dia*... “tu com estàs?”, i ella va dir “ja no estic molt bé en Irene” no sé què, “però ma mare tampoc ajuda perquè...” ni Irene ni “Pepita”, ni Irene ni “Pepita” [*fa soroll al xocar les mans sobre les cames en senyal de frustració*].
Entonses veus? Eixa dona és la meua...

[*rialles*]

EIXA DONA ÉS LA TEUA COMPLICACIÓ

- Sí! La mare del xic este.
Perquè, per exemple! En Montaverner estan, el que és alcalde, el que és alcalde, té un fill que és *gay*, i estos són de l'Opus, totalment! Estos són de l'Opus. Però, però els germans han fet pa' que en sa casa siga tot normal.

VALE

- De fet tenen una germana que és monja.

AH MIRA

- I sa mare és com si fóra la mare de Camino, tots li diguem la mare de Camino. Sí! Però *bueno* com que el seu pare ha doblegat un poc, sa mare... pos el xic té parella... i... en batejos dels nebots... en tots...

ELL NO DEIXAVA DE SER TAMPOC CATÒLIC?

- *Claro* ell és molt! Ell és *costalero* i tot això i a *tope* d'eixos del PP i tot... però el xic súper bé.

I VIU ALLÍ A MONTAVERNER AMB LA SEUA PARELLA?

- No, viuen fora perquè treballen fora, però que sempre estan en Montaverner. De fet el xic, a voltes ell no està, i està el xic.

O SIGA QUE EL XIC, QUE NO ÉS D'ACÍ, ENTENC, TAMBÉ FA VIDA A MONTAVERNER

- Sí, sí, sí, i súper bé! I tu dius, estos són igual de beatos que estos i de... i veus la diferència, que dius, molt bé, *pues un aplauso* pa' estes persones, per fer-ho fàcil al seu fill. Perquè ja és prou difícil pa'-ad ells, sabent en la família que cau! Perquè això també tens que saber, en la família que caus!
Si tens una família que és un cafre, *suponc* que et parará més a fer les coses, i intentaràs no anar, o intentaràs no tindre una vida normal... perquè saps que tot és *rexasos* [*rebuig*], *rexasos* i dius, a fer la mà el món, “*pos me'n vaig*”.

TU CREUS QUE HA CANVIAT MOLT? EIXOS CASOS QUE DIUS, SE'N VA ANAR FORA PER AIXÒ? O TAMBÉ, PER LO QUE TU M'HAS COMENTAT, MOLTES VEGADES SE'N VAN FORA, NO SOLS PERQUÈ SÓN...

- És que és més fàcil, fer una vida normal.

i més condicionat per la família, no tant per el poble?

- No, per la família totalment, per la família. Pel poble... ixe d'Ollería o la *ex-cunyà* de Júlia... és per la família, és per sa mare. A l'Ollería tots ho saben que té parella, que Irene és la parella de Blanca. I una volta ix per la porta, és la parella de Blanca. Quan entra a casa, és una amiga de Blanca, pa' sa mare, i sempre serà l'amiga de Blanca. No té més [*inintel·ligible*] eixa dona.

LA COSA ESTÀ MÉS EN LA FAMÍLIA QUE ET TOCA

- Això fa molt, eh.

MIRA, QUEDA UN POQUET. VALE, CREUS QUE LA GENT LESBIANA, GAY, BISEXUAL, TRANS... VIU MILLOR O MÉS A GUST EN LA CIUTAT?

- Possiblement. Jo visc molt bé... però si jo crec que, ntx, la gent aixina, li serà més fàcil

O SIGA PER A LA GENT QUE TÉ PROBLEMES, ÉS MÉS FÀCIL ANAR-SE'N A UNA CIUTAT?

- No és més fàcil viure, és igual de... el problema el té en casa! [*Dona igual*] en una ciutat, que en un poble! Si estic *diguent*-te que en Palomar i en *ningún* poble no he tingut cap problema!
[*Inintel·ligible*] el problema el tens dins de casa. Que si viu en València, i la teua mare també viu en València, tu no podràs portar a la teua parella a ta casa [*riu*]. És lo mateix al carrer Colon, que el carrer major de Palomar. Si en Palomar no hi ha cap problema, jo crec que és lo mateix!

I ARA, TU CREUS QUE TOTES LES PERSONES...

- [*Interromp*] Ara! també en València pot trobar-te més gent que estiga en contra teua. Que et puguen fer alguna *xarrà*, o que poden... jo què sé, gent d'esta nazi solta. Per això que... jo què sé... hi ha més gent, hi ha més varietat, hi ha més problemes també, no?

DEFINITIVAMENT HI HA DIFERÈNCIES, PERÒ NO PENSES QUE EN UNA CIUTAT ESTARIEN MÉS A GUST, DIC LA GENT LGBT EN GENERAL, TU O LES PERSONES QUE HAN TINGUT UN PROBLEMA A CASA, NO PENSES QUE TENEN QUE ESTAR MILLOR EN LA CIUTAT, PENSES TU?

- No, ntx [*negant amb el cap*].

BÉ, DE FET MILLOR EN PALOMAR [FENT BROMA].

- Ja et dic jo que sí, i en Bèlgida i en Carrícola [*riu*]... i en, en, en Bufali! Sí... claro. O t'accepten o tot el poble no t'accepta, i això és molt difícil! O siga, no.

Pot haver una persona que diga "ai açò?", però... jo crec que és millor en un poble.

[*rialles*]

SÍ? PER QUÈ EN UN POBLE MILLOR?

- Que sí, que en un poble millor! Clar que sí. Perquè no tens tanta varietat d'animals per ahí solts. En València per trobar-te coses més soltes, que, que són més perilloses, crec jo, eh.

I TU PENSES QUE TOTES LES PERSONES LGBT HAURIEN DE FER ENCARA QUE FORA UN POQUET D'ACTIVISME, O NO?

- Jo? No, jo sempre he estat en contra d'eixes coses.

PER QUÈ?

- Perquè no *m'agrà*, perquè anem a vore... els heterosexuals es manifesten? Quina diferència hi ha d'eixa persona a mi? Que sí, que a lo millor, ntx, per coses de burocràcia o de llei o de... *pos* a lo millor sí que té que haver més d'activisme perquè hi ha coses que no estan ben fetes. No pot ser que pa' tràmits... però jo no he tingut cap problema a l'hora d'inscriure hi ha gent que s'espera ahí en les *reds* socials, que pa' haver d'inscriure el seu fill dos mares... Jo és que no *m'ha* trobat en ixé problema, a nivell de burocràcia.

Però activisme per ser dona d'una dona, jo que sé *ps* [=pues] jo crec que... no? No, jo crec que no. No he anat mai, ni m'ho he plantejat, és que hi ha molta gent molt *indignà* per indignar-se [*riu*], és veritat Natàlia! [*Riu*].

Activisme podem fer de altres coses, de problemes més *gordos*. Jo crec que hui en dia tinguem, pràcticament, els mateixos drets, jo no em veig diferent a una parella xic-xica, o siga, no. Ni a una parella [*família*] d'una dona soles... no, jo ho veig igual, tinguent els mateixos drets, i la mateixa- vota igual.

És veritat, els meus fills, és el mateix... tot és que és tot igual, no sé per què *ham* [=hem] de fer activisme, *igual* n'hi haurà gent que sí que està *indignà*, perquè han passat coses i diuen, *pues sí pues* açò n'hi ha que canviar-ho.

Pos igual si em passara a mi, *pues* sí que tindria, *ps* aniria i denunciaria, i, i, aniria a l'ajuntament, o *aon* tinguera que anar i diria "eh que açò no està bé!"

O SIGA, NTX, QUE SI VEUS UN PROBLEMA, DIRIES "PUES SÍ MOURIA LES COSES"

- Home, clar que mouria! Clar que mouria, però *pal* dia a dia i per a la meua vida normal no he tingut cap de *tropessó*, de dir "hòstia, i ara què fem".

Lo únic que sí, *pues* això, ntx, lo de casar-se... *ps* sí és un poquet *jodienda*, perquè si no vols casar-te... t'has de casar, perquè *sinós* tens que adoptar, perquè *sinós* soles sóc mare jo de Oriol! Això sí que és un poc... *jodienda*... *pos* et cases! I... [*inintel·ligible*] "i, ei! *Pos* jo si no vull casar-me?! Esta llei no està ben feta!". *Pos* si vols buscar-li, *pos* li busques! N'hi haurà més gent aixina, *pues*... *pos* xica *pos* sí, tens el dret a queixar-te.

TU EN LA VALL D'ALBAIDA CONEIXES ALGUN GRUP O ASSOCIACIÓ QUE SIGA LGBT?

- No.

ALGUNA VEGADA HAS PARTICIPAT EN ALGO... POS JA SIGA EN LA REALITAT, COM PER INTERNET, ALGUNA VEGADA HAS FET ALGUNA COSETA D'ACTIVISME?

- Sí, bueno, activisme... ahí en Cerdà vam fer una campanya...

AON?

- En Cerdà que són estos de Disney, que porten lo de... [*comerç local de l'Olleria de merxandatge*].

AH, SÍ.

- I com tenien que fer la campanya per a lo de LGTB d'*ixe*... *pues* vam anar allí. I jo que no volia, al final em van ficar uns calcetins i ixes coses, i vam eixir en la bandera, i vam fer dos fotos... *pal* catàleg d'ells i *pa'* les *reds* socials d'ells, això és l'únic que *ham* fet.

I NO VOLIES?

- I no volia perquè no m'agrada fer-me fotos! No era per això! Era perquè no m'agrada fer-me fotos, saps lo que vull dir? I vaig dir, esta i no *más!* [riu].
No, perquè no m'agrà fer-me fotos, no per el contingut.

I PER EL CONTINGUT *DIES [DEIES]* "VALE".

- Sí! Jo no tinc cap problema, com si m'hagueren posat de *paseadora de perros*, saps? És per el fet de fer-me fotos [riu]. No m'agrà Natàlia! Què vols que el diga? [riu].

ESTÀ BÉ

- Claro, a mi això no me molesta [riu] si me diuen "anem a fer-se [inintel·ligible]", jo si tinc que anar, vaig. I si m'ho demanen, pos vaig, jo no tinc cap problema. Però d'anar-me'n jo a una manifestació a València, ntx, no.
Però no vaig a cap perquè no m'agraden manifestacions, en general, el *mogolló* de gent i tot això.

I PER INTERNET PER EXEMPLE? A VEGADES PUGES *ALGO*? NO SÉ SI ES PODRIA CONSIDERAR ACTIVISME, TAMBÉ A VEGADES ES DIU CIBERACTIVISME...

- No... però d'aixina renegant o *algo*?

ALGO REIVINDICATIU O AIXÒ, O "RENEGANT" PER EXEMPLE.

- No, no, no solc.

SÍ QUE SEGUEIXES A GENT QUE HO FA?

- Sí però, i a voltes me'ls borre perquè són molt *pesaes*. Sí! Perquè me cansa! El mateix discurs... pos xica ja ho has dit, no? [riu].

QUÈ PENSES QUE FA AQUESTA CLASSE DE DISCURS?

- Home si ho fan moltes voltes... pesat, es fa pesat, pense que sí, jo què sé. És que hi ha molta gent *ansanyà* per moltes coses... *s'ansanyen, s'ansanyen... pues*, xica, no t'ansanyes tant!

I QUÈ CREUS QUE FA QUE, QUE...

- [Interromp] *pues* jo per exemple que me'ls borre, que no vull que més coses d'ixes, perquè és que la vida ja és molt *complicà* pa' anar allà ansanyant-te en una cosa *aing-aing-ing* [fent onomatopèia de *rosegar*] ahí en el os, en el os, xica! Canvia d'os, que al igual canviant d'os, ho veus d'una altra manera! No? Deixa't ixe os, a' [=ara] te n'agarres un altre i, igual, després ja, pense jo... jo pense aixina.

AIXÒ M'INTERESSA, QUE SI CANVIES D'OS AL IGUAL HO VEUS D'UNA ALTRA MANERA, A QUÈ T'ESTÀS REFERINT EN AIXÒ?

- *Pues* en general, en moltes coses! En general la gent s'ansanya ahí... però en política en, en... ara, si jo ho entenc, de, o en els xiquets estos de la guerra, *pues sí, pues...* Però, n'hi ha voltes que ja no sé si és per *likes*, *pa'* aconseguir més *likes* o per... n'hi ha moltes coses, és que n'hi ha moltes coses... no fa falta anar-te'n allà a la guerra, ací, ací en el poble n'hi ha moltes coses que podries reivindicar-les i no les reivindiques, i n'hi ha molts xiquets morint-se de fam també ací, que no tenen família... xica, apadrina! Fes-te mare de... com es diuen estos?

D'UNA ORFE, DIUS?

- Família d'acollida! No te n'has d'anar allà a l'Àfrica, ahí a la Xina a agarrar, pos pots fer-ho ací! No? Pos ací pots fer molt d'activisme, ací, no en lo popular.

TU DEFENSES MÉS DEL TEU, DE LES COSES QUE PASSEN MÉS PROP?

- Clar, és que n'hi ha moltes coses que estan passant!

HA HAGUT ALGUNA COSA RELACIONADA EN EL COL·LECTIU LGBT QUE HAJA PASSAT PER ACÍ PROP I QUE TU HAS DIT "BUENO, VAIG A DIR *ALGO*"

- No, ací no.
A esta dona li podria dir [referint-se a la dona esmentada anteriorment que no li dirigeix la paraula]. Jo a voltes li dic a Júlia: "que no em pille a mi un dia que li diga, del mal que s'ha de morir esta dona", perquè amargant-la a la filla... és que és veritat. Jo a voltes li dic Júlia, parla en la germana, que no sé com li diuen, i que li diga *algo* a Marc, que li planten cara a sa mare, a mi em sap mal... a mi eixes coses me saben mal... ahí faria jo activisme

SÍ

- Activisme de carrer [riu], i aniria i li ho diria, com me se'n dona igual que [inintel·ligible, rient]...si total ja no em saluda!

CLAR, NO TENS RES A PERDRE, QUE VA A FER? NO PARLAR-TE?

[RIALLES]

- *Claro, claro!* És veritat.

I TU ET VAS ENTERAR QUAN VA PASSAR LO DE LA BANDERA EN ALBAIDA? T'ENRECORDES? EN ESTIU.

- Lo de Tatín [*malnom*].

SÍ.

- Era d'una bandera?

ERA EL MES DE JULIOL, EN L'AJUNTAMENT HI ESTAVEN LES BANDERES LGBT I EIXE HOME VA ANAR I LES VA ARRENCAR I VA POSAR UNA FRANQUISTA

- Sí, sí, sí que me'n recorde.

AHÍ TU AIXÒ COM HO VAS VIURE?

- Pf... jo, jo ho vaig viure com un... fent el *gilipolla* prou el tio *ixe*. Vaig pensar això. I este era un manat d'altres.

SÍ?

- Clar, a este li van dir "xe! Tu tens que muntar ahí!" Eixe anava manat per uns altres, el problema són els altres, no este, que és un *mindundi*. Que a mi li donarien... o li pagarien una ratlla [*de cocaína*]... i muntaria i ho llevaria... i faria el quadro, i, i vol això, pa' que parlen d'ell i *yau*...
Home! Gent n'hi ha, eh! Per això et dic jo, gent que mana o que fa ixes les coses n'hi ha. Jo no l'he notat, però n'hi ha, clar que n'hi ha.

I AHÍ, PER EXEMPLE ES VA FER ALGUNA CONCENTRACIÓ...?

- Sí.

TU D'AIXÒ ET VAS ANTERAR?

- Sí.

I AIXÒ QUÈ ET VA APARÈIXER?

- Pos molt bé, jo no vaig anar, però molt bé. Home, la gent té que renegar, i l'altra gent té que saber que n'hi ha gent que no li pareix bé això

VALE.

- Perquè no? Jo, si jo no estic en contra de- lo que no sóc d'anar.

VALE.

- A mi no em pareix ni bé ni mal, *ps* la gent té que renegar! Però crec que tampoc arriba a cap *puesto*.

CREUS QUE NO ARRIBA A CAP PUESTO?

- Crec jo.

ET REFEREIXES A COSES COM AIXÒ ESPECÍFIC O EN GENERAL?

- No, això en específic. Home, lo únic que fas és que, ntx... que l'altra gent, la gent que està en contra d'això, veu que n'hi ha gent que- a favor d'això, i que tot no val, però...

I AIXÒ CREUS QUE SERVIX DE ALGO?

- Ntx, jo crec que no.

[*silenci*]

Pa' mi no, eh.

[*silenci*]

Servix, servix, fer-ho normal. I si algú et planta cara, *pos* cantar-li les quaranta i ja està

EIXA ÉS LA TEUA FORMA D'ACTIVISME.

- Plantar, sí, de dir, *pos* no em pareix bé el que has dit o, "jo ho veig normal, quina diferència n'hi ha, de tu a mi, no n'hi ha ninguna diferència.
Home n'hi haurà gent que per darrere deu dir "ai! Pos no els criaran igual, *pos*... sense un pare, la figura paterna".
[*rialles*]
Sí! Ho pensaran, gent jove!

SÍ?

- Clar que ho pensaran.

EL CONSTA O PENSES QUE HO DIRAN?

- Mmmm... *[dubta]* com si ho haguera sentit. Saps? Que m'ha arribat a mi de rebot, però.

ENTONSES SÍ QUE T'HA ARRIBAT QUE ALGÚ T'HA DIT "A MI EM VAN PREGUNTAR..." COM PARLANT DE TU?

- Sí, o diuen, gent que és aixina molt curta de cap, i això... et diuen "ai, *pos... pos* es crien igual, no?" i dic, clar que es crien igual! *[rialles]* Com vols que es crien?! *[Parla entretallada per la rialla]* Pos si els xiquets viuen igual! No? Però gent jove, eh!

SÍ, GENT JOVE?

- Sí! gent jove, gent de la meua comparsa, d'esta que dius, que no tenen dos dits de front! "Ai, però és que es crien igual!", clar que sí, Carmina, igual, es crien igual

I AIXÒ T'HO DIUEN A TU O T'ARRIBA?

- Sí! No, m'ho diuen a mi! Gent, aixina que a lo millor en dos copetes de vi se li'n va un poc la xapa, i, i, i fa preguntetes... però a mi em fa risa! A mi no m'afecta, n'hi haurà gent que li afecta, però a mi no em m'afecta gens, perquè la persona no té dos dits de front! *Entonses*, no pots plantejar que pense un poquet més de lo que està dient.

VOLS DIR ALGO MÉS?

- No, que està super guai viure en la Vall d'Albaida! *[Riu]*

QUE ESTÀ SÚPER GUAI VIURE EN LA VALL D'ALBAIDA!

[rialles]

PUBLICITAT PERQUÈ VINGUIN A VIURE O PERQUÈ ES QUEDEN?

- Clar, que no passa res, passa des de casa. És a dir, és la família que et toca, i això és aixina, però *suponc* que *pa'* tot també, no?

PA' TOT

- Clar!

VALE, MOLT BÉ, POS JA ESTARIA!

- Pos molt bé, Natàlia!

Annex 2: Transcripció de l'entrevista semi-estructurada a Pedro (E2)

BUENO, QUANTS ANYS TENS?

- Jo tinc 60.

60, I AIXÒ VOL DIR QUE VAS NÀIXER EN QUIN ANY?

- En el 64.

EN 64. VAL, I D'ON ERES?

- D'ací d'Ontinyent.

D'ONTINYENT, VIUS ACÍ?

- Visc ací tota la santa vida *[esclata a riure]*.

TOTA LA VIDA, VALE, AIXÒ TAMBÉ T'HO ANAVA A PREGUNTAR. MOLT BÉ. DE QUÈ TREBALLE?

- He treballat sempre de manteniment en instal·lacions esportives i...i després en manteniment de bàs- a la universitat i tot això. Estic prejubilat per *[inintel·ligible]*.

VALE. I AIXÒ, SEMPRE HAS TREBALLAT PER ONTINYENT?

- Sí, sempre.

VALE. QUIN ÉS EL TEU ÚLTIM NIVELL D'ESTUDIS?

- Jo vaig fer el segon de formació professional, de metall, que entones és lo que...

VALE. T'HAS RELACIONAT TAMBÉ AMB ALTRES POBLES? TENS FAMÍLIA EN ALTRES POBLES DE LA VALL D'ALBAIDA O...?

- A vore, he fet algo per *mig [mitjà]* de la faena de manteniment. *Ha [=he]* estat, per exemple, en Benigànim, ha estat en l'Albaida, ha estat en *varios* pobles treballant, ha estat en Otos, quan portava piscines i això. Sí que m'ha relacionat amb altres pobles, sí.

VALE. I COMENÇANT JA PER LA INFANTESA, TU COM LA RECORDES? LA RECORDES BONA?

- A vore, la infantesa jo la recorde... molt bona, a nivell inclús de poder ser homosexual. La veritat és que... sí que... alguna coseta vam tindre amics i coses d'ixes, però, súper amagats i súper...

I, BUENO, EN GENERAL, JA... NO SOLES DES DE LA TEUA PERSPECTIVA, EN GENERAL, EN LA INFANTESA COM LO QUE SERIA PRIMÀRIA PER A MOSATROS ARA, PERQUÈ SÉ QUE ABANS FUNCIONAVA DIFERENT... LA RECORDES TRANQUIL·LA?

- Era tranquil·la, eren altres temps, perquè jo me'n recorde que va ser també quan va morir el tio Quico *[Francisco Franco]* i jo anava a l'escola de- parroquial i un poc com... molt estricte tot, molt... allà el "*por* Espanya *[inintel·ligible]* pujar bandera"... un poc... però tranquil·la.

VALE, O SIGA, RECORDES AQUESTA PART DE L'ESCOLA...?

- Sí, *ixa* part sí que la tinc, un poc gravada, de dir, és una *algo* que hui no s'ha viscut ni és viu, però... antigament es *fea [=feia]*.

SÍ, SÍ. VALE. I EN EIXE MOMENT, ESTIC PARLANT DE MÉS XICOTET, ABANS DE L'ADOLESCÈNCIA, A TU ET PARLAVEN, ET PARLAVEN DE QUE EXISTIEN PERSONES LGBT? [L'INFORMANT COMENÇA A NEGAR AMB EL CAP]

- No. *[negant amb el cap]*.

NO ES DEIA RES.

- Res.

NI PA' BÉ NI PA' MAL?

- Ni *pa'* bé ni *pa'* mal. *Pa'* res.

I JA PASSANT A L'ADOLESCÈNCIA, COM RECORDES L'ADOLESCÈNCIA?

- L'adolescència ja un poc més... diferent, *pos* perquè, lo que t'ha *[=t'he]* comentat, tenim alguns amics i això que sí que t'estiràvem un poc, que, que, i... i *fees [=feies]* alguna cosa o parlaves d'alguna cosa, sempre en els mateixos, i, i... amagat, per *supost* que no... que no el *[=et]* *vegeren [=veieren]*.

VALE. O SIGA, QUE SÍ QUE VAS PODER TINDRE AQUEST MOMENT DEL TÍPIC D'ADOLESCENTS...

- Sí, sí *[riu]*.

DE CARINYETS I COSES AIXÍ, NO? LES HORMONES ESTAN COM ESTAN [RIALLES].

- Sí *[riu]*.

EL VAS PODER TINDRE, PERÒ SIMPLEMENT HAVÍEU DE TINDRE... ESTÀVEU PENDENTS D'AIXÒ?

- [Riu] Home, sí. Per *supost* que sí! Estaven pendents de *cualquier*... *aon [=on] estàem [estàvem]*, *aon no estàem*, on... sí que... sí. Estaven totalment al *loro* de... de si podia haver algú, si no podia haver, si...

I DIUS QUE COM QUE ES TENÍEU UN POC UBICATS, AMB QUI PODIES PARLAR O JA NO FER, SINÓ PARLAR...

- Sí, sí.

VALE. AIXÒ COM ERA?

- A vore, érem, *pos*, quatre que teníem més relació, que vivíem prop.

MM-HM.

- *Entonses, pos...* Teníem... Parlàvem més d'això, inclús alguna coseta [*somriu*]. *Entonses*, tenim més llibertat per a parlar... Jo me'n recorde que érem tres persones. *Entonses...*

I COM ÉS QUE, PER AQUESTA TRANSICIÓ UN POC ENTRE LA INFANTESA I L'ADOLESCÈNCIA, QUÈ ÉS LO QUE, A TU, CONFORME CREIXES, ET VAS DONANT COMPTE DE QUE HAS D'AMAGAR-TE?

- A vore... Jo em vaig amagar senzillament perquè... A vore, jo vaig perdre a ma mare i tenia dèset anys. I... no tinc germans. *Entonses, pues...* lo que la gent de... d'un poble o d'un barri, com pot ser del Poblenou, que és un pob-... un barri aixina, un poc... [*gesticula enjuntant les mans representant una cosa menuda*] *apretat*, que dic jo...

VALE.

- *Pues* era buscar-me *nóvia* i que em casara i que... això.

ERA EL QUE S'ESPERAVA.

- Era lo que, lo que... volia la gent i lo que... en certa manera... no un poc, però obligat sí que... sí que ho vaig fer. *Entonses*, perquè, clar, *estàen* les meues ties, *estàen...* mon pare... estava el "oh! Allò... que tens que fer una família! Que tens que...". Ntx, però jo dins de mi... dia [*=deia*]... "açò..." però jo, *pos* això, vaig a plegar a casar-me i... això.

I... EN ESTE MOMENT, ABANS DE LA JOVENTUT, TU DIUS QUE NO ES PARLAVA PER A RES.

- Per a res, res.

I CONEIXIES D'ALGÚ QUE SE N'ANARA DEL POBLE PER SER LGBT? O NO SAPS?

- A vore, jo sí que... alguna *vegà* [*vegada*], *ha* eixit fora del poble, *pos* a vore, en *aquellos tiempos*, *pos* a lo millor, *pos pa'* depilar-me, o *pa'* fer *cualquier* cosa. Jo sí que me n'anava de València. I sé de persones que sí que... han anat, *pos* per exemple, a... com jo, a depilar-se, se n'anàvem a l'Avinguda-I [*=del*] Port, perquè allí no el [*=et*] coneixien. O siga, *entonses* sí que, eixíem fora, a fer coses, que a lo millor, *cualquier* persona, hui, les fa. Però *antes pos* si et *depilaes*, o siga, això... que "és que eres *gay*, que si no sé què". O siga, en seguida et *taxaen* de, de, d'això.

VALE. ENTONSES JA ENTREM UN POQUET MÉS EN EL QUE ÉS LA JOVENTUT O PRIMERA PART DE L'ADULTESA, QUE ÉS QUAN DIUS QUE ET CASES, NO? AIXÒ COM ES VA DONAR? VAS FESTEJAR PRIMER...?

- Jo vaig festejar... *menos* d'un any. *Entonses...* i un poc, això. Obligat per... entre cometes, per, per la societat. I... ntx, jo he sigut una persona *pos* que... he sigut molt coneguda, perquè he estat en protecció civil, en el radioclub...

I TAMBÉ AL SER MANTENIMENT, ESTÀS EN CONTACTE AMB MOLTES COSES.

- I... sóc massa famós, que dic jo [*rialles*]. I... *entonses, pos bueno, pos...* tenies que casar-te. Tenies que casar-te i... ja està. *Entonses, pos* això, però vaig, eh, durar sobre... 9 anys.

I AQUESTA... XICA, D'ON EIXIA?

- La meua veïna.

LA TEUA VEÏNA, VALE. SEMPRE S'HAVIEU CONEGUT?

- Es van conèixer per eixos temps que ja festejava, i va deixar al nóvio i... i ento- li vaig di- entrar jo ahí...

I ABANS DE... MÉS O MENYS FESTEJAR EN ELLA, HAVIES FESTEJAT EN ALGUNA ALTRA PERSONA?

- No.

VALE I... O SIGA, DIUS QUE SÍ QUE HAVIES TINGUT COSETES, PERÒ COM A TAL, UNA RELACIÓ, ENCARA QUE FÓREM A AMAGAES, HAVIES TINGUT?

- No, això havia tingut després [*riu*].

I BUENO, TU CONEIXIES ALGÚ MÉS QUE SÍ QUE HAVIA FESTEJAT?

- Sí, conec... conec a gent que estava al meu grupet i que estan casats.

ARA, A DIA DE... AH! CONEIXES GENT QUE ESTAVA AL TEU GRUPET, ESTE QUE M'ESTAVES COMENTANT ABANS, QUE ARA ESTAN CASATS EN UNA PARELLA...

- Una parella amb una dona.

AMB UNA DONA, VALE. I, VOSALTRES HEU TINGUT ALGUNA CONVERSACIÓ A POSTERIORI?

- No. Això es va acabar. Va ser el *top secret*! Ni jo *ha* parlat ni... *mosatros* a voltes parlem o salutem... ntx, però això és *top secret*, no... ningú...ningú s'ha decidit a... jo sí, jo vaig... donar el peu als 9 anys d'estar casat, vaig dir que jo ahí no...

ALS 9 ANYS D'ESTAR CASAT, QUANTS ANYS TENIES? O BUENO, QUAN VAS CASAR? QUANTS ANYS TENIES QUAN VAS CASAR?

- Quan em vaig casar? Em pense que 24.

24.

- 30 i algo.

VALE.

- I i sí que vaig estar un any soles, i després vaig tindre una relació de 6 anys en un xic de fora.

DE FORA.

- Però *bueno*, que jo... *mosatros* la vida la fèiem... jo anava a Elda o ell venia a Ontinyent.

BUENO, TAMBÉ ESTÀ MÉS O MENYS PROP. PODRIA ESTAR MÉS LLUNY...

- O *sea* que no...

I FÈIEU LA VIDA PER ACÍ?

- Per ací, sí. Jo estava clavat en la Setmana Santa i sí que... sé que han parlat de mi en algun que altre bar i en algun... perquè m'ho han dit "xe! *Munyós és maricón*?". I després *pos* anaven i li *dien* a una amiga meua que estava en una perfumeria. Diu "una pregunta ¿tu amigo Pedro es, es maricón?". O siga, i a un amic meu també li ho han preguntat. O siga, sé que... que, això estic parlant de farà *pos, pos...* 15 anys o... més.

QUAN VAS...

- Quan vaig... vaig... independentitzar un poc i jo no vaig anar a viure a la caseta, i es va quedar en el *piso*. *Entonses*, sí que la gent... Un poc perquè jo anava per exemple al pèrgol, o anava a lo que *sea*, i venia la meua parella i jo. '*Nàvem [anàvem]* els dos o *sea*...

O SIGA, EIXE MOMENT EN QUÈ LA GENT VA ENTERANT-SE ÉS EL MOMENT EN QUÈ TENS UNA ALTRA PARELLA, NO?

- Sí. Jo sí que vaig agarrar a quatre amics que són els que jo volia que ho *sapieren [=sapigueren]*. Que, clar, com ja portava temps, *pues* quan els vaig dir, mira, que jo tinc una relació en *Fulano, pues...* em van dir, "no, sí, si ja ho sabíem". Jo dic "ah, sí, ho sabíeu?". I diu "home! Si veniu a tots els *puestos* junts, lo normal és que...". Ntx, *entonses* sí que... sí que... i per *supost*, m'han *apoyat* en tot. En tot.

ESTE CERCLE MÉS...

- Sí. Jo personalment els ho vaig dir. Ja portava temps, portava temps, o *sea* que...

I EL MOMENT DE SEPARAR-SE, DE DIVORCIAR-SE, ES VA... VA SER PER AIXÒ, EXCLUSIVAMENT?

- No, feia falta alguna excusa i, i... la meua ex no... no *acceptava* massa a mon pare. I... *entonses* estàvem en el *piso* ací en el poble, i li posava alguna traba que "si no estava ella... *pos* no podia anar al *piso*, que... després estava en un quartet com açò, tenia només l'home. I... jo... un dia vaig pillar i vaig dir... tu ahí i jo allà.

I EL FET QUE TU EN REALITAT ERES... BUENO GAY O BISEXUAL, DIRIES?

- O *gay* o... igual dona.

VALE. ENTONSES VA SER COM UN ALTRE ESPENTÓ EL FET QUE TU HAVIES ESTAT FENT COM SI FORA UNA ALTRA PERSONA, NO?

- Correcte. Jo des *d'entons...* *pues* eh... a vore, sí que vaig tindre molts problemes perquè no va voler firmar-me la separació. Jo estic... eh... 23 o 24 anys, que no estic en esta persona i... i jo estic separat legalment de fa 10 anys que va faltar el meu pare perquè ella no volia firmar els papers i *entonses pues* mon pare feia "no armes *escàndalo!*" i jo per un home de 93 anys, *pos* tampoc anava a fer-li...

Quan es va morir tenia 93 anys, *pos* tampoc anava a fer-li jo a... però jo en mon pare, la relació en el meu ex, en Alberto que hui és com si fora el meu germà, en tot, en tot, tot, tot. El van operar dos *vegaes*, i ell ha vingut. Jo, va faltar sa mare, jo vaig. Tot, tot, tot, ell té a la seua parella, però som...

ENCARA TENIU...

- Sí, som germans.

VINCLE, MHM. I, AIXÒ, EN TOTES FEIA VIDA, DIRIES NORMAL?

- Normal, normal.

EIXOS SIS ANYS.

- Sí, sí, sí, sí. Jo *fea* vida normal. I en la família d'ell, igual, en la família d'ell, jo anava, jo anava a l'apartament en la família d'ell i jo sa mare i açò i lo altre. O siga, tot normal, normal.

Sí que una... coincidència, que quan ja portàvem primavera als 6 anys, ja portàvem molt de temps, un dia li diu la mare a, a, a la mare del meu ex, a Alberto ad ell diu, "ntx, una pregunta, Alberto. Me pregunta la tia, ntx, que si Pedro es tu pareja". I entonses ell diu que es va quedar mirant-la i li va dir "¿tú que crees, mamá?". I ella li va dir "que sós pareja". I diu "pos ya està". O siga, li va preguntar una dona, que sa mort ara en 94 anys.

O SIGA, QUE NO HA HAGUT NECESSITAT D'UN MOMENT DE DIR "HOLA, SOC TAL I SOC QUAL", NO?

- Ntx, no.

HA SIGUT MÉS BÉ...?

- Ntx [*nega amb el cap*] A part, jo què sé jo, crec que tampoc fa falta, ntx, el posar-se una etiqueta "eres gay, eres maricón, eres... no sé què". Crec que no fa falta posar etiquetes a ningú. Jo, estava *assustat* a l'hora de dir-ho als meus amics, als íntims amics, que són els que jo els ho vaig dir. Ntx, estava molt *assustat*. Ntx, i em vaig sorprendre... de com em van dir que sí, que ja ho sabien, que no són tontos, que ho havien vist. Ntx, 'tonses...jo no... he tingut cap problema de...

Sí que sé, *pos* que sé que a lo millor ha hagut gent d'ací d'Ontinyent... que jo sé que està treballant en València, que és *gay* i, i... que se'n va anar ja fa anys. Sí, claro.

MHM, SÍ QUE CONEIXES.

- Que té algun any *menos* que jo.

I AIXÒ HO ESCOLTES A SOVINT?

- Sí. I escolte molt el que... ntx, n'hi han persones. *Bueno*, ara, clar, com jo ja he passat per ahí, *pos* ara pareix que com si *el* donares compte, ntx, de que hi ha gent que està *casà* i que... que, *bueno* que és *gay* i... busca coses per altres llocs i després està en la dona. Jo, per exemple, ntx, jo respecte tot, però... jo tinc un amic que tots sabem que era gay, ntx, li la pegava a la dona fins que va *aixir el pastel*. Entonses, jo què sé, jo soc més partidari del que jo vaig fer. Jo vaig tallar i vaig dir "*hasta aquí hemos llegao*" i ja està.

Que sí, que a lo millor feia falta una excusa que era la de, ntx... mon pare? O jo tinc amics, per exemple, que m'han preguntat en relació del xic, per exemple, i em diuen "és que estamos mal, és que no sé què, és que no sé *quantos*, y no sabemos como..." *Pos* el dia que per la més mínima excusa, que a lo millor li fa falta alguna cosa per poder tallar, serà quan tallareu, jo dic, ntx. Perquè a lo millor parlar, ntx, amb confiança *pa'* moltes parelles, moltes coses no les parlen. I jo hui dic que lo principal, lo principal, és la comunicació.

I TU COM T'HAS ANTERAT? BUENO, EN EL CAS DEL TEU AMIC, NO SÉ SI ÉS QUE VOS HO CONTAVA O D'ESTOS CASOS QUE DIUS DE MATRIMONIS I QUE UNO ESTÀ...

- No, estàvem tots *al loro*, lo mateix que... a vore, és un poble [*riu*].

ÉS UN POBLE [*RIU*].

- És un poble [*riu*]. Ontinyent, per molt que diguen ciutat, és un poble. Entonses, jo sabia que ell anava a València a buscar coses. I de fet, hui està casat en uno dels que va anar a València... anava a picar, entonses...

O SIGA, ANAVA...

- Lo que passa que, ntx, jo m'ho imaginava, però després sí que em van dir, diu, "però, tu t- sas que va anar a València a açò, a lo *atre*..." Dic "sí, però jo què sé!". I gent que l'acompanyava, *pues*, sabia de què anava tota la història.

Claro, el problema va ser *en* que, en que... venint de València d'una festa d'ell, va tindre un accident i va ser quan es va destapar el pastel, ntx.

MARE MEUA.

- Entonses, jo què sé. Jo crec que no fa falta aplegar a... Hi ha que ser sincers, i cadascú és com és. I cadascú pot *voldre* a qui li done la real gana. Ntx, pense, pense jo, *vamos*.

SÍ. I AQUESTES PERSONES QUE DIUS QUE TU VAS SENTINT D'ALGÚ QUE... NTX, JA SE'N VA DEL POBLE, PER QUÈ DIRIES SE N'ANAVEN DEL POBLE? PER SER LESBIANA, GAY O EL QUE FORA? PER QUÈ SE N'ANAVEN?

- A vore, jo crec que més de uno se n'ha anat per tindre més llibertat que n'hi ha ací en Ontinyent. Després, a vore, en Ontinyent i la Vall d'Albaida, ntx, no n'hi ha cap de bar que siga *gay*, no n'hi ha cap... *bueno* ara fa quatre dies que jo estic clavat en l'associació esta que han fet de la Vall Diversa, que has parlat tu en Joan. Estem manejant-se més, estem fent més, però a nivell de la Vall d'Albaida és que no n'hi ha res. Res.

VOLS DIR DE OCI?

- De oci, de, de, de col·lectius, ara està el... col·lectiu, però no n'hi ha res. No n'hi ha res. I després, *pues bueno*, no deixa de ser, igual com Ontinyent, Otos, Bèlgida... ntx, *cualquier* poble, ntx, el que es mira molt el que dirà, què diran.
Entonses la gent, *pos lo* mateix que jo feia, jo me n'anava a depilar-me i me n'anava a València, per això perquè "què diran si ací et depila una dona?" Per exemple, el *Pido*. A vore, què diran?

I ARA COM HO VEUS, PER EXEMPLE, EN EL TEMA DE DEPILAR-SE?

- Jo és que ara vaig, em depile, i no tinc cap problema. Ja m'ha fet, jo ja... *[riu]*. Jo, al final, ara, i els ho dic a la gent, el que passa és que ara la gent jove, per exemple, jo els veig més espavillats a... a conforme eren als altres temps. Clar, està tot molt més avançat, tot més avançat que fa trenta anys. *Entonses*, a la gent d'ara la jo un poquet massa *llançà [riu]*.

MASSA [RIU]. MASSA EN... COM QUÈ?

- A vore, no ho sé, veig un poc... ntx, que volen menjar-se al món, i em pareix correcte, però... n'hi ha que anar poc a poc. I en els drets de LGTBI avancem un pas i en retrocedim tres. *Entonses*, crec que fa falta més unió, fa falta més associacionisme. Ntx, i que tots, que la gent *escomence* des de col·legis... *hasta* a moviments juvenils, o el que siga, a que tots són persones, igual que sigues *gay*, lesbiana, trans, el que et done la real gana. El que... lo que passa és que tenim ja una mentalitat *pos* que... ntx, hi ha molta gent per desgràcia, i que jo conec jòvens que no pensen aixina.

JOVES VOLS DIR QUE NO PENSEN AIXINA, JOVES QUE SÓN DEL COL·LECTIU?

- No, no, no joves de fora *[de fora del col·lectiu]*. Que per exemple "mira aquell és *maricón*! Aquell és..." *[imitant una veu desgastada]*.

VEUS GENT ESPAVILADA DEL COL·LECTIU, PERÒ TAMBÉ VEUS...

- Veig gent que és jove i deuria de tindre una mentalitat oberta, de que pots parlar lo que vulgues i que cada ú pot ser el que li done la gana, i critica un poc lo que... o el... t'etiqueta el que eres o el que no eres. *Entonses*... no ho sé.

QUE INTENTA ETIQUETAR, DIUS?

- Sí.

DES DE L'ODI?

- Des de l'odi.

I ARA MATEIXA, DES DE LA TEUA PERSPECTIVA, COM DIRIES QUE ÉS VIURE A LA VALL D'ALBAIDA SENT DEL COL·LECTIU?

- Ara ho veig molt més normalitzat. Veig gent que té parella, veig gent que... que viuen ací i estan ací i no tenen cap, cap problema. Inclús, eh... jo vaig estar en Albaida en l'Aljor el dissabte i hi ha dos amics meus que tenen parella, en un concert. Jo ho veig tan normal. Ja ho veig prou normalitzat. Prou. Sempre saps que el clàssic... "mira *cacacà [=hahaha] maricón*". Però s'han avançat molt. Molt.

I TU SEMPRE T'HAS IMAGINAT LA TEUA VIDA ACÍ, EN LA VALL D'ALBAIDA?

- Sí, a la Vall d'Albaida i... prou també a la zona de l'Alacant. Jo tinc molts amics en l'Alacant i a la zona de l'Alacant. Perquè jo soc molt de platja, *entonses*, *pues* tinc amics en *Calpe*, en Xàbia, en Elda, en... per tot, tot el que és... Jo no sé per què, jo, m'ha tirat més, siga perquè el primer ex meu, ntx, que vaig estar sis anys i *pico*, era de Elda i anàvem molt per Alacant. *Pos* m'ha tirat jo més per la zona d'Alacant. I, *bueno*, tot això és diferent. I jo me'n vaig per exemple a Elda, i Elda- o Petrer, *pos* per exemple, és, *vamos*, totalment, ntx, diferent. El meu ex és pintor i l'any passat va fer una exposició Petrer sobre l'Orgull, cosa que, ací per exemple, *pos* els vam dir que posaren la bandera de l'Orgull i... es va negar l'Ajuntament.

EN, EN ONTINYENT?

- Sí.

I AIXÒ QUAN?

- El, el... el dia de la manifestació el dia de l'orgull, que van fer la manifestació.

L'ORGULL QUE VA SER EL DE L'ANY PASSAT?

- El de l'any passat va ser el segon any, correcte. Que enguany és en Otos. *Pues*, justament el partit *socialiste* va dir en ple que es posara la bandera *ixe* dia i van dir que no, que ja es va posar el dia 28 i que ja no es podia posar-la més.

I CREUS QUE UNA EXPOSICIÓ COM EIXA SÍ QUE ES PODRIA FER EN UN ALTRA...EN UN ALTRE POBLE? O ALGO DE LA VALL D'ALBAIDA? QUÈ PENSES?

- A vore... jo veig més fàcil, ara que ho *ha* viscut i estic dins, el que-... fer coses, en pobles menuts, més que en un poble gran. Perquè no sé per què, enguany pot ser que estiga prou més preparat el dia 6 de juliol en Otos... que ací. Ací, per exemple, vam fer molts esforços, però... jo em pensava que hi hauria més gent.

ENTONSES... PENSANT EN EL TEMA DE LES CIUTATS, QUE A VEGADES ES POT PENSAR QUE POT SER MILLOR PER AL COL·LECTIU, CREUS QUE AIXÒ ÉS AIXINA? QUE UNA CIUTAT GRAN ÉS MILLOR PER A UNA PERSONA QUE SIGA DEL COL·LECTIU?

- A vore, depèn de ciutats, perquè jo, per exemple, compare a nivell de LGTB, per exemple, el de Petrer i Ontinyent, i allí fan, inclús hi ha un *consejal* de... LGBT.

I SÓN PAREGUTS ONTINYENT, NO? EL DE...

- Són més grans que Ontinyent [*riu*].

PETRRER TAMBÉ? QUE EL DESUBIQUE UN POC.

- Em pense que sí, sí. Elda segur, i Petrer crec que també. I... a vore? Tenen un regidor de... *entonses*, ací... no sé. Perquè és que jo veig també diferent Ontinyent i Elda, per exemple, i són dos ciutats grans. O Ontinyent i Xàtiva, per exemple. No sé per què, però ho veig diferent.

EN, PER EXEMPLE, XÀTIVA, COM HO VEUS?

- Jo en Xàtiva, per exemple, *ha* estat alguna vegà i molt bé, tinc amics, que, que viuen allí, parelles. També, justament, ahir vam estar xarrant-ho, no hi ha cap de lloc... *gay*.

VOLS DIR DE BAR, NO?

- De bar.

CREUS QUE AIXÒ ÉS IMPORTANT, PER A QUE LA GENT ESTIGA MÉS TRANQUIL·LA EN LA SEUA COMARCA, PER EXEMPLE?

- Crec que deuria d'haver més en la comarca. És una manera de que si hi ha en la comarca *algo* de, de distracció, a nivell de, de LGBT... és una manera, de que ve gent de fora i, i gent del poble també està ahí. Per exemple, jo me'n vaig a València, me'n vaig a Alacant, *pos, pos*, lo mateix que jo me'n vaig, i per què me'n vaig? *Pos* perquè ací jo no tinc res.

PERQUÈ ACÍ NO TENS RES QUE, QUE NO PODRIES CONÈIXER A ALGÚ.

- *Claro*, jo... ací, a no ser que pilles alguna aplicació, que pilles *cualquier* cosa, ací no...

I PENSES QUE AIXÒ ÉS SOLES EN LA TEUA GENERACIÓ? O QUE TAMBÉ PASSA EN GENERACIONS COM LA MEUA?

- A vore, és que, per exemple, en la teua generació la gent se'n va més fora i està més oberta a eixir per ahí. La prova està en que si jo conec ací 6, els 6 no són els dos parella d'ací, són tots de fora.

O SIGA, QUE SOLS VORE... LES PARELLES QUE PUGUES VORE DE, POS, DOS XIQUES... DOS XICS...

- Sí, no són del mateix poble.

I QUE NORMALMENT NO SÓN ELS DOS DE LA VALL D'ALBAIDA, PER EXEMPLE?

- No [*riu*], no.

HO NOTES AIXÍ, EN GENERAL?

- Sí, en general sí.

I TU CREUS QUE N'HI HA POCA GENT LGBT EN LA VALL D'ALBAIDA? O NO?

- Sí, jo crec que n'hi ha molta gent, però està dins del famós armari. Que quan s'obriga la porta l'armari... pff... vorem!

CREUS QUE N'HI HA MOLTA GENT, FORA O DINS, PERÒ CREUS QUE N'HI HA MOLTA GENT.

- Sí, sí que n'hi ha gent. *Además* és que, *claro, pos*, tens amics, tens coneguts, tens veïns i, i, el meu, *pues* a lo millor, l'altre dia que estàvem fent-se el cafè, el meu veí, que ell és *gay*, també, i no sé com diu "eh! *Nem-se'n* a prendre cafè en no sé qui, què, què, voràs, què... I et presentaré un amic i no sé què", i quan el veig dic... *uuuh?* [*alça les celles, fa cara de sorpresa i se'n riu*].

QUÈ VOLS DIR? [RIENT]

- Que jo, m'imaginava que era *gay*, però no...

VALE...

- "Xè, Pedro!" jo dic "Ei! Com estàs?"

QUE JA ES CONEIXÍEU!

- Ja es coneixiem, però no... sabíem... Ni ell sabia de mi ni jo sabia d'ell, o *sea*...

D'ONTINYENT?

- D'Ontinyent, d'Ontinyent, sí, d'Ontinyent. *Entonces* sí que sé que n'hi ha gent.

I PER LO QUE VEIG, VAN EIXINT?

- Sí.

HO PENSES AIXÍ, QUE EN LA TEUA GENERACIÓ, MATEIXA, HAN CANVIAT LES COSES?

- De la meua generació n'hi ha gent que no *ix*.

BUENO, CLAR, ESTOS EXEMPLES QUE M'HAVIES POSAT, NO? QUE TU HO SAPS PERFECTAMENT, PERÒ...

- Hi ha gent que no, que no *ix*. I gent que... a voltes veus per aplicació i dius, però sí este està casat. És que...

I DE GENERACIONS MÉS MAJORS A LA TEUA, COM PENSES QUE ESTÀ EL TEMA? CONEIXES?

- Més majors? En conec dos. Però que tota la vida havíem dit que sabíem que eren. Però... però bueno, han estat casats. En dones. *Uno* s'ha mort ara la dona.

QUANTS ANYS MÉS O MENYS?

- 74, em pense, o 76. Però manté un figurí [*riu*]. Que jo, per exemple, quan jo era jove, jo eixe xic tenia... era un prototip que dies, anava sempre... un pinzell, sempre anava... tota la roba de... i, i... ja [*inintel·ligible*] el meu veí, això. I jo li ho vaig dir a ell "a vore si ell és *gay*" i diu "ja, però ell i la dona..."
La dona se n'anava per a on volia i ell se n'anava per a on volia. Es volien molt i ja està, ja. Però sí que... Sí que n'hi ha... I el que tenia mig parella en *ixe*... *ixe* també té, em pense que té 78.

QUE TAMBÉ ESTAVA CASAT, DIUS?

- També estava casat i es va morir la dona [*riu*].

I TU CREUS QUE EN ESTOS MATRIMONIS, N'HI HAVIA CONSCIÈNCIA DE LA SITUACIÓ?

- En *uno* sí, en l'altre no.

Es este, supose que en este primer que deies que cadascú anava on volia...

- Eixe sí.

I EN L'ALTRE CAS...

- En l'altre no. *Además* l'altre és que se li va escapar a *uno*. I m'ho va dir, i jo dic "calla! Què també?" Diu, "*claro!*", jo dic... que el quedés aixina...

I, BUENO, I SUPOSE QUE SERIEN DE MOLTS ANYS, AQUESTS MATRIMONIS.

- Sí.

I EN EL CAS QUE DIUS QUE CADASCÚ SE L'ANAVA PER UN COSTAT, L'ALTRA TAMBÉ SERIA DEL COL·LECTIU O NO... SIMPLEMENT?

- No. Jo crec que no. Ntx, crec que no.

I RESPECTE A LES PERSONES QUE NO NECESSÀRIAMENT SÓN DEL COL·LECTIU, D'ESTA GENERACIÓ MÉS MAJOR, QUÈ PENSES QUE PENSEA SOBRE EL COL·LECTIU ARA MATEIXA?

- A vore, pensem, perquè ho vaig parlar l'altre dia amb este, que va morir la dona, que veuen que ara està tot més a la mà. Està tot molt més avançat. Està... ntx, la gent té més llocs *aon disfrutar*. Perquè, per exemple, *uno* d'ells, per a festes i per tot, se n'anava a *Ibissa* [*Eivissa*], se n'anava ací, se n'anava allà. Ntx, *entonces* ací... *ca-casi* res.
Entonces ell diu que... ntx, que està molt diversificat i que està molt més obert i que ara la gent té més llocs on poder anar i on poder... esplaïar o... pegar-se u-...na *besà*, o el que vulgues.

I ELS ESPAIS QUE EN TEORIA SÓN PER A TOTS? TROBES QUE SÓN SEGURS PER A LES PERSONES LGBT? JA EL DIC, EN UNA FESTA DEL POBLE, AHÍ, PUES, ES LIA UN MUNTÓ DE GENT PELS RACONS...

- Sí! [*riu*].

AHÍ CREUS QUE TAMBÉ HI POT ANAR LA GENT LGBT TRANQUIL·LAMENT?

- Jo crec que sí. Inclús jo és que ací a les festes... escolta! Anem i jo porte els amics que venen i no- mai hem tingut cap problema. Mai.
Que a lo millor *pos* a l'hora de pegar-se una besà o pegar-se... sempre quan van un poc... *entonaets*. Per el "què diran".

I AHÍ TU QUINA DIFERÈNCIA TROBES QUE N'HI HA ENTRE, PER EXEMPLE, UNA, FESTES D'ONTINYENT I ANAR-SE'N A EIVISSA? ÉS PERQUÈ A EIVISSA TE'N VAS COM A CONÈIXER GENT? O QUINA ÉS LA DIFERÈNCIA?

- Jo crec que és perquè ací, per exemple, estan vigilant-te o... a vore... o *creem* [=creiem] que mos estan vegent si fas açò o allò. I tu te'n vas fora i eres un poc, *uno* més. No el coneix ningú.

QUE NO EL CONEIX NINGÚ.

- Ntx, o, per exemple, tinc més llibertat si me'n vaig a Alacant que si faig coses ací.

PERQUÈ NO ET CONEIXEN?

- Perquè no et coneixen. Però que hui dia a mi igual em dona. O siga que no tinc cap... cap problema. Però sí que és *deveres pos* que... jo que sé... en Ontinyent, *pos* és un poc... jo de xicotet *pues* també vaig tindre...el que... en *aquellos tiempos* es portaven les botes camperes, i tot açò i... i dos amics meus i jo em portàvem i això i *en seguida*, que si érem garrulos, que si érem no sé què... És un poc el que te se queda i dius... Te'n vas fora, eres més lliure.

O SIGA, LA MÉS ENLLÀ DE... QUE EREN UNES BOTES NO TENIA QUE VORE EN SER O NO DEL COL·LECTIU...

- Correcte.

TENIA QUE VORE QUE ESTAVES VESTINT-TE UN POC DIFERENT.

- Correcte, sí. Però en seguida ja, et *taxaen* també de que si... en el moment... a vore, jo sóc el primer que... este que t'ha dit que... ntx, que anava sempre com un cromo.

SÍ...

- *Pos*, a vore, jo m'imaginava que era *gay*... per tot això, perquè és que anava sempre... i és que el *vees* [=veies] sempre... que *dies* [=deies]....
I que ja et dic que té 74 anys i està perfecte. Està una *maravilla*. Però... ací, per vestir-te d'una manera o per fer-te... per exemple, a mi em diuen que per 60 anys... “però tu et penses que tens 20 anys?! Tu què vols?”.
A vore! *Pos* cada ú té la seua forma de viure, de vestir, de *amar* i de tot, o *sea*...de viure, i... ja està! Jo crec que lo que n'hi ha que fer és *pos*, admetre tot! *Entonses pos* a lo millor t'has de posar *algo*, *pos*... ja ací en el poble no t'ho poses i te'n vas fora, i t'ho poses. Per exemple.

I UN POC RESCATANT AÇÒ QUE DÈIEM DE... SI UNA CIUTAT GRAN ÉS MILLOR PER AL COL·LECTIU LGBT O NO... M'HA PAREGUT INTERESSANT QUE COMENTARIES QUE TROBES QUE EN POBLES XICOTETS ESTÀ SIGUENT MÉS FÀCIL, QUE EN UNA CIUTAT, BUENO, PARLANT DE LA VALL D'ALBAIDA, ONTINYENT ÉS L'ÚNICA CIUTAT PER DIR-HO D'ALGUNA FORMA, UN POBLE MOLT GRAN. QUÈ ÉS EL QUE TROBES TU SOBRE AÇÒ? QUE EN ELS POBLES XICOTETS ÉS MÉS FÀCIL?

- Jo, per exemple, lo que *ham* viscut ara, que estem vivint en Otos. I per desgràcia, per desgràcia no, i per afortunat, que jo he treballat 11 anys en Otos, ntx, en l'estiu... *pues*... veia un poble més obert a la diversitat que Ontinyent.
O a mi és lo que em pareix.

SÍ. I HAS PENSAT PER QUÈ PODRIA SER AIXÒ? O HO HAS SENTIT? [FENT GEST AMB LA MÀ DES DEL PIT].

- Ho ha sentit, però pensar és que... Jo no entenc, ací com des de la casa gran [l'ajuntament d'Ontinyent] no s'han fet coses ja fa anys, havent tantes persones conforme n'hi ha... que són, veus?

SÍ.

- *Entonses* no ho entenc. Perquè el dia 28 de juny, em pense que és... el dia de l'orgull, ntx, la primera vegada que es va posar la bandera, perquè jo l'hi vaig enviar a *uno* per una aplicació a un regidor, li vaig dir... “ie! Poseu...” i la bandera xicoteta i la van posar al balcó.

LA XICOTETA... EL DIA QUE SÍ QUE VAN DIR... BUENO VALE...?

- No, això fa tres anys. *Entonses*...
En Ontinyent, és que no sé què volen tapar! [*rialles*] És *deveres*! És que no sé què volen tapar! Jo ho entenc d'eixa manera, que no sé... Ací per exemple hem tingut reunions amb els alcaldes i vam anar a Otos... jo com a Otos coneixia gent, vaig parlar en l'ex-alcalde, en Mario, i Mario em va dir, parla amb l'alcaldeessa.
I vam anar, i es vam assentar, tant normal i tant... i, *vamos*, *encantaes* de què es faja ahí... i lo que vos faja falta... ací van vindre quatre regidors i... no sé.

I BUENO, TU DIUS QUE ESTÀS TENINT UNA VIDA, LO QUE ES DIRIA NORMAL, COM QUALSEVOL ALTRA PERSONA DE LA VALL D'ALBAIDA. ET CONSTA QUE N'HI HA MÉS GENT FENT UNA VIDA COMPLETAMENT NORMAL A LA VALL D'ALBAIDA, DE DIFERENTS GENERACIONS?

- Jo ara veig que la gent... A vore, està clar que el que, el que... entre cometes està fora de l'armari, sí. El que està a dins de l'armari... [riu] pos no. Ntx, però jo cada vegada veig que la gent està més oberta i viu la seua vida.

EN ONTINYENT ESTÀS PENSANT.

- En Ontinyent, sí, sí.

I EN LA RESTA DE LA VALL D'ALBAIDA? O POT SER NO CONEIXES TANT?

- En altres pobles, jo... puc dir-te, per exemple, Otos sí, però altres pobles... el meu veí és d'Aielo, i... també un poc... també està més obert al... jo crec que hui la gent, ja... i més la gent jove... la gent jove té una mentalitat molt diferent a pensar de... que si ixes de l'armari, o no ixes de l'armari. *Entonses...* és tot molt diferent.
Jo tinc un amic que, jo vaig tindre una relació en València, que els pares quan li va dir que era *gay*, li va deixar la maleta en la porta.

IXE ERA DE...?

- De València. Jo vaig tindre una relació un parell d'anys. A vore, no em pareix a mi... correcte

I EIXA PERSONA ON SE'N VA ANAR?

- Se'n va anar a un altre *pisó* que tenia, i després, per mig de sa mare, va tornar. Però son pare no l'acceptava.

CLAR.

- I el meu ex el de Elda, tampoc, el pare no... no l'acceptava.

PERÒ SA MARE SÍ, NO?

- Sa mare sí. Però son pare va morir, son pare va morir. Diu, jo li ho *dia*, dic, perquè son pare parlava molt que si "els *maricons* açò, els *maricons* allò", i jo li *dia* dic "ai senyor! *Te acordaràs de tu padre*" [riu].

O SIGA, ELL SÍ QUE S'HAVIA ENTRAT DE QUE EL SEU FILL...

- No... no va arribar...

NO VA ARRIBAR, ELL SOLES JA VA ESCOLTAR PROU, I VA DIR, *BUENO*, A ESTE NO LI HO DIC?

- Sí, aquell soltava prou, i clar el fill, era el xicotet, i, i, *claro*, pos aquell, m'ho *dia* moltes vegades... *digo "ah, pos mi padre, con lo homófobo que era...oh!"*.
I sa mare, pos mira, eh! Una *maravilla*, la senyora Pepa.

ÉS QUE, PRECISAMENT, EL TEMA DE LA FAMÍLIA, PARLAVA, JO LI HE FET UNA ENTREVISTA A UNA DONA DE PALOMAR, QUE *DIA* QUE ELLA NO PENSA QUE LA GENT... QUI SE'N VA D'UN LLOC PERQUÈ, MIRA, PERQUÈ ÉS LGBT I NO L' HAN ACCEPTAT, NO TÉ QUE VORE EN EL POBLE, SINÓ QUE TÉ QUE VOLER EN LA FAMÍLIA. QUE NO TE'N VAS, EN GENERAL, DEL POBLE, SINÓ QUE DEPÈN DE QUINA SIGA LA TEUA FAMÍLIA, SI T'HO HA POSAT DIFÍCIL, O SI T'HO HA POSAT FÀCIL. DEIES QUE PODIES CONÈIXER CASOS DE GENT QUE SE N'HAVIA ANAT, PERÒ CREUS QUE TENIA QUE VORE EN LA FAMÍLIA EN LA QUE ESTAVA?

- Jo crec que tenen que ser casos molt puntuals. Jo no l'he sentit. Per exemple, el que ha dit jo del meu ex, ell, va faltar el seu pare i va fer la seua vida i, ntx, i no passa res, i els germans i tot... estan tots units i, i... sí que ja et dic, que en l'altre cas que li van posar la maleta, *pues* quan m'ho va dir, jo dic, "però tio, *pues* te'n vens a ma casa, no tingues problema" i, jo estava en la caseta i dic, ntx, o *sea*... però com era *panader* i *fea* [=feia] falta *pa'* la faena, pos per mig de sa mare i tot, però no es parlava en son pare ni res.
Ntx, *entonses*, jo crec que la família... jo crec que en casos molt puntuals és quan no t'accepta.

ÉS DIFÍCIL QUE TOTA LA FAMÍLIA ESTIGA EN CONTRA, VOLS DIR?

- Ja. Jo és que, ja et dic, jo, per *lo menos* en el meu cas que ho ha dit a cosins... i... jo no he tingut problema.

VALE.

- Sí que ja et dic en algun cas, sí que ha sentit *pos* el... el, el això, que no ho accepten, però... a lo millor el pare ho accepta i la mare no. Però tots, jo crec que, que n'hi ha més, ntx, que quan ho diuen no es creuen la reacció del pare o de la mare. De que s'alegren o de que ja ho sabien, o de que...

SÍ, COM EL QUE DEIES DELS TEUS AMICS, NO?

- Correcte.

JA ENTRANT EN L'ÚLTIMA PART, VAIG A PREGUNTAR-TE UN POC SOBRE SI ABANS D'ENTRAR A LA VALL DIVERSA, QUÈ VA SER...?

- L'any passat.

ABANS D'AIXÒ TU HAVIES PARTICIPAT JA, ACÍ EN LA CONTORNÀ, EN ALG-...?

- No, en res. Estava, ntx, que li ho vaig dir a Joan, jo dic, negre, perquè, però, perquè jo ja he estat en tantes coses i ja he refundat alguna altra cosa, que dic que jo ací, no vaig a fer una associació LGBTI... és que... I quan m'ho van dir, que no sé per on en Facebook o no sé què, que, es feia l'acte inaugural en l'Ajuntament de Benigànim, era l'altra legislatura, no la d'ara. I no vaig poder anar, però sí que em vaig posar per mig de, de contacte amb Joan i això. I... i... i eixe any no vaig estar, però l'any passat sí que... sí que...

I bueno, jo soc com el *joliver*, que diu, que ma mare *dia* que jo estic en tot lo que no es cobra [*rialles*], *pos* estic en la jun-, un poc entre, en lo que és la junta de la coordinadora que, que portem, que portem allò de la Vall Diversa.

I per si algú en el poble no s'havia *enterat* de que jo era *gay*, *pues* l'any passat Joan diu "el manifest anem a llegir-lo entre 4 o 5".

I jo dic, "uf, però jo no". Diu "tu sí".

PER QUÈ NO VOLIES ALLÒ AL PRINCIPI?

- Tenia un poc... el... el que què diran. Ntx, perquè, entre d'altres coses, jo no tinc vergonya de dir-ho que jo soc cristià. Ntx, entones jo he estat molt vinculat, i *encà* [=encara] estic *algo* en la Semana Santa d'Ontinyent...

HO HAVIES MENCIONAT, SÍ.

- Entones... *pos* per exemple, jo faig molts reportatges de fotos i la *Iglesia* m'ho diu a mi, que "fes açò o fes allò". I tenia un poc... el, el, però vaig dir aquí, n'hi ha que *sacar* n'hi ha que traure-ho tot. I *bueno*, van vindre no sé quants amics meus a vore-ho... a gravar... pf, mare meua! O... història.

I, BUENO, I DESPRÉS D'AIXÒ QUE TU-

- Ningú m'ha dit eh, ntx, "*pos* tu açò, *pos* tu allò". Res.

I HAS POGUT SEGUIR EN...

- El mateix, tot.

EN L'ESGLÉSIA IGUAL...?

- Tot, ningú.
Bueno sí que em va dir una persona, però em va dir per partit. Em va cridar la parròquia Santa Maria *pa'*, *pa'* que fera la missa del dia de les Carmelites en directe, que jo la feia tots els anys. I jo estic allí en el mòbil, allí i ve *uno* i diu "escolta, tu eres *socialiste*?". I li dic, "sí". I diu "*pos* fora d'ací que els socialistes no són cristians". Pega la volta i se'n va [*colpeja la taula amb els artells*]. Em va faltar dir-li només "mira, escolte, jo soc cristià, soc socialista i soc *maricón*, aixina que veja vostè quin dels tres agarre". [*rialles*]. Lo que passa que em va pillar d'una manera que jo, ntx, que no vaig saber què contestar-li. Després li vaig dir al vicari, "mira el fulano aquell, lo que, lo que m'ha dit".

I EIXE ÉS UN QUE ESTAVA SIMPLEMENT VEIENT LA MISSA?

- No, eixe és un *beato* d'ixos. Diu "*no le hagas caso*", va dir el vicari. Però, però que mai! Ha tingut jo cap problema ni en ser *gay* ni...

I TOCA! QUE PER SER SOCIALISTA T'ANAVA A TIRAR I NO S'HAVIA ENTERAT DE LO ALTRE.

- Dona si li dic lo altre...*vamos*! [*rialles*].

I TU EL CONEIXIES?

- Clar que el conec a *ixe*, de tota la vida. Un home major. Però que mai m'haguera esperat jo, una eixida d'ixe, d'ixe... *vamos*, no m'ho havia esperat, però *vamos*, quants n'hi han *ahí* dins de l'armari que jo els conec. A vore, és que... [*llençant les dos mans a la taula*].

I ARA, DE FET, EL QUE DEIES, ÉS QUE, 'PA QUI NO S'HAVIA ENTERAT, ARA JA PODEN ENTRAR-SE TAMBÉ, PERQUÈ SI VAS A ESTAR MÉS VISIBLE EN L'ASSOCIACIÓ O EL QUE SIGA...

AÇÒ QUE TAMBÉ HAS ESTAT MENCIONANT DEL "QUÈ DIRAN", QUE ET DONA IGUAL, PERÒ A VEGADES AHÍ, ET FA TOC-TOC...

- Tenia el toc-toc. Ademés el meu ex va vindre i diu "*tu estás seguro?*" I jo dic, "*yo seguro?* Sí".
Eh! I... tan normal eh, després han penjat els vídeos i tot de...

O SIGA QUE HA EXISTIT AQUESTA COSA, PERÒ QUE M'ESTÀS COMPTANT AQUESTA VEGADA, QUE VA SER RARÍSSIMA I NO VA SER NI PER SER GAY NI RES...

- Ni per res.

I NO HA HABUT ALGUN ALTRE CAS DES D'ENTONSES?

- Res.

I D'ON CREUS QUE VE AQUESTA COSETA QUE... QUE SE TE POSA? PERQUÈ AL FINAL NO HAS VISCUT UNA SITUACIÓ QUE DIGUES "AI, POS M'HAN DIT AÇÒ, M'HAN FET ALLÒ, PUES ÒBVIAMENT TINC AQUESTA SENSACIÓ"?

- No. És un poc el... tenia la sensació de que, el cuquet, pel, ntx, pel "què diran", perquè és públic.

PERQUÈ ÉS PÚBLIC

- O *sea*, era la passada concepció. El micròfono... no és lo mateix que...

UNA MESCLA ENTRE PARLAR-LI A UN PÚBLIC I EL TEMA, NO?

- Correcte. I estava jo un poquet... però és que ja et dic és que... ningú!
"xico que bé, no t'has enganxat", lo únic, però de dir-te... per lo *menos* a la cara, a mi no m'ho han dit. I ací que moltes vegades *pos*, es sent que "ha parlat este, i tal, i que...". A mi ningú m'ha dit res.

EN TOT CAS, T'HA ARRIBAT QUE T'HO DIGA ALGÚ QUE T'HAN DIT NO SÉ QUÈ.

- I esta *vegà* a mi no m'han dit res. Res.

I EN GENERAL, MÉS ENLLÀ DE L'ASSOCIACIÓ, HAS TINGUT ALGUNA DIFICULTAT O COMPLICACIÓ VIVINT ACÍ?

- Cap.

PERÒ AQUESTA SENSACIÓ QUE TENS... ESTÀ AHÍ?

- Eixa sensació va ser el dia eixe.

PERÒ ABANS D'AIXÒ NO.

- No. Jo abans d'això no he tingut res. Jo vivia normal i ja està. Conforme ara visc, és que no tinc *ningún*... problema, d'eixe *tipo*.

I... BUENO VOLIES DIR ALGO MÉS?

- No. El que sí que es deuria, *pos* de que... ntx, que cada ú, que *vullga* a qui *vullga* i... i ja està. I crec que es necessita *apoyo* als col·lectius LGTBI.

I TU DEIES QUE ABANS D'ESTAR, PER EL QUE DEIA A TA MARE...

- En tot lo que no es cobra [*rialles*].

HAVIES ESTAT EN COSES COM ORGANITZAR LA SETMANA SANTA...

- Protecció civil, el radioclub, president de l'associació de veïns de la Farola, president del meu camí, refundar dos cofradies a la Setmana Santa...

I COM SE TE VA PRESENTAR EL FET DE TROBAR-TE QUE HAVIEN MUNTAT UNA ASSOCIACIÓ LGBT?

- Em vaig alegrar moltíssim. Els ho vaig dir a Robert i a Joan, a cada *vegà* que... això, els ho repetisc: "l'enhorabona per llançar-se a fer una associació a la Vall d'Albaida". Perquè li *fea* falta, és que li *fea* falta.
Inclús la manera que mos van fer una entrevista a Joan i a mi... i jo ho vaig dir, que m'alegra moltíssim el que s'haja fet una associació a nivell de la Vall d'Albaida, de la comarca, i que i que estiga funcionant, que volem fer més coses, però claro, és que tot no pot ser i no n'hi ha... [*inintel·ligible*] [*fent una senya de diners amb el dits mentre riu*].
Entonses, *ham* escomençat que ho he replegat jo, a arregar les cuotes a 10 euros. Tampoc és una cosa...

S'HA D'ESCOMENÇAR PER ALGÚN...

- S'ha d'escomençar per *algo*. Ntx, i esperem... ja et dic, que en Otos siga... un poquet millor que ací. Que ací va estar bé, però jo vaig tirar de *menos*, que creia que vindria més gent.

PERQUÈ PENSAVES QUE ANAVA A ANAR MÉS GENT?

- Senzillament perquè el poble és molt més gran.

I A BENIGÀNIM NO HAVIES ESTAT?

- No, a Benigànim no vaig estar. Però *bueno*, a Benigànim em van dir que va haver molta gent, també. *Ademés* és que *entonses* manava un altre partit, *entonses* sí que... en Benigànim jo no vaig estar.
I el d'ací ja et dic, és que... el vaig vore fluix. I ara, també, de l'experiència eixa, *pues a-* això, ara a l'hora de demanar a l'ajuntament, *pos*, "fes allò, fes lo altre". I "anem a fer invitacions a, a... a fulans, als altres, als altres i als altres". Tot invitacions formals, i conforme toca. Anem a poc a poc, però de l'experiència s'aprèn. I ja està.

HAVIES DIT QUE COM A QUE TU HO HAVIES PENSAT, I DEIES "ÉS QUE JO NO VAIG A MUNTAR..."

- Ho vaig pensar moltes vegades, moltes vegades. Perquè en Alcoi n'hi ha, en la Safor, un amic meu, que s'ho va deixar, va ser molts anys president. I jo *dia* "i la Vall d'Albaida?"
Sí que després jo m'*anterat* que va haver un principi de muntar *algo*, però no... va *cuallar*, o... o *algo* va passar.

ESTIC PENSANT QUE, EN ONTINYENT, SÍ QUE N'HI HA GRUPS, AIXINA REIVINDICATIUS. ESTIC PENSANT QUE A LA MERA QUE ALLÀ HAN FET COSES, NO ÉS DE CAP ETIQUETA, SI NO M'ENGANYE, PERÒ QUE...

- Però que són grups oberts, que són *pa'*, *pa'* tot.

TU, PER EXEMPLE, ABANS QUE EXISTIRA LA VALL DIVERSA, SENTIES QUE TENIEN UN PAPER IMPORTANT PER AD AIXÒ? O NO?

- A vore és que tot el que han sigut associacions, que han sigut obertes i que no censuraren, *pa'* a mi és un orgull. Si hi ha una associació en què... defensa algo... i defensa *pa'* bé. Ntx, perquè sempre que no es clave en tu *pa'* que no fages açò o no faces allò, cadascú pot fer el que vullga i pot voler qui vullga. No fa falta el, el el, l'obligat. Açò és lliure. Jo ho veig bé.
Però ja *el* dic, que jo tirava de *menos* una associació a la Vall d'Albaida.

I TU PENSES QUE TOTES LES PERSONES DE LGBT HAURIEN DE FER ACTIVISME? EN ALGUN GRAU?

- Ntx, a vore és que dins del món LGBT hi ha gent que creu que no fa falta.

PER QUÈ?

- Jo crec que creuen que no fa falta, si tenen que fer-ho ells. Però si ho tenen que fer els *demés*, *entonsessí* que fa falta.

I COM ÉS AIXÒ?

- A vore, *pos* simplement, *pos*, jo, per exemple, el dia que vaig eixir a llegir, vaig eixir a llegir i ja està. I em veuen, i em van vore, i *se acabó*. *Pos* n'hi ha gent que no li fa gràcia que el vegem o l'etiqueten o el...

VALE, O SIGA QUE PODEN ESTAR TRANQUILS EN LA SEUA VIDA I EN LA SEUA VIDA, PERÒ TAMPOC SUPERVISIBLES.

- Supervisibles o superactivistes... per al dia 28 posar la bandera al balcó.

SÍ, ÉS INTERESSANT AIXÒ QUE DIUS DE... JA NO, AL IGUAL, MOLT VISIBLES, EN TOTS ELS LLOCS [ININTEL·LIGIBLE] PERÒ L'ACTIVISME NO ENCAIXA. I PER QUÈ CREUS QUE PASSA?

- Jo crec que passa més en pobles per lo que estic comentant, que es mira molt el "què diran".

I CREUS QUE N'HI HAURÀ CONSEQÜÈNCIES? O ÉS MÉS EIXA POR QUE NO PORTA CAP LLOC ENTRE COMETES? O QUE SÍ QUE N'HI HAURÀ CONSEQÜÈNCIES?

- A vore, és que hui en dia jo veig gent que és un poc homòfoba. *Entonses*, moltes vegades... jo no *ha* sentit mai por. Jo no *ha* sentit mai por, però... sí que crec que n'hi ha gent que no vol, o no vol fer *algo* ell a soles o no vol fer, ntx, per por a... a gent.

PERÒ DIRIES QUE N'HI HA UNA... LA MAJORIA DE GENT COM ÉS?

- La majoria de gent, una meravella, jo l'he passat, vam anar a València i érem un *mogolló* de gent de la Vall d'Albaida, i amics meus de València i tot van vindre, i una *maravilla*. I després vam posar tots els vídeos en Facebook i en tot. Molt bé, i ací en Ontinyent, també, inclús els partits polítics... *menos* els partits de dreta que no fan vindre, tots els demés sí que... sí que... molt bé.

I ESTA PORETA QUE DIUS QUE PODEN TINDRE LES PERSONES QUE NO ELS AGRADA FER ACTIVISME, POR A LES PERSONES QUE PUGUEN HAVER HOMÒFOBES, ÉS POR A QUÈ? QUÈ PODIA PASSAR?

- No ho sé, a vore, com hui en dia sents també que a València, per exemple, que van *acaçar* a *uno* i li van pegar una *palissa*, un altre que... jo crec que la gent té el *receret* que dius, moltes *vegaes* dius, això ací no passa, però... pot passar de *cualquier* lloc. Ntx, *entonses*...
Jo crec que n'hi ha gent *pos* que a lo millor, ntx, pot tindre... això. El que sí que passe ací. Que ja et dic que... jo no he tingut mai por i ...tampoc és el que *t'ha* dit al principi, no vaig a posar-me una lletrera a la esquena de "sóc maricón". *O sea [riu]*, això ho tinc clar, però... que a vore... que no n'hi ha cap problema, crec jo.

I, BUENO, PER A MI JA TINC TOT EL QUE NECESSITAVA. TU VOLS COMENTAR ALGUNA COSETA?

- No, moltíssimes gràcies per... per exigir-me, per tocar-me a mi, que Joan diu, "vas tu, *tat?* [=veritat]" i jo dic, "*claro!* Jo no tinc problema!". Diu "crec que eres el més atrevit, jo dic, "atrevit no! és que soc el més major i a mi ja igual em dona 4 que 33". És de veres, jo no tinc...

JO VAIG ESTAR EN UNA ASSEMBLEA QUE VAN FER A PRINCIPIS D'ABRIL, CREC QUE VA SER, QUE JUST ESTAVA ANANT A PARLAR, EN VIDEOCONFERÈNCIA, QUE BUENO, JO NO CONEIXIA NINGÚ, JO CONEC A HUGO. I JUST, ANNA TAMBÉ VA DIR, ANNA CANET, ME'N VAIG APUNTAR QUE ESTAVA AHÍ, VA DIR TAMBÉ UNA FRASE AIXINA COM... "JO JA NO TINC QUEDAT PER A CONTAR LES COSES A MITGES".

- Jo dic lo mateix.

[Conversa creuada sobre quan va ser l'assemblea, que no va poder assistir perquè anava a la romeria de la Santa Faç]

COM ÉS AIXÒ DE QUE TU SIGUES MÉS ATREVIT QUE, POS, ALGÚ MÉS JOVE DE L'ASSOCIACIÓ? PER ALLÒ QUE DIEM QUE LA GENT JOVE...

- És que a la gent li costa. Li costa menjar-se, o *sea*... Jo què sé, jo crec que... Jo els faria funcionalment, és que al final...

SÍ. A VORE, TAMBÉ, COM EL QUE DIU ANNA, ESTA ESPENTA LI HA VINGUT EN L'EDAT... O?

- No, en la edat, en la edat.

EN L'EDAT.

- En la edat i el temps que... home, que al final ja *nol* [=no et] talles. O siga... jo tinc que dir *algo* i... i ja està. Sense faltar el respecte a ningú, però... ntx, les coses es diuen, xarrant es diuen, i s'entén la gent. *Entonses*...
Després jo em vaig alegrar perquè n'hi ha més gent, també, però crec que el més major sóc jo, eh? *[riu]*. I jo, quan hi ha *cualquier* cosa, dic "que *agarreu* el major, eh?" *[riu]*.

NO, AIXÒ ESTÀ BÉ.

- Però jo no. Jo ja li ho vaig a José, a Robert, a Hugo... I jo, el que puga ajudar... I ja, *pam*, em van clavar en el grup de la *cordinaora*. "Les quotes les *arregles* tu", "jo les *arreglaré*, no patiu". És de *veres*, jo no tinc... No tinc cap problema. I ara estic mirant-lo del CIF i tot això i... I ja li *ha* dit a Robert: "quan vingués, anem tu i jo a *Hasienda*. Això de que no teniu el CIF encara i fa tres anys? Això... se n'anem tu agafes tots els papers." Jo que jo soles no puc anar, perquè si jo s...oles... com això té que anar al president, si vols... Jo dic... "Pillel el cotxe i se n'anem a Xàtiva i se n'anem ahí *hasta* que *mos* atenguen". *[Intel·ligible]*, som més atrevits *pa' ad* això.

SÍ.

També és pel que jo et dic que és que jo he tingut moltes associacions que ha creat i que *ha* escomençat des de zero. *Entonses pos... ha* tingut que passar per molts processos i moltes coses, *entonses*... Però a mi és de *veres* que també m'agrada. Perquè si no t'agradara, *pos* no estàs... no estàs ahí clavat, o *sea* que...

VALE, PUES VAIG A TALLAR-HO

Annex 3: Quadern d'autoetnografia.

Iniciada el 3 de març de 2024 i finalitzada el 10 de maig de 2024

Estudiar el sexili a la vall d'albaida sent una alбайдina cis bi

3 de març de 2024: és sorprenent la quantitat de lesbianes catòliques juntes en una foto.

No vaig poder evitar fer captura de pantalla al vore que una d'Albaida de dos anys menys que jo pujava un *story* de l'església d'Alabaida plena d'adolescents i xiquets. Es veia abarrotadíssima i tot el món alçava un mocador d'eixos que gasten els que es diuen *juniors*. En la part de davant n'hi havia diverses persones tocant la guitarra o l'ukelele (EVIDENTMENT). El meu primer pensament va ser: *és sorprenent la quantitat de lesbianes catòliques juntes en una foto.*

9 de març de 2024: en València n'hi ha de tot... ahí es quedeu!

No sé com ma mare va arribar a eixe tema, entre unes coses i altres, però em va parlar d'un grupet d'amigues que "van pegar a fugir" d'Albaida. Eren més majors que ella. A mi em va estranyar que m'explicara que van aprofitar que estudiaven a València per a no tornar, perquè vaig pensar que totes tindrien diners. Però ma mare em va dir que no necessàriament, perquè van treballar de cambrers, venent perfums mentrestant i s'ho anaven pagant.

Em va dir que al grupet n'hi havia dos que se sabia que eren lesbianes, altres dos xiques i un xic gai, al qual per lo vist el van tractar molt bé a la seua família (deia que "tenia la llibertat de ser com era *en* sa mare i *en* son pare"), però el poble... El poble, de fet, es va estranyar quan una de les dos xiques que no eren lesbianes es va posar a festejar en el floriste: tot el món pensava que era lesbiana. Ella sí que es va quedar al poble. La nostra veïna, està clar, també es va quedar al final, va estar molt de temps a València però se'n va tornar perquè es va posar a eixir amb una cartera, amb qui va patir maltractes psicològics. Una vegada va eixir de la relació ja tenia la vida muntada a Albaida amb el seu negoci, i es va quedar, encara que els pares no la van voler ajudar. Però els caps de setmana se n'anava, fins que va conèixer a la que és la seua dona. També li sumem que com la nostra veïna era l'única xica i sa mare estava *delicà*, li va tocar fer-se càrrec.

"Estan tots de mestre de català o de mestre en València", diu que pensarien "ací al *puebluxo* este de merda, que hem d'arrear pa trobar *algo*, i només fan que senyalar-mos en el dit... quan en València n'hi ha de tot... ahí es quedeu!". Que ahí se n'arrearen tots en poder.

Que n'hi ha xiquets

Fa poc va ser l'enfarinà de Bèlgida i recorde quan una amiga em va contar que quan estaven en la discomòbil, ja faria uns 5 anys, ella i la que seria la seua núvia es van liar. Més tard un "gilipollas" que anava a la seua classe li va intentar pegar un espolsó dient-li que a ell li pareixia tot molt bé, però que ahí n'hi havia xiquets. Tot tenint en compte que a la festa sempre s'han liat les parelles que han vulgut, heteros. I això és el que va respondre ella també, però tampoc es que arribaren a cap acord.

Els canviadors

Sovint xarre amb amics gais o bi que han vingut amb mi a l'institut, de la manera en que molts dels que els feien la punyeta per tindre ploma, molt probablement eren gais o bi. Quan aquests xics, suposadament cis-heterosexuals, identificaven que altre podia ser cuir, com a que aprofitaven per a "provar" coses. Ai mare, n'he escoltat de tantes...

Recorde quan estava a primer de batxiller i un amic que era obertament bi, em deia que als canviadors d'Educació Física, com a que intentaven violentar-lo, però alhora, molts li ensenyaven el penis. Al meu amic li pareixia un intent graciós d'homofòbia, ja que acabava pareguent més aviat una escena homoeròtica. Per què volien ensenyar-li el penis? El meu amic i jo ens rèiem perquè pareixia un intent per atreure'l.

Recorde amb altre amic que no era obertament gai (d'altre poble) però que els altres identificaven com a cuir, una cosa que ens feia botar el *gay-dar*: un dia arreu un company de classe de tota la vida, amb el que s'asseia al costat en banda, li va enviar al meu amic un *selfie* marcant múscul, preguntant-li alguna cosa com que què li pareixia. El meu amic no sabia ben bé què contestar, però no sé com, li va tornar a passar altre *selfie* que pareixia més bé un *nude*. Es va quedar a quadros, i si no recorde malament, aquest xic "hetero" tenia novia en eixe moment.

A mi i a la meua amiga, que hem sigut obertament bi a l'institut, no ens ha passat en aquesta clau violenta com la dels meus amics, però també hem estat en situacions en les que sentíem que les altres estaven "provant" amb nosaltres. Ella i jo anàvem a cursos diferents aleshores ens ha passat de forma separada. Notes com intenten comprovar si et semblen atractives, i he de dir que se m'activava el *gaydar*. Després fins i tot algunes han resultat ser bi, encara que en el seu moment es reafirmaven en la seua heterosexualitat.

Una cosa que passava molt era al jugar a jocs de beure als cumples, quan eixia la pregunteta de "¿con quién te liarías de tu mismo sexo?" Sempre en caràcter de *jijijaja*, però estaven ben atentes les ties.

La dulce-squad

Tinc una amiga bi que sempre es queixava de no tindre la seua *squad* (grupet) de lesbianes i bi com Dulceida. Jo sempre li deia que jo més o menys la tinc amb les amigues de la universitat, que quasi totis som cuir (cadascú d'un poble diferent també). Temps més tard em deia que en certa manera relació i amistat sí que tenia amb prous bi i lesbianes de la contornà, damunt afegint-nos a mi i a la seua nòvia, però que no formàvem part del mateix grup, clar.

La meua amiga és de Carrícola i viu ahí amb la seua nòvia (d'altre poble) i la seua família, va viure a València (ciutat que odia) mentres estudiava però ja fa temps que està a Carrícola.

El Mercat de Carrícola

És el segon any que acudisc al mercat de Carrícola que se celebra en Pasqua. Sempre es plena de gent tant de la Vall d'Albaida, com de fora, amb venedors que criden també de tot arreu del País Valencià. Una cosa que em vaig adonar és que no parava d'identificar persones cuir que coneixia, identificava o que simplement era evident (per exemple la venedora que em va dir que la seua nòvia no estava eixe dia). Persones cuir de totes les edats, per descomptat, i de diferents tipus: joves, solteris, casadis, divorciadis, amb fills, sense fills...

De fet, fins i tot per fi vaig poder identificar a una dona, crec que de Montaverner, sobre la que em van contar un *bollo-drama* feia temps, i vam estar xafardejant la meua amiga, la seua nòvia, la meua germana i jo. La meua amiga la carricolina, que estava a càrrec d'una paraeta, em va contar que va estar xafardejant de més amb un xic i una xica cuir d'Albaida, sobre "el panorama", que van estar vora a una hora xarrant, entre altres coses, de que una xica de la nostra generació d'Albaida era clarament lesbiana, que li parlava per instagram.

Em va fer riure molt que li vaig dir a la meua germana que anava vestida com una lesbiana d'Albaida del PP, i que quan li ho vam contar a les amigues, totes ho van entendre sense explicació.

22 de març de 2024: com va a ser la Vall d'Albaida rural?!

La meua germana tocava el cello a un acte pel mes de la dona a la biblioteca d'Agullent, i em va contar que van convidar a alguna representant de fora de la comarca perquè fera un discurs. La meua germana em contava sorpresa que la dona va explicar que li pareixia molt bé que es feren esta classe d'actes, "sobretot" a pobles menuts com Agullent, a comarques "rurals" com la Vall d'Albaida. La sorpresa de la meua germana es devia a que mai hauria pensat que la Vall d'Albaida era "rural".

6 i 7 d'abril de 2024: festes d'Agullent

Vaig anar a vore els Alardos d'Agullent, i en acabar de passar, ens vam apropar a la Font Jordana on estava l'orquestra. Ahí trobàvem un "Punt Violeta i Divers" on ens van donar polseretes de tela amb la bandera LGTBI+. De camí em vaig trobar a altre xic gai que coneixia d'Albaida amb les seues amigues.

Vaig estar xafardejant amb les amigues a un banquet del parc de la Font, on hi havia un xiquet com de 4 o 5 anys pujant i baixant dels llocs jugant. Van tocar la cançó de Mecano *Mujer contra mujer*, i la meua amiga diu "ai! El xiquet se n'ha anat corrents quan ha sonat la cançó, segur que ha anat a les seues mares per a cantar-la, que mono". Aleshores jo li dic "com? Elabora". Llavors em va contar que les seues mares tenien una història prou interessant perquè una d'elles havia sigut monja de no sé on, i que va ser per la d'Agullent que "es va deixar lo de monja". Ara les dos vivien a Agullent amb el fill.

Arrel de la mateixa cançó, més tard, em trobe amb altre amic d'Agullent. Xarrem una estoneta i em diu que Karen, una antiga amiga de l'institut, estava per l'altre costat amb la seua núvia, que se les havia trobat "acaramel·lades" mentre que sonava la cançó.

Al dia següent va ser l'entrada de moros i cristians d'Agullent, vam anar ma mare, la meua germana, una cosineta postissa (les seues mares són amigues de la família) i jo a vore-la, que ens havien convidat. Al tornar al cotxe, vaig esclatar a riure quan la meua germana em va contar que aquesta cosineta (de 4 anys més o menys), al parlar amb ella l'altre dia sobre que ella va estar a la "panxeta" de la mami Júlia, mentre que Oriol va estar a la panxeta de Laura... la xiqueta no va poder evitar preguntar a la meua germana que si ella va estar a la panxeta de Teresa (ma mare) i Natàlia (jo) a la panxeta de Ramón (mon pare). Llavors, la meua germana em va dir que va tractar d'explicar-li que no, perquè els homes no poden quedar-se embarassats. A continuació, jo li vaig dir que si són homes trans clar que poden! I que se li pot explicar parlant-li de l'úter, en compte del gènere, tal vegada de vulva i penis, per compte de dona i home. Però ma mare i ella em van dir que era complicat ensenyar-li-ho a partir de "vulva i penis".

Jo tenia un tio...

Una cosa de la que me n'he adonat al llarg de la meua vida, és de que en totes les famílies ha habut un "tio gai que se'n va anar". Però aquest tio no el coneixes primer perquè va ser (o és) gai. No, el coneixes primer perquè va ser un tio viatjant, un tio que va ser pintor, un tio que va triomfar fora del poble, un tio que veuen per FaceBook que li va molt bé, o que consta en la història del poble com un personatge important... Després és, en veu baixeta, quan et conten que era *gai*. De vegades l'espentó per anar-se'n va ser professional... i d'altres va ser perquè buscava un lloc més agust on ser com era. I d'altres que era un poc de tot...

Sempre que he contat històries d'algun d'aquests "tios gays", la resta de persones s'han identificat en escoltar historietes semblants de la seua família.

13 d'abril de 2024: *miq any d'Albaida*

Jo no vaig eixir aquell dia, però la meua germana em va contar com va anar. Molta festa, molta gent que feia temps que no veia i historietes gracioses. Em va contar que estava una antiga companya de Bèlgida, de l'institut. Ella està consolidant-se com a cantant al panorama musical valencià. Van poder xarrar un poquet. La meua germana em va contar sorpresa que li va dir a l'orella "una pena que et cases", perquè ella té novia de fa molts anys i ho comparteix públicament. Jo li vaig dir que no sabem el tipus de relació que tenen, que pot ser no siguen monògames.

26 d'abril de 2024: sopar a Carrícola

Era l'aniversari d'una amiga d'Agullent que viu a Carrícola, i aquella nit vaig anar a sopar junt amb la seua novia i el seu cosí (carricolinis), i una amiga seua d'Ontinyent.

Al bar es trobaven moltes altres persones que viuen a Carrícola que coneixiem i vam poder xarrar un poc també. Dos dels veïns van seure amb nosaltres i la meua amiga va fer un comentari que ens va fer riure a tots: deia que el seu cosí era l'únic hetero de la taula. També al llarg del sopar vam estar fent la conya de que, com era el dia de la visibilitat lèsbica, hui estava prohibida l'entrada d'heterosexuals. Una de les veïnes que ens acompanyava ens va preguntar a l'ontinyentina i a mi que si erem nòvies, però si ens havíem acabat de conèixer!

Vam aprofitar també per contar-li a l'amiga d'Ontinyent alguns fun facts de la seua amiga, que pot ser no coneixia. Com el fet de que el seu (breu) ex-nòvio de l'institut es casarà enguany, i la manera en que els dos estan actualment en una parella homo.

27 d'abril de 2024: el xafardeig

Aquest dissabte pel matí vam anar a buscar un vestit per a la meua iaia, a una tenda de roba d'Albaida. Com és evident, coneixiem la tendera, que ma mare coneix bé la seua filla i la seua ex-dona, perquè porten la seua filla a l'escoleta infantil on treballa.

Durant tota l'estona, que va ser prou llarga, que la meua iaia va estar provant-se i llevant-se vestits... ma mare i la tendera no van parar de xarrar sobre la situació de la seua filla amb l'ex-dona. Parlaven sobre qui tenia raó en el drama i qui no. Quan vam acabar i la meua iaia ja havia triat vestit, la tendera va estar mostrant-nos vídeos i fotos de la seua neta, presumint d'ella.

3 de maig de 2024: altre sopar a Carrícola

Les amigues vam quedar per anar a sopar a Carrícola, esta vegada també la meua germana i el meu cunyat. Al baixar del cotxe ens vam creuar amb la cosina d'Otos del meu cunyat i la seua dona, s'havien casat feia poc.

La meua amiga carricolina, quan esmente a un amic meu d'Agullent (gai), de vegades em fa una conya dient "el que folla molt en València?". Açò ve arrel de que aquest estiu la seua *nòvia* (d'Agullent) estava fent un curset de monitoris, que cada setmana es feia a un poble de la Vall d'Albaida. Es veu que un dia, el seu germà i algun altre amic (cuir també), li van dir que s'havia comentat que el meu amic "des de que se n'havia anat a València, no havia parat de follar". Quan m'ho van contar jo vaig esclatar a riure, i no m'explicava qui havia pogut ser, perquè sols amigues properes sabem de la seua vida sexual, que per descomptat no s'havia basat en *sexo desenfrenado* des de que havia arribat a València.

Vam intentar rascar a vore qui havia pogut iniciar el rumor, deien que algú de la banda podia ser... no vam arribar a saber mai.

El gay cristià

La meua germana m'estava parlant d'un home d'Albaida que tindrà vora els 40 anys, una persona que "estava en tot" quan era xicoteta (i que encara està): a totes les festes del poble, presentant actes, apuntant-se a tot... Doncs just em va dir que s'havia posat a viure amb el seu home (de fora) a Atzeneta, d'enfront de ca ma uela d'allà. Més tard ma uela també ens ho va dir que hi havia un d'Albaida allà i que "éren molt bones persones", damunt ell és molt cristià, cosa que li haurà apanyat a ma uela.

Feia temps que no sabia d'ell, sé que va a la comparsa de la meua germana, però no l'ubicava jo ja, i vaig entrar al seu instagram: a la seua biografia ficava que la Vall d'Albaida és la seua terra. També ficava les banderes LGBT, la bandera trans i una bandera pirata.

Just havia pujat una història que formava part d'un destacats que es diu #viurealpoble, on va pujant fotos amb frases que comencen per "coses top de viure al poble": tindre la serra prop, obrir les portes de casa per a netejar, fer soparets al pati de casa quan fa bon oratge, tindre casa plena, sopar a la serra, banyar-se els peus a la sèquia per la nit, eixir a sopar al carrer junt amb els veïns...

Eixir o no eixir de l'armari, eixa és la qüestió...

L'altre dia reflexionava sobre el moment en que vaig començar a identificar-me amb ser "bisexual". No va ser un moment en que es va encendre la bombeta per a res, és una cosa que sempre havia estat ahí, però que fins que no vaig tindre 14-15 anys, no em vaig parar a identificar-me. Per a eixe punt jo ja havia vist pel·lícules i sèries sobre persones LGBT, sovint incloent el moment famós d'eixida de l'armari. Semblava que, primer, havia d'haver un moment "d'adonar-se'n", que havia d'anar seguit per la xarradeta amb els pares, o un moment rebel de "sóc gai, què passa?".

La qüestió és que, fins els 14-15, durant la preadolescència, jo sempre havia estat corregint els familiars o coneguts que venien amb el "ja tens noviet?", jo sempre dia que també podia ser "novieta" perquè, segons una cosa que em va llegir la meua germana, "no pots tindre clara la teua orientació sexual fins els 16 anys".

Llavors, una vegada em vaig reconèixer com bi, vaig començar a tindre una sensació d'estar guardant un secret. Realment quan es donaven circumstàncies d'assumpció de l'heterosexualitat, jo intervenia per aclarir que també podia ser altre gènere. A nivell quotidià, no amagava la meua orientació sexual. Però no vaig tindre aquest moment d'eixida de l'armari, i sentia que era una cosa que s'esperava que fera.

Però jo no volia, sempre deia que si les persones heterosexuals no tenen eixa xarrada, jo tampoc l'he de tindre. M'incomodaria, ja no el fet de "declarar" que sóc bi, com una anomalia de la que s'ha d'informar, sinó el fet d'haver de xarrar amb els meus pares de sí m' "atrauen" persones en general?? No m'apeteix parlar d'això amb els meus pares, ni encara que siga un home, quina vergonya.

Jo no volia haver de passar per ahí, per eixa incomoditat. Mai per por a una reacció negativa, sinó pel fet de fer un "tenemos que hablar", hablar de qué?!

Annex 4: Quadern de camp de l'observació participant (OP).

Assemblea de La Vall Diversa l'11 d'abril de 2024

L'observació participant es va portar a terme entre les 20h i les 21h de l'11 d'abril del 2024, amb l'efectuació de consultes prèviament i posteriorment.

Fitxa

Nre. de persones associades	24
Nre. de persones presents	8 (se m'informa de que són les persones més participatives)
Edats	15-60 anys. 8 són menors de 25 anys. Lis xares de lis dos membres menors d'edat també són partíceps de l'associació.
Identitats presents al col·lectiu	Més proporció d'homes cis gai, diverses dones cis lesbianes i dos persones trans. També presència menor de persones cis-heterosexuals.
Identitats presents a l'assemblea	Proporció semblant a la de l'associació en conjunt
Identitats en direcció	Homes gais
Data d'inici	Juny 2022
Pobles en activitat	Albaida, Atzeneta d'Albaida, Benigànim, Guadasèquies, Llutxent, Ontinyent, Otos i el Palomar.

Rebuda

Em vaig connectar a les 20:06 a la reunió de Google Meets. Robert estava fent un repàs de l'ordre del dia [demanar-lo]. Em vaig presentar i Robert em va expressar la seua gratitud explicant la manera en que volen "generar xarxa" des del col·lectiu, i que no sols és per a gent LGBT, sinó que és per a tot aquell que li interese la "igualtat", que associació òbviament va dirigida al col·lectiu LGBT, però que definitivament advoquen per tot tipus d'igualtat.

Observe que de les 8 persones assistents, hi ha 4 persones amb càmera encesa amb presentació masculina, i 2, més 1 perquè estaven al mateix usuari, de presentació femenina. Puc veure que hi ha 2 persones majors.

El teatre

A continuació es plantejava portar de gira per la vall i voltants el teatre d'XY, creat i dirigit per Jordi, convidat a l'assemblea per a parlar de la seua producció i d'ell mateix. Jordi és un jove de Benigànim que ha estudiat teatre a Madrid i què realitzà per TFG aquesta obra. Parla de que, per a ell, el teatre és una ferramenta social, per eixe component d'identificació del públic. Considera que el teatre el va salvar de l'assetjament que patia a l'institut, "per ser gay o per parlar d'una manera concreta".

Quan parla d'ell en aquella època, parla de que era un "xiquet sense identitat", un xiquet al que li deien què era, "van definir-te". "No tens identitat, sols eres *maricón*", una paraula que veia molt forta fins que es va començar a reivindicar. Diu que va recuperar la seua veu a partir del teatre i que funcionava de *safe-space* per a ell, li va donar identitat.

La seua obra és autoficció, pel que el 90% són vivències pròpies, i la resta és dramatització.

Parla d'un moment d'inflexió abans de fer l'obra, quan li va dir a sa mare "recorda'm el que vaig oblidar per protegir-me". Un moment rellevant van ser els vestuaris d'educació física, sent qui era "i a tu no t'agrada l'esport", i sa mare li contava quan va parlar amb el professor.

Afirma que "no m'han pegat ninguna pallissa" i que ell va rebre assejament. No obstant, a l'obra, es pren una "llicència poètica" i el personatge sí que en rep una "per una qüestió artística, el viatge de l'heroi", perquè supose un moment d'inflexió que done pas a un canvi, per fer dramatització.

A més a més, Jordi explica que a l'hora de dissenyar el teatre va intentar posar facilitat al vestuari perquè "es poguera portar a molts llocs".

Diu que l'obra la va fer a Madrid, ja que és on estudiava, però era "necessària de mostrar als pobles" diu que "és d'on és la història". A Madrid va tindre molt bona acollida.

Parla de viure als marges i ho compara amb una conversa que va tindre amb sa tia sobre viure amb pocs recursos, aquell "sentir-se diferent".

Com també va fer teatre musical, a l'obra hi ha alguns moments musicals que impliquen techno, perquè troba que té eixe component fosc, amagat, que acompanya perfectament la història.

Respostes

Jordi finalitza la seua intervenció i a continuació Antoni intervé parlant de la necessitat de que arribe al "públic vulnerable". Jordi contesta que, efectivament, que ell el va estrenar a Madrid, però que Madrid al final és la capital, n'hi ha més diversitat. Afegeix que per a ell, amb que una persona que ho veja s'identifique amb l'obra, ell ja se sentirà pagat, perquè haurà trobat un lloc segur.

Ana diu que ella pot encarregar-se de contactar a gent per "Llutxent i la contornà ixa". Antoni torna a intervenir explicant que és important el fet de portar el teatre, perquè es necessita "companyia, suport, referència".

Robert parla de que s'havia plantejat realitzar un col·loqui posterior al teatre, i que seria definitivament una activitat perfecta per a instituts, ja que havia xarrat amb Jordi també treballar en un programa didàctic. El teatre està pensat per a tenir una durada de 1 hora i 10 minuts. Antoni afegeix que "hauríem" de mirar d'anar a l'institut d'Albaida, l'IES Josep Segrelles, que seria molt important, que a més ja han fet teatres allà. Antoni sembla ser que és d'Atzeneta d'Albaida per algun comentari que fa.

Robert m'inclou en la dinàmica de l'assemblea tot i, al presentar-me, explicar que jo sols anava a escoltar, sense molestar. Llavors em pregunta què en pense. Comente que és veritat el que comenta José, i que pot ser també seria interessant contactar amb Escoles de Persones Adultes, ja que trobe que a la gent més major que acudeix a aquestes els agrada molt comboiar-se i "anar a vore coses", que són gent molt activa.

Sembla que a Robert li ve una cosa al cap a l'escoltar-me, i comparteix una anècdota de quan va estar d'actor a un teatre amb contingut LGBT a algun poble. Recorda vore a unes dones majors "fent unes cares" mentre que ell interpretava el seu personatge. Recorda pensar "ai mare, estes dones en qualsevol moment s'alcen i se'n van". Però a l'acabar, aquestes dones es van acostar a ell per felicitar-lo i una d'elles li va dir amb certa emoció "és que el meu net és gay, i se n'ha tingut que anar del poble".

Robert, connectant l'anècdota amb la meua proposta, em diu que és molt bona idea, que ni tan sols se li havia passat pel cap una cosa com l'EPA. A continuació, Ana comenta que Robert ho va fer molt bé a aquell teatre, i ambdós comparteixen una breu conversa amb la que es mostren agraïment i admiració mútua. Robert dóna a entendre que Maria és una referent, a la qual cosa Maria contesta: "Maria ja s'ha fet majoreta pa dir les coses a mitges, ja no em queda més temps".

L'Orgull

Continuant amb l'assemblea, parlen de fer l'estratègia de programar el teatre d'Otos abans de la manifestació de l'orgull (que enguany es realitzaria en eixe poble), com una forma de potenciar la combativitat, per passar del teatre més "carregat" a després la manifestació més festiva. A més de tenir en compte que si el fan un altre dia, costarà més reunir a major públic, o siga que es podria aprofitar que la gent d'altres llocs es mourà per anar a l'orgull.

Robert afegeix que com ell ha treballat amb anterioritat a instituts (quan vivia en Irlanda), sap que les programacions d'activitats es fan a l'inici de curs, llavors si volen moure el teatre hauran de començar a contactar immediatament, perquè done temps.

Marta parla en valencià i sa mare en castellà.

Algú repassa un potencial cronograma de l'Orgull 2024 a Otos el 6 o 7 de juliol amb el següent ordre:

- Teatre
- Manifestació
- Lectura del manifest
- Seguir amb la manifestació
- Sopar popular
- Activitats divertides amb la Sanguineli

Mostren interès per convidar diverses associacions ja que, diu Robert, "l'orgull ha servit per a donar-se a conèixer". El secretari aprofita per parlar de que enguany haurien de contactar a més associacions "que la Vall d'Albaida està plena". Es comenta que pensaven contactar amb la muixeranga de la Vall d'Albaida, associacions feministes, etc. La gent reacciona en consens. José afegeix que "associacions feministes serien interessants, perquè ja sabeu com està la cosa... jo ho veig molt important". Segueixen parlant de la necessitat de contactar també amb ajuntaments i Antoni comenta que "si no treballem, no fem".

Seguint, Robert inicia el següent punt sobre el lema de l'orgull, l'any anterior fou "una comarca valenta i lliure", mentre que enguany havien pensat "hem estat, estem, estarem". Robert reflexiona sobre aquesta frase i aprofundeix sobre que sempre ha habut gent LGBT, amb o sense suport de la gent i de les institucions. Afegeix que el lema aniria acompanyat d'una il·lustració amb una mà que agafa una bandera LGBTI "inclusiva".

Es produeix un moment de converses creuades i Marc comenta la il·lustració com a que ell havia pensat en una cosa diferent, però que podia incorporar-ho, i Robert aprofita per acabar d'assignar-li la tasca del dibuix. La mare de Marta intervé per dir "¿algo trans lleva la camiseta o no?". Marta posa els ulls en blanc i se l'escolta remugar explicant-li quelcom com "ja ho han dit". Robert contesta tranquilament que sí, s'havia plantejat la bandera inclusiva que ja inclou la bandera trans. La mare de Marta assenteix i comenta rient que Marta volia fer-se un top de la bandera, però que ella li havia suggerit que agafara "tal cual" una bandera i se la nugara com un top, a la mare se li escanya la veu per riure i Marta diu "no, no yo quiero un top de verdad, que se me marquen las tetas".

Finalització de l'assemblea

Es produeixen converses creuades breument i Robert comparteix pantalla d'un excel que es titula "tasca orgull", per organitzar les responsabilitats de cadascú, que ja havien sortit al llarg de l'assemblea. Trau el tema del finançament, que és molt important per a l'associació, per a la "tramitació del CIF", fer proves de samarretes, etc. Remarca la importància de vendre samarretes per fer diners, i comenta que hi ha persones que paguen cuota, però que no pot tornar a passar com altres vegades que alguns companys han hagut de "posar diners de la seua butxaca". Hi ha reaccions de consens. Acorden fer reunió cada dues setmanes "encara que siguen de mitja hora" per portar seguiment. Es fa com una mena de repàs sobre qui contactarà amb qui. A mi em demanen que mire a Albaida el tema de l'EPA si poguera, i em pregunten per quin era el meu contacte, amb la intenció de poder contactar amb mi (era Hugo, el qual no havia pogut connectar-se a l'assemblea). Robert

parla d'anar enviant correus, i seguidament Maria diu "això dels correus..." expressant que se li feia complicada la tasca. Però de seguida Robert li explica que ella sols ha de preguntar-li a la persona que coneix per l'adreça de correu de la persona responsable, perquè els la passe i ells envien el correu, no ella.